

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2015-2017

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Aneta Waldsteinová

Režijní tvorba Jana Buriana v Divadle J. K. Tyla v Plzni

Praha 2017

Vedoucí diplomové práce: Doc. Mgr. Petr Kaňka

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2015-2017

DIPLOMA THESIS

Aneta Waldsteinová

Jan Burian's Stage Work at the J. K. Tyl Theatre in Pilsen

Prague 2017

The Diploma Thesis Work Supervisor: Doc. Mgr. Petr Kaňka

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Aneta Waldsteinová

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce Doc. Mgr. Petru Kaňkovi za odborné vedení a užitečné rady poskytované v rámci konzultací. Dále děkuji dramaturgyni Divadla J. K. Tyla Mgr. Marii Caltové za cenné informace a poskytnuté materiály i pracovníkům archivu Divadla J. K. Tyla za ochotu při vyhledávání archivních materiálů.

Anotace

Diplomová práce se věnuje osobnosti Jana Buriana. Cílem je zmapovat jeho režijní tvorbu v Divadle J. K. Tyla v Plzni v období od roku 1986 do roku 2013. S využitím archivních materiálů, recenzí a studií z periodik je v práci podán kompletní přehled Burianových inscenací, z nichž vybrané jsou podrobněji popsány. Pozornost je také věnována společensko-politickému kontextu a změnám v Burianově postavení v Divadle J. K. Tyla. Okrajově se práce dotýká i režie Jana Buriana v jiných divadlech, a to ve vztahu k tvorbě v plzeňském divadle.

Klíčová slova

Činohra, Divadlo J.K. Tyla, inscenace, Jan Burian, opera, repertoárové divadlo, režisér.

Annotation

This diploma thesis is dedicated to the personality of Jan Burian. The purpose is to review his work as a director in J. K. Tyl Theatre in Pilsen from 1986 to 2013. Archive materials, critical reviews and a study of periodicals are used to present a complete overview of Burian's production, a selection of which is described in detail. A special attention is also dedicated to the socio-political context and the changes of Burian's status in the J. K. Tyl Theatre. Marginally the diploma thesis also briefly discusses the directing of Jan Burian in other theatres, namely in connection to his production in the Pilsen theatre.

Keywords

Drama, Jan Burian, J. K. Tyl Theatre, opera, repertory theatre, stage director, theatrical production.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 CELKOVÝ POHLED NA PRÁCI JANA BURIANA.....	12
1.1 Režijní tvorba během studia	12
1.2 Olomoucké angažmá.....	13
1.3 Angažmá v Plzni v letech 1987 – 1991	15
1.4 Angažmá v Divadle na Vinohradech	16
1.5 Ředitel Divadla J. K. Tyla v Plzni	18
2 SAMETOVÁ REVOLUCE V PLZEŇSKÝCH DIVADLECH.....	21
3 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 1990 - 1995	26
3.1 Pokoušení.....	28
3.2 Othello	31
4 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 1995 – 2000.....	34
4.1 Krvavá svatba	35
4.2 Bez roucha	37
4.3 Rusalka.....	39
4.4 Ten, který dostává políčky.....	42
4.5 Richard III.....	44
5 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 2000 – 2005.....	47
5.1 Nuly	48
5.2 Hamlet.....	53
6 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 2005 - 2010	56
6.1 Cyrano z Bergeracu	57
6.2 Strýček váňa.....	60
6.3 Odcházení	63
6.4 Romeo a Julie.....	67
6.5 Lucerna	69
6.6 Lev v zimě	71
7 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 2010 - 2013	73
7.1 Enigmatické variace.....	74

7.2	Macbeth	76
7.3	Sestup Orfeův	79
ZÁVĚR		81
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....		85
SEZNAM PŘÍLOH.....		96
	Tabulkové přílohy.....	96
	Obrazové přílohy	96
PŘÍLOHY.....		I
	Tabulkové přílohy.....	I
	Obrazové přílohy	IX

ÚVOD

Plzeňské divadlo má ve městě dlouhou a hluboce zakořeněnou tradici. Plzeň se stala prvním městem po Praze, kde byla roku 1832 postavena budova stálého kamenného divadla. Divadlo mělo vždy důležitou úlohu v regionu, nesloužilo divákovi jen pro pobavení, ale bylo nositelem kulturní tradice, odráželo stav společnosti a šířilo společenské změny.

Plzeňané mají své divadlo ve velké oblibě a je hojně navštěvované po celou dobu své existence. V Plzni nedošlo k odlivu návštěvníků ani v dobách, které nebyly pro divadelní kulturu příznivé.

Divadlo je tvořeno osobnostmi, které určují jeho úroveň, jeho směřování, jeho působení na diváka. Plzeňským divadlem prošlo mnoho velice významných osobností a umělců, kteří zde zanechali trvalý odkaz – Pavel Švanda ze Semčic, Vendelín Budil, Jarmil Škrdlant, Zdeněk Hofbauer či Rudolf Kubáček.

Ve své diplomové práci se budu zabývat osobností Jana Buriana, který působil v plzeňském divadle od druhé poloviny osmdesátých let až do svého odchodu do Národního divadla v roce 2013. Stál v jeho čele a tvořil v době, kdy byla existence divadel spolu s jejich dalším směřováním po roce 1989 nejistá. Od počátku devadesátých let se vracely pochybnosti, zda může nadále úspěšně existovat vícesouborové repertoárové divadlo. Změnila se společnost a s ní i situace v divadelním světě. V České republice se začala objevovat soukromá divadla, muzikály, nové festivaly, navázaly se zahraniční kontakty, změnily se také pracovní podmínky pro umělce i životní styl většiny lidí, v neposlední řadě i zájem o témata, která diváci chtějí z divadelní scény vidět a slyšet.

Repertoárové divadlo má podle Jana Buriana důležité poslání, a to nabízet prostřednictvím inscenací co nejširší možnosti výkladu světa. Divadlo má být místem setkávání občanů nejrůznějších zájmů, představ, názorů, předsudků a zkušeností. Přes všechny pochybnosti se současně potvrdilo, že model vícesouborového divadla, zakotvený již v 19. století, se v podmínkách Plzně a plzeňského regionu nevyčerpal

ani dnes. Již při vzniku plzeňského divadla mělo město ambici provozovat divadlo v co největším rozsahu i kvalitě i přes omezenost zdrojů. Takové divadlo umožnilo dělat činohru, operu i operetu, aniž by musela být založena tři samostatná divadla, každé s dalšími nezbytnými provozy.

„Divadlo je složeno z mnoha vrstev zkušeností. Zkušenosti autora, který žil v jiné době, člověka, který jeho dílo upravil o sto let později, dnešních inscenátorů a interpretů, z nichž každý nahlíží na dílo z jiného úhlu. Soubor jejich zkušeností vytváří společnou energii, předávanou v jedné konkrétní chvíli lidem v hledišti. To, co vzniká, nelze zopakovat ani zakonzervovat, sdílená zkušenost však v divákově paměti (především emocionální) přetrvává. Pro naše lepší poznání světa je proto důležité, aby divadlo hrálo denně, aby zobrazovalo svět ze všech možných stran prostřednictvím všech žánrů. Proto také neztrácím víru ve velká kamenná repertoárová divadla. Byť nemám nic proti žádným experimentům, představením na ulicích, ve sklepě, v továrně či na střeše, přesto si myslím, že tento způsob divadla je jeden z těch, který udržuje řád světa z hlediska mravního, filozofického i citového,“ uvažuje Jan Burian.¹

Cílem práce je především zmapovat režijní rukopis Jana Buriana, což není možné bez souvislosti s celospolečenskou situací a především jejího dopadu na podmínky plzeňského divadla.

Práci jsem strukturovala chronologicky podle jednotlivých etap Burianova uměleckého působení.

V první kapitole se budu zabývat celkovým pohledem na práci Jana Buriana podle jednotlivých divadel, ve kterých působil, a to od studijní práce na DAMU, přes divadlo v Olomouci, Divadlo J. K. Tyla v Plzni, Divadlo na Vinohradech, až po jeho odchod do Národního divadla.

¹ SLADKÝ, Vítězslav. *Ředitel Divadla J. K. Tyla v Plzni Jan Burian slaví padesátiny*. [online]. 5.3.2009 [cit.21.2.2017]. Dostupné z: <http://www.musical-opereta.cz/reditel-divadla-j-k-tyla-v-plzni-jan-burian-slavi-padesatiny/>

Druhá kapitola se bude věnovat situaci v roce 1989 v souvislosti s plzeňským divadlem. Další části budou patřit Burianovým režímům v plzeňském divadle podle jednotlivých období.

V závěru práce přiložím kompletní přehled režijní tvorby Jana Buriana zpracovaný podle archivních materiálů a fotografie ze zmíněných představení.

Přínosem diplomové práce je vytvoření průřezu režijní tvorbou Jana Buriana v kontextu plzeňského prostředí, který je v povědomí odborné i laické veřejnosti spíše jako manažer, protože osmnáct let úspěšně vedl Divadlo J. K. Tyla v Plzni a poslední tři roky řídí Národní divadlo. Jeho manažerské kvality jsou nezpochybnitelné, ale otázkou je, jaký umělecký přínos měl v oblasti režie.

1 CELKOVÝ POHLED NA PRÁCI JANA BURIANA

1.1 REŽIJNÍ TVORBA BĚHEM STUDIA

Životním snem Jana Buriana bylo věnovat se divadlu a od počátku si vybral právě režii, které se chtěl intenzivně a profesionálně věnovat. V roce 1984 absolvoval obor režie na Divadelní fakultě AMU.² Jeho první režii ve školním divadle byla komediální kompozice J. V. Klicpery a E. F. Buriana *Každý něco pro vlast*. Přestože se jednalo o studijní práci posluchače třetího ročníku režie, vzbudilo toto nastudování pozornost. Ještě během studia začal Jan Burian spolupracovat se Satirickým divadlem Večerní Brno, kde nastudoval Feydeauovu komedii *Championem proti své vůli aneb Potrestaný záletník*.³

V závěru studia režijně připravil drama Alejandra Casony *Stromy umírají vstoje* ve Státním divadle Oldřicha Stibora v Olomouci a na základě této absolventské práce získal v olomouckém divadle angažmá.⁴

Toto období ovlivnilo další Burianovu režijní tvorbu především získáním zkušeností s vedením herců a řízením hereckého kolektivu. A také zde začal spolupracovat se scénickým a kostýmním výtvarníkem Karlem Glogrem, se kterým pracoval téměř na všech inscenacích po celou svoji divadelní tvorbu až do současnosti.

² Archiv DJKT. Jan Burian novým ředitelem v Plzni. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

³ Archiv DJKT. Představujeme – Jan Burian. *Tvorba* (4.2.1987), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign B – 47/D.

⁴ Archiv DJKT. Představujeme – Jan Burian. *Tvorba* (4.2.1987), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign B – 47/D.

1.2 OLOMOUCKÉ ANGAŽMÁ

V olomouckém divadle Jan Burian režíroval celkem sedm her. Jeho první profesionální prací byla *Matka* od Karla Čapka, která měla premiéru 21. října 1984. Za mimořádné provedení hry získala inscenace cenu Českého literárního fondu.⁵

Dále Jan Burian nastudoval Goldoniho *Poprask na laguně* s premiérou v lednu 1985. V červnu téhož roku režíroval Boučovu *Noc pastýřů*. Dalším režijním počinem byl Radičkův *Pokus o létání*, jehož premiéra se odehrála 14. února 1986. Na základě této inscenace, kterou zhlédl plzeňský šéf činohry Ota Ševčík a dramaturgyně Marie Caltová, Jan Burian poprvé hostoval v Divadle J. K. Tyla v Plzni. Již během angažmá v olomouckém divadle nastudoval s činoherním souborem plzeňského divadla hru Alexandra Gelmana *Lavička*. V československé premiéře se poprvé odehrála 8. listopadu 1986 na jevišti Divadla J. K. Tyla.⁶

V časopise *Tvorba* v roce 1987 o Janu Burianovi napsali: „*Byť jde o režiséra velmi mladého, lze již mluvit o konkrétním profilu, který byl nejcitelnější právě v jeho poslední práci na Radičkově komedii Pokus o létání. Zde se spojila jeho schopnost zvládnout komediální situaci umocněnou silnou poetickou emocionalitou; ostatně něco obdobného lze vyčíst i z jeho pohostinského vystoupení s plzeňským činoherním souborem.*“⁷ V době, kdy vyšel tento článek, byl Jan Burian členem KSČ.

Ve Státním divadle Oldřicha Stibora v Olomouci dále Burian režíroval hru *Přelet nad hnízdem kukačky*, kterou napsal Dale Wasserman podle předlohy Kena Keseyho. Premiéra se odehrála 5. dubna 1987. O dva roky později uvedl tutéž hru v Plzni pod názvem *Kde kukačka hnízdo má*. Poslední Burianovou režii v olomouckém divadle byla inscenace *Fantastická ševcová*, jejímž autorem je Federico Garcia Lorca. Premiéra této inscenace se odehrála 17. května 1987.⁸

⁵ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Ředitelé a režiséra Divadla J. K. Tyla v Plzni Jana Buriana těší, že diváky zajímají inscenace o tom, platí-li v tomto světě ještě vůbec nějaký řád. *Plzeňský deník* (19.5.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

⁶ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

⁷ Archiv DJKT. Představujeme – Jan Burian. *Tvorba* (4.2.1987), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

⁸ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

Do činohry olomouckého divadla se Jan Burian zapsal coby režisér velmi významně. Metaforicky aktualizoval pojetí klasiky a zaměřil se na téma tvůrčí i osobní svobody.⁹ „*Porušil stereotyp obsazování rolí a soustředil se na rovné partnerství herce a režiséra. Mnohé inscenace pozvedly soubor nad úroveň regionální repertoárové scény.*“¹⁰ Tato riskantní proměna stylu vzbudila obavy vedení divadla z odlivu přízně diváků a zapříčinila Burianův odchod z angažmá.¹¹ Následně došlo k zásadním změnám ve složení souboru. Olomoucké divadlo také opustil scénograf Karel Glogr, s nímž úzce spolupracoval. V dalších sezónách nastoupil dramaturgický i inscenační konzervatismus.¹²

⁹ STÝSKAL, Jiří et al. *Česká divadelní encyklopedie: Moravské divadlo*. [online]. 2000 [cit.2.3.2017]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/%C4%8Cesk%C3%A9_divadlo_v_Olomouci

¹⁰ *Moravské divadlo Olomouc: Historie souboru činohra*. [online]. [cit.2.3.2017]. Dostupné z: <http://www.moravskedivadlo.cz/cinohra/historie/>

¹¹ STÝSKAL, Jiří et al. *Česká divadelní encyklopedie: Moravské divadlo*. [online]. 2000 [cit.2.3.2017]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/%C4%8Cesk%C3%A9_divadlo_v_Olomouci

¹² *Moravské divadlo Olomouc: Historie souboru činohra*. [online]. [cit.2.3.2017]. Dostupné z: <http://www.moravskedivadlo.cz/cinohra/historie/>

1.3 ANGAŽMÁ V PLZNI V LETECH 1987 – 1991

Jak již bylo zmíněno, Jan Burian svou první režijní práci v Divadle J. K. Tyla nastudoval během angažmá ve Státním divadle Oldřicha Stibora v Olomouci v roce 1986.¹³ O rok později se vrátil do Plzně už jako režisér plzeňské činohry a po odchodu Oty Ševčíka v roce 1989 se stal i jejím šéfem.¹⁴

Během svého čtyřletého angažmá v plzeňském divadle režíroval Jan Burian celkem deset inscenací. Výčet začíná dne 31. října 1987 premiérou hry Maxima Gorkého *Poslední*. Následovala pohádková komedie Carla Gozziho *Král jelenem* s premiérou 14. února 1988. Dále Jan Burian uvedl v československé premiéře *Podivné dueto* Neila Simona, která se odehrála 26. června 1988. Opět v československé premiéře 23. října 1988 uvedl satirickou hru Michaila Bulgakova *Adam a Eva*. Následující režii byla hra Dala Wassermana *Kde Kukačka hnízdo má*, kterou režíroval již podruhé. Toto nastudování mělo premiéru 26. února 1989. S další inscenací se Jan Burian přesunul na klubovou scénu plzeňského divadla, kde 22. dubna 1989 uvedl *Tatarskou pout'*, jejímž autorem je Karel Steigerwald. Poslední inscenací před listopadem 1989 se realizovala hra Alexeje Kazanceva *Eviny sny*. V československé premiéře ji plzeňská činohra uvedla 29. října 1989. Poté Jan Burian nastudoval hru s názvem *Yerma*, kterou napsal Federico Garcia Lorca. Premiéru měla 24. března 1990. Hned 27. října 1990 mohli Plzeňané zhlédnout další československou premiéru, a to Havlovo *Pokoušení*. Poslední inscenací tohoto byl *Racek* Antona Pavloviče Čechova. Premiéra se uskutečnila 2. března 1991.¹⁵ Jan Burian také pracoval na inscenaci s názvem *Život, učení a smrt Pána a Spasitele našeho*, kterou napsala dvojice autorů Jan Kopecký a Johana Kudláčková. Burian převzal a dokončil režii po odchodu K. Taberyové. Inscenace měla premiéru 20. prosince 1990.¹⁶

¹³ Archiv DJKT. Jan Burian novým ředitelem v Plzni. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

¹⁴ Archiv DJKT. Jan Burian novým ředitelem v Plzni. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

¹⁵ Archiv DJKT. Jan Burian – režie činohry, seznam inscenací. fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

¹⁶ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

1.4 ANGAŽMÁ V DIVADLE NA VINOHRADĚCH

V roce 1991 dostal Jan Burian nabídku z Divadla na Vinohradech, jehož nové vedení v čele s ředitelkou Jiřinou Jiráskovou chtělo výrazně omladit činoherní soubor i jeho režii. Jan Burian nabídku přijal, odešel z Plzně a nastoupil jako režisér do vinohradského divadla.¹⁷ Během svého působení v Divadle na Vinohradech v letech 1991 až 1995 režíroval Jan Burian celkem šest her. Z toho byly čtyři hry uváděny v české nebo československé premiéře. Z tohoto výčtu je zřejmé, že Jan Burian je ambiciózní a novátorský ve svém výběru inscenací. Záleží mu na tom, aby to byl právě on, kdo českou divadelní scénu obohatí o nové tituly.¹⁸

První inscenací, kterou Burian režíroval v Divadle na Vinohradech, byla tragická fraška na motivy Shakespearova *Macbetha* – *Macbett*, jejímž autorem je Eugene Ionesco. Tato divadelní hra z roku 1972 se na vinohradské scéně odehrála 7. června 1991 v československé premiéře. Scénickou výpravu vytvořil Karel Glogr a hudbu Petr Kofroň. Jednu ze dvou hlavních mužských rolí ztvárnil jako host Pavel Pavlovský.¹⁹

Dalším režijním počinem Jana Buriana se stala detektivní komedie s názvem *Jezinky a bezinky aneb Arzén a staré krajky*. Autorem díla z roku 1939 je Joseph Kesselring. Premiéra proběhla 20. prosince 1991 v úpravě Jana Wericha. Scénickou výpravu opět vytvořil Karel Glogr. V plzeňském divadle tuto hru nastudoval Jan Burian v roce 2003 s názvem *Utrejch a staré krajky*.²⁰

S výpravou Karla Glogra a hudbou Petra Kofroně Jan Burian uvedl slavné milostné drama Williama Shakespeara *Romeo a Julie* v premiéře dne 14. dubna 1992. K této inscenaci se vrátil v Divadle J. K. Tyla v roce 2009.²¹

V české premiéře 19. března 1993 režíroval Jan Burian hru irského dramatika Briana Friela *Tanec na konci léta*. O rok později nastudoval tutéž hru i v plzeňském divadle. Obě inscenace s výpravou Karla Glogra a kostýmy Dany Hávové.²²

¹⁷ Archiv DJKT. Jan Burian novým ředitelem v Plzni. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

¹⁸ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

¹⁹ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

²⁰ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

²¹ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

V tomtéž roce a se stejným inscenačním týmem uvedl Jan Burian další českou premiéru, tentokrát hru Petera Bamese *Červené nosy*. Tragikomická hra z roku 1985 se poprvé na české scéně objevila 24. září 1993.²³

Poslední inscenací, kterou Jan Burian nastudoval během svého angažmá v Divadle na Vinohradech, byla hra Briana Friela *Otcové a děti*. I tuto inscenaci uvedl ve spolupráci s Karlem Glogrem a Danou Hávovou poprvé v České republice. Premiéru měla 27. dubna 1995.²⁴

Od ukončení angažmá se Jan Burian do vinohradského divadla vrátil dvakrát jako host. Poprvé režíroval dvě aktovky Václava Havla *Rodinný večer* a *Vernisáž* s premiérou 3. února 2000. Rodinný večer byl poprvé uveden v České republice. Scénu vytvořil Karel Glogr a kostýmy Jarmila Konečná. Dosud poslední režijní prací Jana Buriana ve vinohradském divadle se stala inscenace *Zvěstování aneb Bedřichu, jsi anděl* s premiérou 8. září 2016. Autorem díla je Milan Uhde. Inscenaci vytvořil Jan Burian jako host opět ve spolupráci s Karlem Glogrem a Petrem Kofroněm.²⁵

²² Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

²³ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

²⁴ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

²⁵ Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

1.5 ŘEDITEL DIVADLA J. K. TYLA V PLZNI

V roce 1995 zřizovatel Divadla J. K. Tyla Magistrátem města Plzně vyhlásil výběrové řízení na nového ředitele divadla. Dosavadní ředitel Mojmír Weimann, který do funkce nastoupil v roce 1990 s ideály přetvoření divadla na kulturní centrum Plzeňska, rezignoval pro vážné neshody se zřizovatelem, který požadoval zekonomičtění provozu, propouštění zaměstnanců, snížení počtu představení a premiér.²⁶

Jan Burian se do výběrového řízení přihlásil a uspěl díky manažerskému pohledu na řízení divadla, ekonomickému a organizačnímu myšlení.²⁷ Jan Burian hodnotil přijetí funkce ředitele plzeňského divadla jako osobní možnost širšího uplatnění ve vícežánrovém divadle a možnost vytvoření systému řízení moderního divadla.²⁸ Janu Burianovi se podařilo už v prvním roce stabilizovat ekonomickou situaci divadla, obměnit umělecké soubory, otevřít Divadelní klub, zvýšit návštěvnost diváků a uvést několik výjimečných představení.²⁹

V roce 2003 proběhl nový konkurz na ředitele divadla, ve kterém Burian z jedenácti uchazečů opět nejlépe uspěl a ve vedení divadla pokračoval.³⁰ Stejně tak vyhrál v konkurzu v roce 2011.³¹ Jan Burian ve funkci ředitele divadla setrval nejdéle ze všech plzeňských ředitelů, a to osmnáct let.³²

²⁶ VIKTORA, Viktor. *Dějiny Divadla J. K. Tyla – počátky divadelní tradice v Plzni*. In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015, s. 20. ISBN:978-80-260-8647-5.

²⁷ Archiv DJKT. Burian jmenován ředitelem DJKT. *Plzeňský deník* (7.4.1995). fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

²⁸ Archiv DJKT. KODLOVÁ, Alena. Průměrný divák neexistuje, jako neexistuje průměrný člověk. *Plzeňský deník* (12.5.1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

²⁹ Archiv DJKT. DVORÁK, Petr. Aby výjimečných představení byla alespoň polovina. *Plzeňský deník* (25.6.1996), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

³⁰ Archiv DJKT. MAIXNEROVÁ, Tereza. Mírnou převahu má zatím ředitel Burian. *Plzeňský deník* (13.5.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

³¹ Archiv DJKT. Komise chce v čele divadla stávajícího ředitele Buriana. *Právo* (21.9.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

³² VIKTORA, Viktor. *Dějiny Divadla J. K. Tyla – počátky divadelní tradice v Plzni*. In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015, s. 20. ISBN:978-80-260-8647-5.

Funkční působení Jana Buriana vytváří významnou éru v dějinách plzeňského divadla, kdy držel v bezproblémovém chodu a na vysoké umělecké úrovni všechny čtyři umělecké soubory.³³

Jan Burian uvádí tři základní důvody, proč patří plzeňské divadlo mezi nejnavštěvovanější v České republice. Za první – zdejší divadlo vzniklo z potřeby lidí, kteří v Plzni žijí. Je také prvním profesionálním divadlem, jehož stavbu financovali sami občané. A Plzeňané mají k divadlu stále vřelý vztah. Za druhé – plzeňské divadlo uvádí opravdu široký repertoár, aby si každý divák přišel na své, ať už preferuje komunální komedii, moderní německou operu, soudobý britský muzikál, americkou hru hollywoodského typu či klasického Shakespeara. A za třetí – lidé věří plzeňskému divadlu jako firmě, že pracuje kvalitně a pro své diváky.³⁴

Největší zkoušku Burianových organizačních schopností představovala stavba Nového divadla v Plzni. Probíhala v letech 2012 – 2014, ale předcházela ji řada let příprav a jednání. Výstavba divadla a současné zajištění nepřerušeno provozu dosavadních scén vyžadovalo maximální organizační úsilí.³⁵ V Plzni se podařilo jako v jediném městě v České republice vybudovat nové moderní divadlo jako rozsáhlý komplex divadelní a provozní budovy s velkým sálem pro bezmála 500 diváků a klubovou scénu pro 120 diváků. Jedná se o stavbu moderní architektury z litého betonu s plastickou předsazenou fasádou, která je reinterpretací dekorativní divadelní opony a odděluje reálný život od magického světa uvnitř v budově.³⁶ Moderní pojetí Nového divadla je stejně kontroverzní jako celková umělecká tvorba Jana Buriana.

³³ VIKTORA, Viktor. *Dějiny Divadla J. K. Tyla – počátky divadelní tradice v Plzni*. In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015, s. 20. ISBN:978-80-260-8647-5.

³⁴ BURIAN, Jan. Kdybych se měl pořád rozčilovat, už jsem deset let po smrti. *Plzeňák*, Roč. 2, č. 9 (5.5.2010), str. 3 a 7.

³⁵ VIKTORA, Viktor. *Dějiny Divadla J. K. Tyla – počátky divadelní tradice v Plzni*. In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015, s. 21. ISBN:978-80-260-8647-5.

³⁶ *Nová scéna*. [online]. © 2015 [cit.2.3.2017]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/nova-scena>

Jan Burian odešel z plzeňského divadla ještě před dokončením Nového divadlo, a to v roce 2013, kdy se stal ředitelem Národního divadla v Praze.³⁷

Jan Burian se během svého působení ve funkci ředitele Divadla J. K. Tyla věnoval i režii a připravil 42 inscenací, z toho pět operních. Dva nosné sloupy jeho režie tvoří ruská dramatika (A. P. Čechov, M. Gorkij, A. I. Gelman, A. Kazancev, M. A. Bulgakov) a oblíbený anglický spisovatel W. Shakespeare. Z děl tohoto klasika vznikla pod režisérskou taktovkou Jana Buriana vybraná dramata: *Hamlet* (2001), *Romeo a Julie* (2009), *Richard III.* (1999), *Král Lear* (2004), *Macbeth* (2011) a *Othello* (1995). Všechny inscenace byly v Plzni divácky úspěšné.³⁸

Jan Burian byl často dotazován, jak se dá skloubit režijní práce s prací manažerskou. Jeho odpověď zněla následovně: *„Já si myslím, že to tak má být. Když se podíváte do historie i na současnost českého i světového divadla, zjistíte, že až na výjimky jsou úspěšnými řediteli režiséři. Ono to má svoji logiku. Režisér musí být vlastně producent – umět plánovat, organizovat práci, vejít se do rozpočtu a zacházet s lidmi, nejenom s herci. To je samo o sobě kvalifikace k vedení divadla. Jsem zastáncem toho, aby ředitelé divadla byli umělci. V ředitelské funkci musíte poměrně často volit mezi dvěma špatnými možnostmi. A když to děláte, je třeba mít dobře stanovené priority. U divadla by to vždy měla být kvalita představení. Ředitel, který nerozumí divadelním poměrům, by mohl například v některé kritičtější situaci necitlivě seškrtnat náklady na herecké obsazení. Tím by sice v první fázi ušetřil, ale ve finále obrovsky prodělal. Jakmile není představení dostatečně atraktivní a kvalitní, diváci přestanou brzy chodit.“*³⁹

³⁷ VIKTORA, Viktor. *Dějiny Divadla J. K. Tyla – počátky divadelní tradice v Plzni*. In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015, s. 20. ISBN:978-80-260-8647-5.

³⁸ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Jan Burian se po osmnácti letech loučí s Plzní. *Plzeňský deník* (27.7.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

³⁹ BURIAN, Jan. Kdybych se měl pořád rozčilovat, už jsem deset let po smrti. *Plzeňák*, Roč. 2, č. 9 (5.5.2010), str. 3 a 7.

2 SAMETOVÁ REVOLUCE V PLZEŇSKÝCH DIVADLECH

Společensko politickou situaci na konci 80. let charakterizovala nenaplněná slova o přestavbě, demokracii a dialogu moci s občany, upadající ekonomika a zhoršující se životní prostředí. Ve všech sférách společnosti narůstala nervozita, která se s každou rozehnanou demonstrací stupňovala. Společnost v tuto chvíli už nebyla schopna vstřebet brutální potlačení studentské demonstrace 17. listopadu 1989 na Národní třídě.⁴⁰

Zprávy o potlačení pokojné studentské demonstrace se šířily i plzeňským divadlem. Na základě telefonátů, ve kterých se mluvilo o zmasakrovaných studentech, o pocitech děsu, který lidé na Národní třídě zažili, obklíčení neproniknutelnými kordóny ozbrojenců, o cvičených psech, vodních dělech, slzném plynu, obušcích a štítech, už nikdo nevěřil frázím vládnoucí komunistické strany o přestavbě a demokracii. Ačkoli z telefonátů ještě nebylo zřejmé, co je fáma a co je pravda. Oproti tomu stálo oficiální prohlášení ČTK, které hovořilo o narušení klidu a pořádku a zneužití průvodu protispolečenskými silami.⁴¹

Mezi lidmi, kteří se zúčastnili tohoto vzpomínkového aktu, byli také herci. Několik mladých herců po policejním zásahu příběhlo do Realistického divadla, aby informovali o událostech na Národní třídě. Následující den se sešli ředitelé pražských divadel v Realistickém divadle a dohodli se, že na protest proti policejnímu zásahu jejich soubory ten večer nebudou hrát. Vyhlášením stávkou se divadelníci jako první připojili ke studentům pražských vysokých škol, kteří ten den zahájili protestní stávkou. Stávka, do níž vstoupila řada pražských i mimopražských divadel, zahájila proces, který po čase svrhl komunistický režim.⁴²

⁴⁰ RŮŽIČKA, Daniel. *Rok 1989: Sametová revoluce. Situace v Československé televizi – uslyšíme pravdu z vysílání ČST?* [online]. © 1999 - 2017 [cit. 22.2.2017]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/1989/1989_sp_11_cst_01_01.php

⁴¹ CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle*. In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991, s. 9.

⁴² ČERNÝ, František. *Divadlo v bariérách normalizace (1968-1989)*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2008, s. 181-182. ISBN: 978-80-7008-215-7.

Zprávy o chystané stávce pražských divadelníků ovlivnily i plzeňské divadlo. V Komorním divadle se 18. listopadu sešel soubor činohry, který se radil o tom, jak vyjádřit své stanovisko k událostem předchozího dne. Uvažovalo se i o stávce, ale většina přítomných byla pro to, aby se plánovaná premiéra představení *Černá komedie* odehrála. Avšak policejní zásah proti studentům herci odsoudili a rozhodli se proto své oficiální stanovisko přednést před diváky ještě před začátkem představení. Pavel Pavlovský spolu s ostatními herci předstoupil před diváky a přečetl prohlášení, po němž se z hlediště ozval mužský hlas, který zazpíval hymnu. Ačkoli někteří diváci na protest opustili Komorní divadlo, většina diváků reagovala souhlasným povstáním v hledišti. Po krátké přestávce bylo odehráno představení *Černá komedie*. Prohlášení činohry bylo doručeno ještě ten večer i do Velkého divadla, kde však nezaznělo a opereta *Žebravý student* se odehrála beze změn. Dne 19. listopadu byla většina členů činohry a pracovníků technických služeb Komorního divadla informována o obsahu prohlášení a dohodla se na stávce. Prohlášení o stávce diváci večerního představení přijali potleskem, bez nároku na vrácení vstupného.⁴³

Plzeň své stanovisko vyjadřovala oproti Praze poměrně v klidu. První známky odporu se objevily 20. listopadu před Velkým divadlem, kde skupina asi třiceti lidí stávku divadelníků podpořila.⁴⁴ Zde vznikl zárodek budoucího Občanského fóra, které se ustavilo 22. listopadu. Jeho členové se tajně scházeli v Pivovarském muzeu.⁴⁵

Svůj postoj plzeňská činohra formulovala v článku, který zaslala do deníku *Pravda*. Ten však nebyl otištěn a místo něj byla uveřejněna zpráva s názvem *Trapná Fraška*, ve které byly prezentovány názory, že jednání divadel, která ruší představení, nelze považovat za poctivou práci a připravené prohlášení před odehráním *Černé komedie* pouze narušilo premiérovou atmosféru a porušilo kulturní etiku. Podobné vyjádření také

⁴³ CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle*. In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991, s. 9.

⁴⁴ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 138. ISBN: 80-86898-55-5.

⁴⁵ CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle*. In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991, s. 10.

odvysílal Český rozhlas Plzeň. Z toho vyplývá, že plzeňská média vystupovala proti snahám divadelníků podpořit studenty a změnit stávající společenský systém.⁴⁶

Dne 21. listopadu se v Komorním divadle konala celodivadelní schůze, na které se ke stávce činohry přidala většina divadla a potvrdila Prohlášení požadující ustavení nezávislé vyšetřovací komise Federálního shromáždění, potrestání viníků a odstoupení funkcionářů znemožňující demokratický dialog. Od toho dne se začal pravidelně scházet stávkový výbor pod vedením Pavla Pavlovského nebo Václava Beránka.⁴⁷ Stávkový výbor se snažil řešit vznikající problémy z přerušení provozu divadel. Současně se zabýval otázkou, proč organismus divadla zbyrokratizoval a přestal sloužit uměleckým cílům.⁴⁸

Členové výboru rozhodli, že se stávka bude týkat pouze večerních představení, zatímco zkoušky budou probíhat beze změn. Dále výbor přislíbil náhradu všech zrušených představení, a ačkoli stávka trvala dvaadvacet dní, slib byl dodržen a všechny soubory svá představení poté odehrála.⁴⁹

Místo zrušených představení chtěli členové výboru využít prostory divadla k besedám s diváky. Tento návrh nebyl přijat ředitelem divadla Jiřím Pomahačem a následně byla obě divadla uzavřena. Stávkový výbor však zasedal každý den a opakovaně žádal o zpřístupnění divadel pro rozhovory s občany, které prozatím probíhaly před divadly a na náměstí. 25. listopadu bylo žádosti vyhověno.⁵⁰

Besedy řízené moderátorem probíhaly formou dialogu mezi divadelníky a občany. Diskusí se zúčastňovali i hosté, např. herci z pražských divadel, přírodní účastníci demonstrace na Národní třídě, bývalí političtí vězni, zpěváci, městští zastupitelé apod.⁵¹

⁴⁶ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 138-139. ISBN: 80-86898-55-5.

⁴⁷ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 139. ISBN: 80-86898-55-5.

⁴⁸ CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle*. In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991, s. 12.

⁴⁹ CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle*. In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991, s. 10.

⁵⁰ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 139. ISBN: 80-86898-55-5.

⁵¹ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 139. ISBN: 80-86898-55-5.

Nejdůležitější otázky, které si divadelníci od prvních dnů revoluce kladli, souvisely s tím, v jaké struktuře bude divadlo fungovat a kdo ho bude řídit. Na odboru kultury pracovali úředníci bez uměleckého vzdělání, pro které byly určující instrukce, návody a nařízení. Sledovali především termíny odevzdání dramaturgických plánů, procentuální zastoupení her podle předem stanoveného klíče, pokrytí významných výročí a předem plánovaných kulturních akcí. A podle těchto kritérií divadlo hodnotili.⁵²

Dne 28. listopadu 1989 požádali zástupci všech divadel v západních Čechách nového ministra kultury Milana Lukeše, aby převzal záštitu nad divadly. „*Jsme přesvědčeni, že divadla nelze řídit z hledisek ideologických či kulturně politických. (...) Investice do kultury považujeme za zdroj rozvoje tvořivosti společnosti. Z toho vyplývá, že je nutné ukončit způsob přebytkového financování kultury a nahradit ho dlouhodobými dotacemi, s nimiž by divadla samostatně hospodařila. Je třeba bezodkladně maximálně zjednodušit administrativní, finanční, statistické a jiné předpisy a ponechat odborníkům v divadlech možnost rozhodovat, jakým způsobem budou svou vnitřní práci organizovat s ohledem na konkrétní podmínky jednotlivých divadel.*“⁵³

V diskusi Na rozcestí Milan Lukeš uvedl: „*Město ani žádná jiná politická nebo správní instituce není od toho, aby rozhodovala, jestli divadlo bude nebo nebude, aby ho rušila nebo zakládala. Divadlo stejně jako jiná umělecká činnost má oprávnění jen potud, pokud se zřizuje a ruší sama. To je nutné připustit v plném, systémovém rozsahu*“
Divadla jsou samostatné právní subjekty s autonomní správou, a proto bylo třeba zrušit tradiční role zřizovatele (města, okresu, kraje, státu). „*Existence divadla není věcí politického rozhodnutí, ale veřejného zájmu,*“
dodal Milan Lukeš.⁵⁴

S tímto požadavkem souviselo i provedení nutných změn ve vedení divadla. Dosavadní ředitel Jiří Pomahač, který přišel bez potřebné divadelní kvalifikace jako stranická

⁵² CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle*. In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991, s. 9.

⁵³ CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle*. In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991, s. 13.

⁵⁴ ČERNÝ, Ondřej et al. *Transformace divadelního systému v České republice* [online]. 2004 [cit. 5.3.2017]. Dostupné z: <http://host.divadlo.cz/box/>

posila, odešel ze své funkce 27. listopadu. V konkurzu na místo ředitele poté zvítězil Mojmír Weimann.⁵⁵

O besedy s divadelníky již občané nejevili takový zájem a od 30. listopadu probíhaly pouze ve Velkém divadle. Pokles zájmu o informace a názory zřejmě souvisel s nárůstem objektivnějších zpráv v tisku, rozhlase a televizi. Od 11. prosince přestaly probíhat besedy s publikem a na jeviště plzeňských divadel se vrátila plánovaná představení.⁵⁶

Jan Burian byl členem KSČ od dob studií, avšak v této době se politicky neangažoval. Pokračoval v režijní práci i v práci šéfa činohry. V této činnosti byl podpořen Občanským fórem i ostatními pracovníky divadla, kteří se politicky angažovali v listopadu 1989.

Jan Burian se k členství v KSČ vyjádřil: „*Do KSČ jsem vstoupil, abych mohl studovat. Byla to chyba, kterou se snažím napravit tím, že se věnuji profesi, kterou jsem vystudoval. V listopadu 1989 jsem získal od Občanského fóra v plzeňském divadle důvěru jako jediný z uměleckých šéfů. To je snad dostačující důkaz toho, jak jsem se v té době choval.*“⁵⁷

⁵⁵ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 140. ISBN: 80-86898-55-5.

⁵⁶ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 140. ISBN: 80-86898-55-5.

⁵⁷ SPÁČILOVÁ, Mirka. *Svůj vstup do strany se snažím napravit, říká ředitel ND Jan Burian*. [online]. 5.8.2013 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/rozhovor-s-janem-burianem-094-/divadlo.aspx?c=A130805_130813_divadlo_ts

3 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH

1990 - 1995

V roce 1989 se české divadlo osvobodilo od ideologického dohledu a v následujícím období po sametové revoluci došlo ke změnám, které ovlivnily vývoj plzeňského divadelnictví. Vedení Divadla J. K. Tyla spolu s umělci všech souborů se zaměřilo na základnu plzeňského divadla, kterou je plzeňské publikum.⁵⁸ Jan Burian se významně podílel na změně repertoáru, především uvedením československé premiéry Václava Havla *Pokoušení*.

V letech 1990 – 1995 prošlo změnami dramaturgické, režisérské a herecké obsazení. Od počátku sezóny v roce 1991 se šéfem činohry stal Pavel Pavlovský, dramaturgyní plzeňského divadla Marie Caltová a kmenovými režiséry Jan Novák a Ladislav Smoček.⁵⁹

Soubor činohry do nových poměrů vstupoval pod vedením Jana Buriana, který soubor znal již z řady předlistopadových režii.⁶⁰ Jan Burian během své funkce uměleckého šéfa činohry režíroval *Pokoušení Václava Havla* a *Čechovova Racka*. S koncem sezóny 1991 ze své funkce odešel do Divadla na Vinohradech. Přesto v následujících letech režíroval v Divadle J. K. Tyla jako host např. *Tanec na konci léta* Briana Friela (1994), Shakespearova *Othella* (1995) či *Peklo v hotelu Westminster* Raye Cooneyho (1995).⁶¹

Plzeňské divadlo po revoluci pokračovalo v linii repertoárového divadla a dále uvádělo hry divácky úspěšné. Nepropadlo panice a nezačalo dělat všechno jinak, jen aby se zalíbilo divákům, nýbrž uvádělo kvalitní tituly, protože divácký zájem o ně byl.⁶² Divadlo J. K. Tyla prošlo obdobím po roce 1989 bez úbytku diváků. I když došlo

⁵⁸ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 140. ISBN: 80-86898-55-5.

⁵⁹ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 141. ISBN: 80-86898-55-5.

⁶⁰ VIKTORA, Viktor. *Činohra v Divadle J. K. Tyla v letech 1965-2015*. In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015, s. 66. ISBN:978-80-260-8647-5.

⁶¹ *Divadlo J. K. Tyla: 1990 – 1995*. 1. vyd. Plzeň: Granát, 1995, s.9-17. ISBN: 80-900716-8-6

⁶² Archiv DJKT. KODLOVÁ, Alena. Průměrný divák neexistuje, jako neexistuje průměrný člověk. *Plzeňský deník* (12.5.1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign B – 47/D.

k jistému úbytku abonentů, které bylo způsobené především zrušením tzv. podnikových předplatných, tento úbytek byl minimální. Divadlo J. K. Tyla v Plzni bylo jedno z divadel s největším počtem stálých předplatitelů.⁶³

Ve městě, kde je jediná profesionální divadelní scéna pro dospělého diváka, je návštěvnost divadla ve všech obdobích velmi vysoká. Plzeňané jsou patrioti svého divadla a bylo tomu tak i po roce 1989.

Repertoár činohry bylo možné rozdělit do dvou základních proudů. První z nich byl tvořen díly soudobých převážně českých autorů, například Václava Havla, Pavla Kohouta, Milana Kundery, Antonína Procházky, ale také Briana Friela či Raye Cooneyho, s nimiž kontrastoval druhý proud, který obsahoval dramata světových klasiků, např. Molièra či Williama Shakespeara.

Začátek 90. let byl pro plzeňské divadlo úspěšný. Divadlo získalo významná ocenění, např. Cenu Thálie, udělenou Pavlu Pavlovskému v roce 1993. Ve stejném roce se v Plzni uskutečnil první ročník Mezinárodního festivalu Divadlo, jehož ředitelem je Jan Burian.⁶⁴

⁶³ WEIMANN, Mojmir. *Pět let v životě divadla*. In: Divadlo J. K. Tyla 1990 – 1995. 1. vyd. Horní Bříza: Granát, 1995, s. 4. ISBN: 80-900716-8-6.

⁶⁴ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 140-141. ISBN: 80-86898-55-5.

3.1 POKOUŠENÍ

První hrou autora Václava Havla, kterou Jan Burian nastudoval s činoherním souborem Divadla J. K. Tyla, bylo *Pokoušení* v říjnu roku 1990. Jednalo se o československou premiéru.⁶⁵ Václav Havel byl po zvolení do funkce prezidenta velmi populární a Jan Burian této popularity využil.

Před revolucí bylo uvedení této hry zakázané. Těsně po roce 1989 se okruh zájmu diváků soustředil na zakázané hry minulého režimu, proto ambice divadla směřovaly k uvedení některé z her Václava Havla. Jan Burian si vybral hru dosud ilegálně publikovanou jen jako autorské čtení přímo Václavem Havlem.⁶⁶

Divadelní hra *Pokoušení* patří do pozdější tvorby Václava Havla, napsal ji po svém návratu z vězení na podzim 1985. Historie díla je ale o dost delší, sahá až do jara 1977, kdy byl Václav Havel krátce po zveřejnění Charty 77 poprvé vzat do vazby, čímž se ocitl v naprosté izolaci. V těchto těžkých chvílích mu z vězeňské knihovny přinesli Goethova *Fausta* a román Thomase Manna *Doktor Faustus*. Těmito knihami se autor nechal inspirovat.⁶⁷

Ve hře *Pokoušení* autor zpracoval téma hledání hranic svobody a poznání. Námětem lze hru přirovnat ke známé faustovské legendě, která se však odehrává ve vědeckém ústavu, jehož cíle jsou vedeny morálkou totalitního systému.⁶⁸ Je to příběh nevýznamného vědce Foustky, který navzdory obecně uznávané a ústavem ve kterém pracuje hlídané doktríně, pokouší získat znalosti z oblasti magie. Ale přestože se setká se svým pokušitelem, invalidním důchodcem Fistulou, k ničemu nadpřirozenému nedojde. Naopak, Foustka se snaží naivními triky a lžemi přelstít své protivníky. Zákonitě je

⁶⁵ Archiv DJKT. KODLOVÁ, Alena. I rozum může zradit. *Pravda* (26.10.1990), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁶⁶ Archiv DJKT. KODLOVÁ, Alena. I rozum může zradit. *Pravda* (26.10.1990), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁶⁷ VELÍŠEK, Martin. *Havlovo pokoušení – z ilegálních kazet poprvé ve vysílání rozhlasu*. [online]. 30.9.2016 [cit.27.2.2017]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/stream/_zprava/havlovo-pokouseni-z-ilegalnich-kazet-poprve-ve-vysilani-rozhlasu--1655004

⁶⁸ Archiv DJKT. KODLOVÁ, Alena. I rozum může zradit. *Pravda* (26.10.1990), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

dohnán do okamžiku, kdy zradí nejen sám sebe, ale především Markétu, dívku která mu bezvýhradně věřila.⁶⁹

Václav Havel ke hře *Pokoušení* napsal: „Už od roku 1977, kdy jsem byl poprvé ve vězení, mi jaksi neurčitě strašilo v hlavě faustovské téma. Tehdejší vězení, i když poměrně krátké, jsem totiž nesl z různých důvodů velmi těžce. Byl jsem klamán svými vyšetřovateli, a dokonce i svým obhájcem. Zmítal jsem se v podivných, trochu psychotických stavech a pocitech. Měl jsem dojem, že jsem jako jeden z iniciátorů Charty mnoha lidem ublížil a uvrhl je do strašlivého neštěstí.“ V té době začal Václav Havel chápat, že se na něj chystá léčka. Jedna z jeho žádostí o propuštění byla ve zfalšované podobě publikována. „Cítil jsem se být – velmi fyzicky – pokoušen ďáblem. Cítil jsem se být v jeho spárech. Pochopil jsem, že jsem se s ním zapletl. Zkušenost, že něčeho, co jsem skutečně napsal, co jsem si opravdu myslel a co byla pravda, může být takto zneužito, mi s novou naléhavostí ozřejmila, že pravda není jen to, co si člověk myslí, ale i to, za jakých okolností, komu, proč a jak to říká. Což je jedním z témat pokoušení,“ dodal Václav Havel.⁷⁰

Burianovo uvedení inscenace hry *Pokoušení* chtělo seznámit diváky s dílem současného prezidenta. Běžná populace sice měla před rokem 1989 o disidentu Václavu Havlovi určité informace, a to z rozhlasového vysílání Svobodné Evropy a Hlasu Ameriky, případně v plzeňském regionu i z televizního vysílání Německé spolkové republiky. Průměrný divák však jeho dílo neznal. To vedlo Jana Buriana k představení profesionálně dobře divadelně zpracované hry pro současného diváka.

„Plzeňské divadelní prostředí přistupuje k Václavu Havlovi s neskryvaným obdivem. Oč uctivěji však přistupují zdejší tvůrci k osobě Václava Havla, o to menší respekt mají před jeho dílem. Možná právě díky tomu se jim daří z Havlových schematických a někdy i nepatrně šablonovitých her vystavět inscenace z masa a krve, nikoliv jen ze slov a papíru,“ zhodnotil práci inscenátorů ve své recenzi Petr Tichý.⁷¹

⁶⁹ VELÍŠEK, Martin. *Havlovo pokoušení – z ilegálních kazet poprvé ve vysílání rozhlasu*. [online]. 30.9.2016 [cit.27.2.2017]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/stream/_zprava/havlovo-pokouzeni-z-ilegalnich-kazet-poprve-ve-vysilani-rozhlasu--1655004

⁷⁰ Divadelní program k inscenaci *Pokoušení*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 1990.

⁷¹ TICHÝ, PETR. *O trpkých odchodech a triumfálních návratech* [online]. 27.2.2009 [cit.27.2.2017]. dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/recenze/o-trpkych-odchodech-a-triumfalnich-navratech>

Jan Burian se s Václavem Havlem jako dramatikem setkal několikrát. „*Václava Havla si nesmírně vážím. Jako tvůrce je to člověk pevné představy a velmi jistého divadelního stylu, který dbá na kvalitu vlastního textu. Debaty s ním jsou nesmírně zajímavé, protože umí být velmi nekompromisní, co se týká významového vyznění jeho her, ale na druhou stranu je neobyčejně tolerantní k režisérově představě,*“ charakterizoval Burian jeho spolupráci s Václavem Havlem.⁷²

Pokoušení se hrálo v době, kdy společnost řešila především celospolečenské, ekonomické a politické problémy. Publikování objektivních odborných kritik bylo v tisku minimální.

⁷² DVOŘÁK, Petr. Mimořádný i skromný, říkají o Havlovi divadelníci. *Plzeňský deník* (5.10.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

3.2 OTHELLO

Zatímco působil Jan Burian v angažmá v Divadle na Vinohradech, režíroval na plzeňské scéně Shakespearova Othella, který měl premiéru 18. února 1995 ve Velkém divadle.⁷³

V té době ještě hostující režisér Jan Burian k této inscenaci napsal: „*Inscenační tradice Othella je velká. Je to nejhranější Shakespearova hra. Hra není dramatická zvnějšku, její dramatickost pramení ze základní situace založené na absolutním nedorozumění. Z hlediska tématu je Othella možné nazírat z různých stran. My jsme si položili základní otázku: jak je možné, že všichni, kdo byli od počátku přímými svědky rozhodujících situací, propadnou kouzlu lži a nejsou schopni tyto situace správně interpretovat. Příčina tkví jednak v rozdílných hodnotách u každého ze zúčastněných, jednak v Jagově osobním charismatu, v jeho „autenticitě“. Uražený Jago se chce zcela obyčejně pomstít, postupem času však propadá nadšení z toho, jak jeho intrika funguje. V momentě, kdy ho Desdemona jako přítele prosí na kolenou o pomoc, si začíná uvědomovat, že hra se mu vymkla z rukou, její mechanismus je silnější než to, co původně zamýšlel. Nebyl schopen domyslet důsledky svého konání a závěrečné zavraždění Emilie je už projevem jeho osobního zoufalství.*“⁷⁴

Jan Burian se rozhodl pro překlad již nežijícího Aloise Bejblíka, který nejpříhodněji odpovídal jeho pojetí Shakespearovy tragédie z pohledu současného diváka a na jehož textu dále pracoval.⁷⁵ Plzeňskou inscenaci charakterizovala mimo nového režijního přístupu i výrazná redukce textu. Více než pětina scénáře byla vyškrtána. Jedním z důvodů byly rozdíly mezi současným a renesančním divadelním jazykem, dalším například zdůraznění toho, co pro současného diváka je aktuální a srozumitelné. Přesto však úprava nevynechala žádné podstatné motivy Shakespearova dramatu.⁷⁶

⁷³ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 141. ISBN: 80-86898-55-5.

⁷⁴ Archiv DJKT. BURIAN, Jan. Othello očima režiséra Jana Buriana. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁷⁵ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 141. ISBN: 80-86898-55-5.

⁷⁶ Archiv DJKT. Othello viděný dnešními očima. *Plzeňský deník* (17.2.1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Zjednodušení se neprojevovalo pouze v textu. Také scénický výtvarník Karel Glogr zvolil civilní charakter výpravy a omezil využití rekvizit na minimum. Scénu tvořily pouze pohyblivé, barevně nasvícené bloky, které nejprve představovaly nevládné a zašlé fasády benátských domů a uliček a později se změnil v širší prostranství s mořskou hladinou s vlnobitím v pozadí. Na scéně se neobjevily ani žádné dobové prvky.⁷⁷

Podle režiséra Jana Buriana se plzeňská inscenace zaměřila spíše na průběh procesu, v němž zlo zvítězilo nad dobrem. V plzeňském nastudování se do popředí děje dostala postava Jaga, která na sebe soustředila pozornost diváků, kdykoli se objevila na scéně. Pavel Pavlovský, který ztvárnil Jaga, obdařil postavu jistým šarmem s vlídným a hlubokým hlasem. Pouze v rozhovorech s Othellem byla znatelná ironie a pohrdání. Jago tak u diváků vzbudil sympatie a spíše než padouchem se stal obratným manipulátorem.⁷⁸

Pro roli Othella vybral režisér Jan Burian záměrně Zdeňka Muchu, člověka naprosto typově odlišného od Pavla Pavlovského v roli Jaga. V jeho ztvárnění byla postava Othella neokázalá a zdánlivě lidská, což Jan Burian podpořil i tím, že Othello nebyl nalíčen jako mouřenín. Tato role nemohla být charismatickému Jagovi rovnocenným soupeřem. Othello se ze začátku představil jako postarší, obtloustlý, nijak zvlášť atraktivní, obyčejný člověk, který se však změnil s prvním nápoem žárlivosti. Díky tomuto pojetí postavy nebyl zřejmý důvod Desdemonina vzplanutí k nevýraznému Othellovi. Muchův Othello vyjadřoval své emoce příliš stroze a jednostranně bez hlubšího prožitku vnitřního utrpení. Při náhlých záchvatech žárlivosti porážel věci, cloumal Desdemonou a fackoval ji. Velmi vyhrocená byla závěrečná scéna, ve které

⁷⁷ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 141-142. ISBN: 80-86898-55-5.

⁷⁸ Martin Hilský o postavě Jaga napsal: „*Divadelní hodnota postavy Jaga spočívá v tom, že vzbuzuje pocity hlubokého odporu, zároveň je na jeho výkonu cosi zcela fascinujícího. Othello je voják, čestný člověk, hluboce milující a oddaný manžel. Jago z něho udělá barbara, násilníka a ďábla. Desdemonu miluje svého muže čistou, smyslnou, ale věrnou láskou. Jago z ní v očích Othella udělá děvku. Cassio je elegantní dvořan, Florentin vybraných způsobů a vysokého postavení. Jago z něho rázem udělá opilce a nulu. Roderigo je poněkud komický milovník a zbabělec. Jago z něho udělá vraha. Jago zkrátka proměňuje lidi, je transformující, rozkladnou silou zla, která jako zhoubná sněť napadá všechny představy lidí o sobě navzájem i o sobě samých, je velký sémiotik, který v krátkém čase zpřevrací všechny významy a hodnotový systém, na nichž závisí životy lidí, je dokonalý improvizátor moci, který každou situaci na místě využije ve svůj prospěch a pak jen s ďábelským úšklebkem čeká, co to udělá.*“ in ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 142-143. ISBN: 80-86898-55-5.

Othello uškrtní Desdemonu. Nejprve se objevila silueta vraha a při činu samotném se trhaly lůžkoviny, po scéně lítalo peří a Othello vydával nelidský řev. Othello se nesnažil být sympatický, ani se nesnažil vzbudit soucit, pouze jednal pudově.⁷⁹

Desdemonu ztvárnila Kateřina Vinická v alternaci s Barborou Munzarovou. Tato postava prošla vývojem od naivní roztomilé dívky k pokorně ctnostné ženě. Děj plzeňské inscenace byl zaměřen nejvíce na postavu Jaga, Othella a Desdemony. Ostatní postavy se posunuly do pozadí a pouze pomáhaly rozehrát Jagovy intriky.⁸⁰

Úmysl zcivilnění a přiblížení shakespearovského hrdiny vychází z myšlenky, že doba renesance, kdy se děj příběhu odehrává, je v základních rysech podobná době, která přišla po roce 1989. Době, kdy starý svět končí a nový ještě plně neexistuje, kdy se přeskupuje celý společenský systém, vytvářejí se nové sociální vrstvy a původní společenská hierarchie přestává platit.⁸¹

⁷⁹ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 144-145. ISBN: 80-86898-55-5.

⁸⁰ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 144. ISBN: 80-86898-55-5.

⁸¹ Archiv DJKT. BURIAN, Jan. *Othello očima režiséra Jana Buriana*. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

4 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 1995 – 2000

Jan Burian v sezónách 1995/1996 až 1999/2000 režíroval celkem dvanáct her. První činoherní inscenací byl *Jindřich IV*, jehož autorem je Luigi Pirandello. Premiéra se odehrála 25 listopadu 1995. Další inscenací, kterou Burian nastudoval, byla *Maryša bratrů Mrštíkových* s premiérou 23. března 1996.

V následující sezóně Burian nastudoval inscenaci *Dar Gorgony* od Petera Shaffera. Premiéra se uskutečnila 23. listopadu 1996. V české premiéře pak uvedl hru *Dvouplošník v hotelu Westminster*, který napsal Ray Cooney.

V další sezóně Burian nastudoval s činoherním souborem dvě inscenace - *Krvavou svatbu* a *Bez roucha*, které budou dále podrobněji rozebrány.

V sezóně 1998/1999 nastudoval kromě dvou činoherních inscenací také jednu operu – *Rusalku*, která bude dále opět zmíněna, stejně jako inscenace s názvem *Ten, který dostává políčky*. Sezónu ukončil komedií *Trouba na večeri* s premiérou 26. června 1999.

V poslední sezóně tohoto období Burian režíroval opět dvě činoherní představení a jedno operní. První činoherní inscenací byl *Richard III.*, který také bude dále zmíněn. Komedialní žánr v této sezóně zastupoval *Vlkodlak*, jehož autorem Rogera Vitrac a jeho premiéra se odehrála 25. března 2000. Na konci sezóny – 17. června 2000 Burian uvedl operu *Carmen*, kterou napsal Georges Bizet.⁸²

⁸² *Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 1995-2000*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2000. s. 14-29.

4.1 KRVAVÁ SVATBA

S novým režijním pojetím přistoupil Jan Burian k inscenaci dramatu Federica Garsía Lorci *Krvavá svatba*, které bylo uvedeno po čtyřiaadvaceti letech v plzeňském divadle dne 30. listopadu 1997 v novém překladu Antonína Přídala.⁸³ Španělský dramatik F. G. Lorca se v Krvavé svatbě pokusil o divadlo, ve kterém by jednotlivé složky – slovo, hudba, balet a scénografie – měly nezastupitelné a rovnocenné místo.⁸⁴ Po dlouhé době se tak v plzeňském divadle objevily na jevišti tři soubory najednou – činohra, opera a balet. Režie se ujal Jan Burian, scénickou hudbu pro tuto inscenaci složil Petr Kofroň, choreografii vytvořil Libor Vaculík a scénografii a kostýmy navrhl Karel Glogr.⁸⁵

Opera, balet a živá hudba v činohře jsou podle Jana Buriana počátkem užší vzájemné spolupráce jednotlivých souborů divadla.⁸⁶ „*Myslím, že žánrové propojení a využívání specifického potenciálu jednotlivých souborů představuje pro velká divadla jednu z perspektivních cest. Přestože přináší určité obtíže, chápu to jako programový cíl,*“ dodal Burian.⁸⁷

Podle kritiky Jaroslavy Světlíkové snaha o rovnocennost nebyla v inscenaci příliš přesvědčivá. „*Zdálo se, jako by každý měl svou vlastní „partituru“ a nerovnoměrně přispíval k vyznění velké předlohy osudového dramatu.*“ Dále se k inscenaci a jejím tvůrcům vyjádřila takto: „*Zřejmě nadčasovost textů (výborný překlad A. Přídala) vedla režii (J. Buriana) k nezvyklé symbióze španělského koloritu a české poetiky, zvláště uplatněné v hudbě Petra Kofroně. Choreografie Libora Vaculíka zůstala dlužna jeho pověsti, škoda nevyužití šance a prostoru. Strohá, bílá scéna Karla Glogra, v záměru*

⁸³ Archiv DJKT. LACINOVÁ, Gabriela. Publikum tleskalo Krvavé svatbě. *Plzeňský deník* (1.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁸⁴ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Tragédie nenaplněné lásky. *Plzeňský deník* (30.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁸⁵ Archiv DJKT. LACINOVÁ, Gabriela. Publikum tleskalo Krvavé svatbě. *Plzeňský deník* (1.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁸⁶ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Tragédie nenaplněné lásky. *Plzeňský deník* (30.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁸⁷ Činohra – uvádíme Federico Gracia Lorca *Krvavá svatba*. [online]. [cit.27.2.2017]. Dostupné z: <http://www.martinstransky.wz.cz/clanky/052.jpg>

jistě zajímavá a dramatická, je ale v reálu plná nelogických překážek. Výrazové nejednotě inscenace odpovídají i kostýmy.“⁸⁸

Činoherní složka hry byla nejkvalitnější. Ženským postavám vévodila Barbora Munzarová v roli nevěsty a Monika Švábová jako matka. „*Veškeré slovní projevy, mimika, tvářnost celého obličeje, gestikulace, pohybová dynamika přesně vyvažovaly obecné přesahy smyslu postav, individualizující zaujatost, bezprostřední živelnou reakci i ponor k psychologii.*“ Matka i nevěsta se rozcházely ve vzdoru a nedůvěře, sešly se v tragédii pokory, pokání a konce. Kateřina Vinická ztvárnila Leonardovu ženu. „*Vytvořila jímavou, neefektní studii bezmocného stvoření marně toužícího a bezcitně ignorovaného.*“ Do role Leonarda byl obsazen Martin Stránský, který naplnil autorovu představu prudkého člověka plného vášní. Jakub Zindulka v roli ženicha byl „*věrohodnou hříčkou osudu, dojemnou v bezmoci zrady, šílenou v bezmoci vášně*“. Na rozdíl od něj byl hrdý a sebevědomý otec nevěsty, kterého ztvárnil Pavel Pavlovský.⁸⁹

„*Všichni protagonisté měli před sebou mimořádný úkol. Vyplýval nejen ze hry samotné, ale i z režie, která na ně kladla nemalé nároky.*“⁹⁰ Režisérovi se nepodařilo vytvořit zcela vyvážené propojení všech souborů a klíčovou úlohu sehrála činoherní složka inscenace. Přesto se jednalo o netradiční řešení režijního pojetí.

⁸⁸ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Tragédie nenaplněné lásky. *Plzeňský deník* (30.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁸⁹ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Garciova tragédie krve a vášně předala poselství. *Plzeňský deník* (5.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁹⁰ Archiv DJKT. LACINOVÁ, Gabriela. Publikum tleskalo Krvavé svatbě. *Plzeňský deník* (1.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

4.2 BEZ ROUCHA

Pro svou další režijní práci si Jan Burian vybral komediální žánr. 20. června 1998 uvedl činoherní soubor na jevišti Komorního divadla anglickou komedii *Bez roucha*, jejímž autorem je Michael Frayn. Jeho neúspěšnější hrou je právě komedie *Bez roucha*, uvedená v roce 1982 v Londýně. Téhož roku získala ocenění nejlepší komedie roku. Českou premiéru měla v roce 1986 v Činoherním klubu v režii Jiřího Menzla.⁹¹

Tématem komedie *Bez roucha* je divadlo o divadle. V prvním jednání se odehrává generální zkouška stejnojmenné hry Robina Housemongera založená na vzájemné komunikaci mezi herci a režisérem. V druhém dějství se otáčí dekorace a divák tak sleduje, co se odehrává v zákulisí během premiéry. V závěrečném dějství se odehrává stá repríza představení, která je spíše improvizovaná a končí samovolnou destrukcí představení.⁹²

Režisér Jan Burian osobitým tvůrčím přínosem rozehrál bláznivou situační komedii, která nabízí divákům náhled do divadelního zákulisí. Burianova inscenace si nekladla hluboké umělecké ambice, ale chtěla především pobavit diváky. Tento záměr byl naplněn.⁹³

Pro zdůraznění komediálního prvku režisér požadoval naprostou souhru souboru – herci si během hry podávali dveře, proplétali se na jevišti tak, aby se nepotkali, také bylo nutné uhlídat přesné vstupy rekvizit, jejich přesuny a záměny. Herci tak museli věnovat pozornost dokonalé souhře a zároveň stylizovat pojetí svých rolí a současně vystupovat jako civilní osobnosti. Pro režiséra nebylo jednoduchým úkolem s herci tuto přesnou souhru nastudovat. Nicméně při dynamicky navozeném tempu nic nesehalo.⁹⁴

⁹¹ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. *Bez roucha na prázdniny. Plzeňský deník* (29.6.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁹² Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. *Bez roucha na prázdniny. Plzeňský deník* (29.6.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁹³ SÁDLÍK, Jan. *Komedie bez roucha srší vtipem. Plzeňský deník*, Roč. 7 (23.6.1998), s. 15.

⁹⁴ Archiv DJKT. VIKTOR, Viktora. *Bez roucha – divadlo tentokrát v nedbalkách. Plzeňský deník* (26.6.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Podle divadelních kritik byla plzeňská inscenace považována za velmi zdařilou. Vtipná komedie s nečekanými zápletkami vygradovala díky dynamickým výkonům všech představitelů.⁹⁵ „Antonín Procházka (režisér Lloyd) s chvályhodnou námahou udržuje věcný tón a obratně proplouvá i jiskřením vztahů k herečkám. Ani Martin Stránský (Garry, Roger) ho svou agresivností a žárlivou posedlostí nevyvádí z klidu. Pavel Kikinčuk (Frederik, Brent) má komediální nadání a záviděníhodně je dovede užívat ke svému typickému jevištnímu víření. Klára Kovaříková (Brooke, Vicky) dokonale ztělesňuje Fraynovy představy o postavě, což lze vztáhnout i na herecký projev – „...žádoucí realita...pocitivě stavěná a znamenitě udržovaná...“ Jako Brooke nepřekračuje meze serióznosti. A Belina (Flavia) Kateřiny Vinické potvrzuje umělčiny komediální vlohy, ovšem jejich podoba má jemný, distingovaný odstup od komediální obhroublosti.“⁹⁶

⁹⁵ SÁDLÍK, Jan. Komedie bez roucha srší vtipem. *Plzeňský deník*, Roč. 7 (23.6.1998), s. 15.

⁹⁶ Archiv DJKT. VIKTOR, Viktora. Bez roucha – divadlo tentokrát v nedbalkách. *Plzeňský deník* (26.6.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

4.3 RUSALKA

Jan Burian nezůstal jen u činoherní reŕie. Na scéne Velkého divadla v Plzni byla 10. řijna 1998 uvedena v jeho reŕii lyrická opera Antonína Dvořáka na libreto J. Kvapila *Rusalka*.⁹⁷ Jan Burian se v tomto nastudování pokusil o netradiční reŕijní pojetí opery *Rusalka*.

Reŕisér Jan Burian se zjevně inspiroval Poutneyho „freudovskou“ inscenací *Rusalky* v Anglické národní opeře.⁹⁸ Ve svém reŕijním přístupu se více než na zdůraznění Kvapilova pohádkového libreta zaměřil na vyjádření milostných tuŕeb postav. Za důležitý prvek děje považuje erotičnost. Postavu Rusalky pojal jako „dívku mezi dětstvím a dospělostí, která nalézá v tíŕi vášně osvobození,“ hlavním principem a tématem je „touha erotická a její různé podoby.“⁹⁹

„Tento princip je realizován v několika vrstvách: pohádkovým příběhem s tragickým koncem, motivy až hororovými, komediálními scénami účinně kontrastujícími s vnitřně přepjatým světem hlavním postav... Vše se tu ambivalentně a víceznačně prolíná a zrcadlí jedno v druhém. Důležitá je noc, tma, měsíc, třpytící se a zrcadlící vodní hladina. Jsme ve světě na pomezí reality a snu, jsou tu situace a obrazy, kdy se vše jeví jinak než realisticky, pravděpodobně. Setkáváme se s viděním světa, které je ve značném rozporu s dalším oblíbeným mýtem o Rusalce – totiž je to typicky česká pohádka. Její inspirační zdroje ani vidění autorů o ničem takovém nesvědčí. Je to jen dobově módní ohlas volání po typicky českých národních dílech. Tento mýtus, byť mnohokrát v odborných kruzích vyvrácený, ŕije stále,“ uvedl Jan Burian v úvodu divadelního programu k inscenaci.¹⁰⁰

Výtvarné řešení scény Karla Glogra působilo stísněně. Uzavřená scéna nevyuŕivala zadní jeviště a velkou část zabírala šikmá plocha, která byla pro pohyb herců spíše

⁹⁷ Archiv DJKT. ROČÁKOVÁ-RYBÁŘOVÁ, Lilka. Diváci mají právo zhlédnout Rusalku Dvořákovu a Kvapilovu. *Plzeňský deník* (6.11.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁹⁸ Archiv DJKT. HERMAN, Josef. Jak se daří Rusalkám? *Týden* (19.10.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

⁹⁹ Archiv DJKT. BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Pohádka v příběhu zůstala. *Plzeňský deník* (26.10.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁰⁰ Divadelní program k inscenaci *Rusalka*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 1998.

komplikací. Takto omezený prostor velmi těžko připomínal scenérii volné přírody v prvním a třetím dějství.¹⁰¹ Celý děj se odehrával na zšeřelé, nepříliš obměňované scéně s mnoha prosklenými plochami. Také tradiční zámek v druhém dějství byl nahrazen pouze zvýšeným počtem skel.¹⁰²

Ani kostýmy Dany Svobodové nebyly řešeny nijak důsledně. Zatímco Rusalka, Princ, Hajný a žínky byli oblečeni spíše tradičně, ostatní postavy dostaly nekonvenční podobu. Vodník byl místo do zelené barvy oblečen do černého oděvu stejně jako Ježibaba. Ta měla nejprve kostým připomínající komornou, později její kostým tvořil korzet a podvazky. Její vyzývavý kostým oslabil pozici Cizí kněžny, která tak nebyla jedinečným symbolem vášně. Místo toho byla spolu se sborem oblečena jako z klasické operety. Podle Lilky Ročákové – Rybářové „*samy kostýmy s nábojem sexu, být na dobře rostlých postavách, ještě erotiku na jevišti nevyvolají.*“¹⁰³

Baletní scéna ve druhém dějství byla v Burianově režii nahrazena „*pantomimou rušivě vzdychajícího sboru, k němuž se v závěru jednání připojí hejno dětí*“. Zvolená alternativa nebyla v souladu s oduševnělou hudbou Antonína Dvořáka.¹⁰⁴

Lilka Ročáková – Rybářová ve své kritice Burianovu inscenaci hodnotila velmi negativně. „*Dvořákova a Kvapilova Rusalka je především dramatem o lidské duši, ale ta se z režisérova výkladu vytratila zcela. Je zarážející, jakým způsobem překroutil ústřední myšlenky díla. Svědčí to o jeho samolibosti a nepokoře vůči autorům opery i divákům plzeňského Divadla J. K. Tyla Především pro ně by měla být Rusalka hrána, nikoliv pro hrstku překomplikovaných pražských kritiků. Diváci totiž své divadlo prostřednictvím radnice platí a mají proto nezadatelné právo vidět Rusalku Dvořákovu a Kvapilovu.*“¹⁰⁵

¹⁰¹ Archiv DJKT. ROČÁKOVÁ-RYBÁŘOVÁ, Lilka. Diváci mají právo zhlédnout Rusalku Dvořákovu a Kvapilovu. *Plzeňský deník* (6.11.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁰² Archiv DJKT. FIALA, Jaroslav. Netradiční nastudování Dvořákovy Rusalky. *Plzeňský deník* (16.10-1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁰³ Archiv DJKT. ROČÁKOVÁ-RYBÁŘOVÁ, Lilka. Diváci mají právo zhlédnout Rusalku Dvořákovu a Kvapilovu. *Plzeňský deník* (6.11.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁰⁴ Archiv DJKT. ROČÁKOVÁ-RYBÁŘOVÁ, Lilka. Diváci mají právo zhlédnout Rusalku Dvořákovu a Kvapilovu. *Plzeňský deník* (6.11.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁰⁵ Archiv DJKT. ROČÁKOVÁ-RYBÁŘOVÁ, Lilka. Diváci mají právo zhlédnout Rusalku Dvořákovu a Kvapilovu. *Plzeňský deník* (6.11.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Zcela odlišný pohled na plzeňskou inscenaci měl Josef Herman, který srovnal plzeňské pojetí nejznámější opery Antonína Dvořáka s inscenací pražského Národního divadla, která měla premiéru týden před premiérou v Divadle J. K. Tyla. Josef Herman o netradiční inscenaci napsal: „*Jenže umění, a zvláště divadlo, je hledání možností a v Plzni jednu Rusalku našli. Ta národnědivadelní měla zřejmě polemizovat s podobnými inscenačními schválnostmi, jak říkají tradicionalisté nezvyklému domýšlení partitury, dopadla však zle právě proto, že nebyla o ničem. Naopak plzeňská i z logického, byť zvláštního přečtení partitury čerpá sílu divadelní i hudební. Přestože orchestr zní poněkud tvrdě, přestože Jan Štván tempa zřejmě přepíná, přestože tu nejsou světové hlasy, výsledkem je sugestivní operní divadlo.*“ Josef Herman by z obou inscenací dal přednost té plzeňské. Podle jeho názoru potvrdila, že má perspektivní soubor, od kterého lze „očekávat velké věci“. Naopak Národní divadlo *Rusalkou* na cestě za současným operním divadlem klopýtlo.¹⁰⁶

Ačkoli jsou obě recenze zcela odlišné, nemusí si nutně odporovat. Naopak potvrzují to, že Plzeňané, kteří jsou zvyklí na tradičnější pojetí klasických oper a klasického divadla vůbec, nejsou příliš nakloněni novým přístupům a interpretacím, zatímco pražští diváci a kritici by takové inovace spíše uvítali.

Ani plzeňské recenze nebyly jednoznačně negativní. Vlasta Bokůvková ve své kritice napsala: „*Dvořákova a Kvapilova Rusalka má skutečně více rovin. Je v ní komický prvek, bezesporu i erotičnost a také v režisérově výkladu viděná poloha mezi dětstvím a dospělostí. Na čelném místě ale zůstává pohádkovost, spor světa přírodních bytostí a světa lidí, který má vinu na tragédii čistého zjevu hlavní hrdinky. Třebaže nebyla v režijní koncepci prvotní, byla pohádkovost výrazně přítomna i v nové inscenaci a spolu s hudbou si publikum podmanila.*“¹⁰⁷

¹⁰⁶ Archiv DJKT. HERMAN, Josef. Jak se daří Rusalkám? *Týden* (19.10.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁰⁷ Archiv DJKT. BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Pohádka v příběhu zůstala. *Plzeňský deník* (26.10.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

4.4 TEN, KTERÝ DOSTÁVÁ POLÍČKY

Po listopadu 1989 se z českých divadel na čas vytratila východoevropská tvorba. Díla autorů Gogola, Čechova či Dostojevského se vrátila poměrně brzy. Autor Leonid Andrejev a jeho dílo *Ten, který dostává políčky* se poprvé po listopadu na českém jevišti objevil v roce 1999 a to hned na dvou významných českých scénách – v Moravském divadle Olomouc a v Komorním divadle V Plzni. Právě v Plzni měla tato hra českou premiéru v roce 1919 – v roce Andrejevovy smrti.¹⁰⁸

Režisér Jan Burian využil ke své inscenaci novodobý překlad Věry Kubíčkové, který velice dobře vystihuje mimořádně exponovaný jazykový plán Andrejevova díla.¹⁰⁹ Text prošel úpravou dramaturgyně Marie Caltové a Kristiny Tycové.¹¹⁰ „*Burianova režie dala tomuto textu tvar, celistvost a výborný soubor gradací.*“¹¹¹

Burian při tvorbě inscenace *Ten, který dostává políčky* počítal s domýšlejícím divákem, jemuž se z jednoduché linie Andrejevova textu i nekomplikovaných dialogů „*vynořuje paralelní alegorizovaná představa života a smrti, vzpírajících se racionalistické jednoznačnosti*“. Inscenace by mohla zaujmout i pouze nazírajícího diváka vzhledem k tomu, že je text doprovázen efektním dějem cirkusového prostředí, které činoherní soubor perfektně rozehrál. V případě Andrey Černé by se podle Viktora Viktory dalo mluvit téměř o akrobatickém výkonu.¹¹²

Scénickou výpravu inscenace, která připomínala cirkusovou manéž, vytvořil Karel Glogr. Scénograf, v souladu s autorskou koncepcí režiséra Buriana, polepil obě stěny reklamními cirkusovými plakáty. Atmosféru ledabyle zařízeného pokoje navozovalo světlo z lampy spuštěné od osvětlovačů. Na scéně také figurovaly rozviklané židle,

¹⁰⁸ Archiv DJKT. Znovunalezení Andrejeva. *Hospodářské noviny* (10.10.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁰⁹ Archiv DJKT. Znovunalezení Andrejeva. *Hospodářské noviny* (10.10.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹¹⁰ Archiv DJKT. SÁDLÍK, Jan. Nová činohra o lásce výzvou pro diváky. *Plzeňský deník* (15.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹¹¹ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Ten, který chtěl nalézt lásku. *Plzeňský deník* (5.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹¹² Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Ten, který chtěl nalézt lásku. *Plzeňský deník* (5.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

z nichž jednu režisér využil ve třetím jednání jako významotvornou rekvizitu v komické situaci prostřednictvím postavy Pána.¹¹³

Zásadním momentem interpretace díla je psychologické vyložení základní dramatické situace. Hlavní postavou je universitní intelektuál, který najednou přijde o vše, o manželku, o výsadní postavení i o své myšlenky. Rozhodne se tedy hledat svou náhradní identitu, kterou nalezne v cirkusu v roli klauna, jehož na jevišti ostatní fackují za jeho intelektuálské tirády. Je to „*krásný andrejevovský paradox, sice též romantický, nicméně psychologicky provokativní*“. Stejně jako závěrečné dramatické rozuzlení příběhu.¹¹⁴

Postavu Tena v Divadle J. K. Tyla ztvárnil Pavel Kikinčuk, který se dříve objevoval spíše v komediálně laděných veselohrách.¹¹⁵ Obsazením do role Tena mu dal Burian šanci rozehrát svůj herecký rejstřík ve vážné, komediální i tragické poloze. „*Jeho Ten je životem zaskočený plachý člověk, okouzlený poetickým prostředím cirkusové manéže. Uprostřed lidí hledá to, čeho se mu v jeho světě nedostávalo. Hledá a svoji tvář nastavuje poličkům, vlastním ponižením platí za nepatrné záblesky štěstí. Nenachází ani lásku, ačkoli je ochoten zaplatit cenu nejvyšší.*“¹¹⁶

Přestože se jedná o dílo znovu ztvárněné 80 let po autorově úmrtí, je v Burianově pojetí stále aktuální, protože hra je o tom, že člověk je v životě jakýmsi klaunem v manéži. Režijní záměr Jana Buriana byl splněn. Vnímavý divák se zamyslel nad vlastními životními peripetemi a zvraty a pochopil, že hledání smyslu života je aktuální v každé době a v každém věku.

¹¹³ Archiv DJKT. SÁDLÍK, Jan. Nová činohra o lásce výzvou pro diváky. *Plzeňský deník* (15.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹¹⁴ Archiv DJKT. ERML, Richard. Zfackovaný Keržencevův bratránek. *Divadelní noviny* (2.3.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹¹⁵ Archiv DJKT. SÁDLÍK, Jan. Nová činohra o lásce výzvou pro diváky. *Plzeňský deník* (15.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹¹⁶ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Smutný klaun Pavla Kikinčuka. *Plzeňský deník* (22.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

4.5 RICHARD III.

Dalším režijním počinem se Burian vrátil k dílu Williama Shakespeara. Dne 18. prosince 1999 uvedla plzeňská činohra *Richarda III.* V plzeňském divadle byla tato hra nastudována celkem třikrát, přičemž od předešlého nastudování Vendelínem Budilem uplynulo téměř sto let.¹¹⁷ Jan Burian opět k režii přistoupil s úmyslem nevytvořit reprodukci historického dramatu, ale zprostředkovat současnému divákovi dílo jako obraz soudobého světa.

Shakespearova hra *Richard III.* se na českých jevištích objevuje velmi zřídka, přesto patří ke známějším Shakespearovým hrám. Dle slov Jana Buriana by se dalo říci, že je to nejčernější Shakespearova hra a možná to je důvodem, proč se zařazuje do repertoáru souborů tak málo. „*Vychází z pramenů středověké morality a antické tragedie, je to hra, která zobrazuje až objektivizovaným způsobem fungování zla, cynismu a zrady ve společnosti.*“ Dalším důvodem může být fakt, že se nejedná o hru s milostným příběhem. „*Vůči základní tragické rovině tu není veden žádný kontrapunkt.*“¹¹⁸

Jan Burian v uvedení hry *Richard III.* viděl možnost zobrazit, jakým způsobem se chovají lidé, když se rozhodnou jednat bez ohledu na morálku. Prostřednictvím hry lze také zkoumat příčiny, proč lidé nejsou schopni odolávat určitým formám zla, přestože jej na první pohled rozpoznají. Z historického kontextu vyplývá, že každý rod s politickými zájmy je poznamenaný intrikami a vraždami. Burian to zjednodušeně přirovnává k životu v totalitě, životu ve vězení, v gulagu nebo koncentračním táboře, tzn. ve společnosti, jejímž základním rysem je hrůza a strach.¹¹⁹

Burian obsadil do role sotva čtyřicetiletého Richarda charismatického vyzrálého herce Pavla Pavlovského. Tím režisér do jisté míry „*znejasnil vnitřní svár vévodovy duše a soustředil se spíš na prosté vylíčení řetězce následků a příčin, které mají svou*

¹¹⁷ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 149. ISBN: 80-86898-55-5.

¹¹⁸ BURIAN, Jan. *Richard III. aneb Hra, o kterou si řekla doba*. *Divadlo J. K. Tyla*, č. 12 (1999), s. 3-6.

¹¹⁹ BURIAN, Jan. *Richard III. aneb Hra, o kterou si řekla doba*. *Divadlo J. K. Tyla*, č. 12 (1999), s. 3-6.

zvrácenou logiku“.¹²⁰ Do role kněžny Anny obsadil režisér mladou herečku Štěpánku Křesťanovou. Obsazení této role bylo postavené na kontrastu. Ze začátku by nemělo nikoho napadnout, že mladá a pohledná dívka by mohla žít s takovou lidskou zrudou.¹²¹

Myšlenkovou a vývojovou linii inscenace podpořila scénická výprava Karla Glogra. Vytvořil strohou a potemnělou scénu s náznaky anglické cihlové gotiky v šedočerných barvách s krvavě rudými doplňky. Výraznou dominantou scény byla brána v Toweru. Za zdmi Toweru se ukrývala šikmá plocha z prken, na které se odehrávaly veškeré spory a intriky. Pohled na ně umožnily posuvné stěny. Scénu doplňoval masivní praktikábl s trůnem jako symbolem moci. Na gotickém pozadí se v průběhu děje objevovaly moderní prvky (plastikové pytle s mrtvolami, židle z továrny na ohýbaný nábytek, sériová klika v bráně Toweru), které prolínaly minulost se současností, jakoby chtěly naznačit, že honba za mocí zůstává v různých dobách stejná. Ponurou atmosféru představení dokreslovala hudba Petra Kofroně.¹²²

Režisér pro svoji představu neustálého boje o moc zvolil překlad Břetislava Hodka. Dramaturgie text zkrátila eliminováním dějových odboček a vyzdvihla Richardův vzestup i pád. Krácením prošly i monologické pasáže a zcela vyškrtuta byla scéna s dětmi.¹²³ Akčně zrychlený děj srozumitelně podával fakta, ale částečně rezignoval na hlubší reflexi a zjednodušil psychologii postav.¹²⁴

Jan Burian se v plzeňské inscenaci soustředil na postavu Richarda III. a s ním spojenou představu politického zla. Richard byl prezentován jako panovník, který si udržel svoji velikost i v době pádu. Nad ostatními postavami dominoval svou vůlí a ctižádostí, ale také svým humorem, který byl v podání Pavla Pavlovského jízlivý a cynický.

¹²⁰ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Plzeňský Richard III. se odehrává v akčně zrychleném tempu. *Lidové noviny* (29.12.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹²¹ BURIAN, Jan. Richard III. aneb Hra, o kterou si řekla doba. *Divadlo J. K. Tyla*, č. 12 (1999), s. 3-6.

¹²² ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 150. ISBN: 80-86898-55-5.

¹²³ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 150. ISBN: 80-86898-55-5.

¹²⁴ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Plzeňský Richard III. se odehrává v akčně zrychleném tempu. *Lidové noviny* (29.12.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Přes všechny spáchané skutky a povahové i fyzické nedostatky představil Pavel Pavlovský imponujícího muže, který byl jediným skutečným hybatelem děje.¹²⁵

Viktor Viktora o výkonu postavě Richarda v podání Pavla Pavlovského napsal: „*Nepateticky, dokonce v úvodním monologu jakoby s nejistotou přednáší své krédo. Ovšem vyznání ničemnosti je bodem, kolem něhož téměř výbuchem krystalizuje zrůdnost. Sám zjev fascinuje uhrančivostí, nitro pak vůlí a intelektem. Čím více je omezen svým kulháním, tím dynamičtěji ovládá jeviště. Je všudypřítomný, krouží, pobíhá a se vzrůstající rozkoší ovládá a vraždí. Vše okolo něho se pozvolna posouvá v soustředných kruzích bezmocné nenávistí. On vytváří stupnici d'ábelských tváří, aby se z původního intrikánství naplno propadl do zločinu. Je zrůdou, není sketou.*“¹²⁶

¹²⁵ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 153. ISBN: 80-86898-55-5.

¹²⁶ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Shakespearův Richard III. promluvil v burianovském lesku. *Plzeňský deník* (22.12.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

5 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 2000 – 2005

Jan Burian v sezónách 2000/2001 až 2004/2005 režíroval celkem jedenáct her. V první z nich uvedl v české premiéře Kohoutovy *Nuly*, které budou dále více popsány. Ve stejné sezóně nastudoval *Smrt obchodního cestujícího* Artura Millera, která měla premiéru 31. března 2001.

V následující sezóně Burian nastudoval Shakespearova *Hamleta*, který bude dále také více charakterizován, a inscenaci *Čechov na Jaltě*, kterou napsal John Driver, a premiéra se uskutečnila 22 června 2002.

V další sezóně Burian nastudoval pouze jednu inscenaci, a to detektivní komedii *Utrejch a staré krajky*, jejímž autorem je Joseph Kesselring. Premiéra se odehrála 26. dubna 2003. V této sezóně se Burian věnoval více manažerské práci a obhájil svůj post ředitele Divadla J. K. Tyla.

V sezóně 2003/2004 nastudoval dvě činoherní inscenace a jednu operní. Na konci roku, s premiérou 13. prosince 2003, režíroval hru *Cesta dlouhým dnem do noci*, kterou napsal Eugene O'Neill. Poté nastudoval operní ztvárnění *Lucerny* Vítězslava Nováka, které mělo premiéru 27. března 2004. A na závěr sezóny uvedl opět v české premiéře Kohoutovu hru *Arturovo bolero*, jehož premiéra se uskutečnila 19. června 2004.

V poslední sezóně tohoto období uvedl Burian opět dvě činoherní inscenace a jednu operní. Hru Williama Shakespeara *Král Lear* nastudoval s činoherním souborem a na plzeňské scéně uvedl 18. prosince 2004. Dále režíroval operu *Trubadúr* v italském originále, jejímž autorem je Giuseppe Verdi. Premiéra se uskutečnila 5. března 2005. Poslední inscenací této sezóny byly situační komedie *Prachy? Prachy!*, kterou napsal Ray Cooney a odehrála se 21. května 2005.¹²⁷

¹²⁷ Archiv DJKT. Jan Burian – režie činohry, seznam inscenací. fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

5.1 NULY

Po dílech založených na historických tématech se Jan Burian vrátil k práci s textem současného autora. Ve světové premiéře byla uvedena hra Pavla Kohouta *Nuly* na jevišti Velkého divadla v Plzni dne 18. listopadu 2000. Pavel Kohout je spisovatel a dramatik, známý jako prorežimně angažovaný literát v padesátých letech, později jeden z autorů Charty 77, spoluvůrce bytového divadla Vlasty Chramostové a posléze emigrant žijící v Rakousku.¹²⁸

Dramaturgyně Divadla J. K. Tyla Marie Caltová vysvětlila volbu titulu, který se z velké části odehrává na veřejných toaletách, následujícími slovy: „*Je to hořká reflexe naší skutečnosti, která odpovídá mému pocitu.*“¹²⁹ Pavel Kohout označil trojici Burian – Caltová – Pavlovský za „*ředitelsko – režisérsko – dramaturgicko – hereckou součinnost, která autora inspiruje k finální práci přirozeností přímočarého směřování k realizaci nového textu.*“¹³⁰ *Nuly* byly na jevišti plzeňského divadla již osmou premiérou tohoto autora. Autor považuje Plzeň za osudové město, kde jeho tvůrčí pohnutky dokážou pochopit. Hru *Nuly* chtěl Pavel Kohout původně inscenovat v Divadle na Vinohradech, které ji však odmítlo nastudovat.¹³¹ Hlavním argumentem, který uvedla bývalá ředitelka Divadla na Vinohradech Jiřina Jirásková, byla dramaturgická nespokojenost s kvalitou hry.¹³²

Režisér Jan Burian se rozhodl pro nastudování Kohoutovy hry z přesvědčení, že divadlo má přímo hledat a inscenovat nové texty. *Nuly* se navíc řadí mezi první pokusy pojmenovat problém v naší společnosti, který je stále nedořešený. Jedná se o otázku, do jaké míry byli lidé jen oběťmi nebo i spoluviníky nesvobodných režimů v Čechách v minulých šedesáti letech, kterým se být nesvobodně přizpůsobovali. Podle Buriana

¹²⁸ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Pokusme se pochopit vlastní osud a nic nezatajujme. *Plzeňský deník* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹²⁹ Archiv DJKT. Toalety na scéně Velkého divadla. *Plzeňský deník*. (25.9.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³⁰ Archiv DJKT. KOHOUT, Pavel. Chcete mě???. *Divadelní noviny* (2.5.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³¹ Archiv. DJKT. HEJZLAR, Tomáš. V Plzni chystají světovou premiéru. *Haló noviny* (4.10.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³² Archiv DJKT. ERML, Richard. Pavel Kohout: *Nuly*. *Reflex*. (30.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

tím splňuje jednu z důležitých funkcí divadla a tou je otevřeně mluvit o tématech, o kterých se příliš nehovoří.¹³³

Pavel Kohout má tento problém hluboce zažitý a ztotožňuje se s ním i Jan Burian. „*Většina z nás selže, zradí sebe sama a každý z nás by se měl pokusit z těchto selhání najít pro sebe východisko. Někdo se celý život vymlouvá, že za to mohou druzí, nepřítel osudu, okolnosti, nepřátelé, udavači. Někdo se zase tváří, že nic neprovedl. Jen část lidí si poctivě přizná svůj podíl. Schopnost kát se je v pravém slova smyslu křesťanské.*“ To podle Buriana vystihuje Kohoutova hra.¹³⁴ Jeho osoby si Burian cení především proto, že otevřeně mluví o vlastních selháních, která se snaží už léta napravit.¹³⁵

Pavel Kohout napsal hru pro starší generaci herců. Předem počítal s tím, že herci dané situace znají a jsou schopni v nich prezentovat nejen postavu, ale dokáží do toho vložit i něco za sebe. Jan Burian takto přistupoval i k režii inscenace a snažil se propojit postavu se schopností jakéhosi sebeodhalení.¹³⁶ Během zkoušení docházelo k rozsáhlým diskusím o smyslu českých dějin a o tom, jak se na nich podílí jednotlivci. Hodnotily se osobnosti naší kultury i to, jak se vyvíjely politické postoje Čechů. Podobná diskuse, vyvolaná mezi veřejností po zhlédnutí této hry, by splnila účel jejího uvedení. Lidé by si také měli uvědomit zásadní věci v jejich životě, pochopit vlastní osud a nic před sebou nezatajovat. Režisér přiznal, že ho tato hra vede k sebereflexi, uvědomuje si okamžiky, na které není hrdý, konkrétně se k tomu však nevyjádřil.¹³⁷

Richard Erml v časopisu Reflex uvedl: „*Burianova inscenace má tři klíčové přednosti: střizlivě věcný režijní styl, dobře konvenující autorské nadsázce, vydařené scénografické řešení a sehraný výkon celého ansámblu.*“¹³⁸

¹³³ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Pokusme se pochopit vlastní osud a nic nezatajujeme. *Plzeňský deník* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³⁴ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Nuly si žádají od herců velký osobní vklad. *Lidové noviny* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³⁵ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Pokusme se pochopit vlastní osud a nic nezatajujeme. *Plzeňský deník* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³⁶ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Nuly si žádají od herců velký osobní vklad. *Lidové noviny* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³⁷ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Pokusme se pochopit vlastní osud a nic nezatajujeme. *Plzeňský deník* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹³⁸ Archiv DJKT. ERML, Richard. Pavel Kohout: Nuly. *Reflex* (30.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Hlavní postavu, outsidera Jardu, ztvárnil Pavel Pavlovský a jeho partnerku Anči Zorka Kostková. V Jardově H00telu, který kombinuje toalety se sklepní noclehárnou, se scházejí další jedinci, kteří jsou různě poznamenaní chodem historie. Mezi ně patří Hraběnka (Monika Švábová), Romka Elvíra (Andrea Černá), Žena životem zklamaná (Jana Kubátová), Básník nevydávaný ani tehdy ani teď (Viktor Vrabec), dvě tělesně postižení, z církve vyobcovaní faráři – homosexuálové (Josef Nechutný a Pavel Kikinčuk), Baron alias sňatkový podvodník (Václav Beránek) a hraběnčiny děti (Kateřina Vinická a Stanislav Zindulka).¹³⁹

Režie Jana Buriana se pečlivě držela zvoleného hořkosmutného žánru. Prolog, který stručně mapuje dějiny Československa od třicátých let po sametovou revoluci, režisér pojal vtipně. V rychlých obrazech připomněl historické zastávky, jejich naděje i propady. Na veřejných záchodcích se vystřídali gestapáci, pionýrky i estébáci. Mezi ně zavítali i historické postavy – naivní Dubček v podání Pavla Kikinčuka a disident Havel v podání Antonína Procházky. Na škodu však bylo, že Burian bral vše až příliš vážně a nebyla tak dostatečně využita komičnost postav.¹⁴⁰

Nápaditou i funkční scénu vytvořil Karel Glogr, kterou pojal jako trojí interiér umístěný na točně. To umožnilo proměnu ze zašlých totalitních záchodků do prostředí nablýskaných italských kachlíčků a mís.¹⁴¹

Jan Kolář v Divadelních novinách uvedl: „*Režie a scénografie inscenace pracovala s pomocí kontrastů. Brechtovsky rozehrávaný velkospektákl kontra ušpiněná malost zaplivaných, vyasfaltovaných žlábků a otřískaných dveří v kabinkách podzemního WC. Olbřímí role toaletního papíru kontra přelomové dějinné informace, které jsou na něj hlavním hrdinou zapisovány. Luxus privatizovaných záchodků po převratu kontra ošuntělé prostředí soukromého hotelu, v němž osudy všech hrdinů končí fraškou nebo tragédií. Obludná grotesknost společenských scén (ať už s pionýry, vedoucími soudruhy, současným prezidentem či současnými mafiány) kontra neokázalý patos osobních*

¹³⁹ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Kohoutovy Nuly jsou hra o lidech a pro lidi. *Lidové noviny* (21.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴⁰ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Kohoutovy Nuly jsou hra o lidech a pro lidi. *Lidové noviny* (21.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴¹ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Kohoutovy Nuly jsou hra o lidech a pro lidi. *Lidové noviny* (21.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

ztroskotání. A to vše pod obrovským bílým splachovadlem na rampě; zatáhne se za něj a s litry vody odpluje i kus našich dějin. Je to neuctivé, ale i působivé.“¹⁴²

Dva roky od premiéry v plzeňském divadle se uskutečnila premiéra Nul v Moskevském uměleckém akademickém divadle (MCHATu) opět v režii Jana Buriana. Ředitel MCHATu se seznámil s textem Pavla Kohouta, který přeložil Vladimír Savickij. Text ho natolik zaujal, že se rozhodl navštívit Pavla Kohouta a jeho hru uvést v moskevském divadle. Když se dozvěděl o úspěšné inscenaci v Plzni, přijel se podívat na představení a posléze si vybral Jana Buriana jako režiséra i ve svém divadle. Tím se Burian stal prvním českým režisérem v historii, který hostoval v MCHATu.¹⁴³

K inscenaci v ruském divadle přistupoval režisér jinak než k české premiéře. Bylo třeba upravit text tak, aby srozumitelněji interpretoval historické události v Čechách a styl humoru přiblížit ruským divákům, ale přitom zachovat jeho český charakter.¹⁴⁴

Z této režijní zkušenosti mohl Burian porovnat práci v českém a ruském divadle, s českými a ruskými herci. Překvapilo ho, že se v ruském divadle během zkoušek neimprovizuje, ale herci přicházejí dokonale připraveni. Divadlo se v Rusku bere mnohem více vážně než u nás. „*Dělalo se mi tam skvěle, ale také jsem si uvědomil, co je na českém divadle hezké. Máme odstup, umíme pracovat s ironií a paradoxem, zatímco tam je všechno drama a emoce. Oni také víc sólují, my cítíme souhru a umíme ji naplnit.*“¹⁴⁵

Výhodou pro Jana Buriana se stal i nepsaný fakt, že jakýkoli nový kus se v ruských divadlech připravuje poměrně dlouhou dobu. Inscenace se běžně zkouší půl roku i déle. Jan Burian tak mohl skloubit režii divadelního představení v Moskvě se svojí prací ředitele čtyřsouborového divadla v Plzni a s přípravou desátého ročníku Mezinárodního festivalu Divadlo. Inscenaci připravoval ve dvou fázích. První fáze proběhla v dubnu,

¹⁴² Archiv DJKT. KOLÁŘ, Jan. Plzeňský vzkaz na Vinohrady: Nuly nejsou špatná hra. *Divadelní noviny* (27.12.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴³ Archiv DJKT. CALTOVÁ, Marie. Ruské publikum se seznamuje v Nulách s českou historií. *Plzeňský deník* (9.1.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴⁴ Archiv DJKT. CALTOVÁ, Marie. Ruské publikum se seznamuje v Nulách s českou historií. *Plzeňský deník* (9.1.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴⁵ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. V Rusku se divadlo bere absolutně vážně. *Lidové noviny* (16.1.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

kdy bylo zapotřebí dotvořit text, podat výklad a udělat základní prostorové uspořádání vztahů. Také se připravovaly dekorace, kostýmy a hudba. Druhá fáze proběhla až v závěrečných měsících toho roku.¹⁴⁶

Burianova režijní koncepce obou verzí hry – plzeňské i moskevské – je velmi blízká. Rozcházel se pouze v tom, že plzeňští protagonisté měli blíže k propracování podstaty českého povahového naturelu. Moskevští umělci naopak prokázali vyšší umělecké ambice. Obě inscenace se představily i v pražských divadlech. Moskevský soubor představení odehrál na jevišti Státní opery v Praze a plzeňský soubor hostoval ve Stavovském divadle. Obě ztvárnění měla u pražských diváků velký úspěch.¹⁴⁷

Dramatik Pavel Kohout se vyjádřil k ruské verzi hry *Nuly*: „*Prozradím vám jedno tajemství. Nuly jsou inspirovány ruským tématem. Každý laskavý ruský divák pozná to, na co přišli kolegové v MCHATu: je to česká, a proto žánrově zcela odlišná obdoba Gorkého hry Na dně. Mí hrdinové žijí de facto ještě níž, nežli je „dno“, v místnosti označené dvěma nulami pod hlavním náměstím Prahy. I oni sami si říkají, že jsou nuly, protože se jim nepodařilo dostat se výš – ať už vlastní, nebo cizí vinou. Při vši smůle ale měli nakonec štěstí: dočkali se svobody. I když toto štěstí je jaksi relativní: nevědí totiž, co si s tou svobodou počít. Ale protože jsou – stejně jako autor – Pražané, neopouští je humor, byť by často zakrýval smutek.*“¹⁴⁸

Premiéře v Moskvě byl přítomen i ministr kultury Ruské federace Michail Švytkoj, který řekl, že se po roce 1968 cítila ruská společnost vinna a uvedení inscenace *Nuly* vnímá jako morální omluvu, kterou nám Rusko dluží.¹⁴⁹

¹⁴⁶ Archiv DJKT. ICHOVÁ, Eva. I nesmrtelné modly nosily trenýrky. *Lidové noviny* (4.4.2002), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴⁷ Archiv DJKT. HEJZLAR, Tomáš. Sžiravá scénická kritika české současnosti. *Haló noviny* (28.11.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴⁸ Archiv DJKT. HEJZLAR, Tomáš. Sžiravá scénická kritika české současnosti. *Haló noviny* (28.11.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁴⁹ Archiv DJKT. CALTOVÁ, Marie. Ruské publikum se seznamuje v Nulách s českou historií. *Plzeňský deník* (9.1.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

5.2 HAMLET

Shakespearova tragédie *Hamlet* pod režijním vedením Jana Buriana měla premiéru dne 15. prosince 2001. Naposledy byl *Hamlet* na plzeňské scéně inscenován před sedmadvaceti lety v překladu Milana Lukeše a v režii Oty Ševčíka.¹⁵⁰

Hamlet byl pro Jana Buriana již čtvrté režijní setkání se Shakespearovým dílem. Tentokrát se rozhodl pro překlad Martina Hilského a poprvé tak představil tohoto Shakespearovského překladatele plzeňským divákům.¹⁵¹ Režisér k inscenaci *Hamleta* řekl: „*Já spoléhám více na sílu literatury a řekněme rozporuplné herecké výpovědi s menším podílem režijních a scénografických prostředků, které by příběh jednoznačně vykládaly.*“¹⁵²

Režisérovy záměrem bylo uvést Shakespearovu tragédii, která by srozumitelně oslovila současného diváka. Scénograf Karel Glogr vytvořil neměnnou scénu se schodištěm a ochozem, který vytvářel představu královského hradu v Elsinoru (popřípadě jakéhokoli hradu v jakékoli době). Pomocí desek skla, plexiskla a měkkého kovu vytvořil Karel Glogr iluzi, která vznikala odrazem a deformací dění na jevišti. Dojem z činů jednotlivých postav na jevišti byl tak umocněn ještě hrozivými odrazy na zrcadlicích se plochách elsinorského hradu.¹⁵³ Dramatický příběh a především atmosféru závěrečného souboje spoluvytvářela scénická hudba Petra Kofroně.¹⁵⁴

S Burianovým režijním záměrem a scénickou výpravou Karla Glogra souzněla kostýmní výprava Dany Hákové, která podporovala dojem neurčité historické stylizace. Charakter jednotlivých postav dokreslovala barva a střih kostýmů. Hamlet byl oblečen do černého jednoduchého šatu, který připomínal jeho smutek nad ztrátou otce, zároveň

¹⁵⁰ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Hamlet se hraje o smyslu života. *Plzeňský deník*. (14.12.2001), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁵¹ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 162. ISBN: 80-86898-55-5.

¹⁵² Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Slušnost sklízí od lumpů věčně ústrky. *Plzeňský deník* (21.12.2001), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁵³ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 163. ISBN: 80-86898-55-5.

¹⁵⁴ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Hamlet se navrátil za plzeňské hradby. *Plzeňský deník* (31.12.2001), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

i jakousi odtažitost od dění na královském dvoře. Krále Claudia a královnu Gertrudu spojovala červená barva jejich oděvů, která stále upozorňovala na bratrovraždu a následný sňatek. Ofélie byla v první části oblečena do tmavě fialových večerních šatů, později se změnou jejího psychického rozpoložení oblékla bílé šaty, které předznamenávaly její bezmocné zoufalství a později i smrt.¹⁵⁵

V titulní roli se představil nový člen souboru Viktor Limr, jehož Hamlet „*na první pohled budil dojem neškodného podivína zdánlivě pohrouženého do sebe, který však s výsadou bláznů moci říkat lidem pravdu do očí přesnými údery slov zasahoval všechny kolem sebe. I ve svém předstíraném šílenství nedokázal zakrýt a pravděpodobně ani nechtěl zakrýt jistou nezkontrolovatelnost, provokativnost a sebevědomí. Hamlet jako středobod prolínal veškerým děním na jevišti, ať byl skutečně přítomen, nebo ne. Z jeho slov, z reakcí osob Hamletovi blízkých a z činů těch, kteří starost o prince úspěšně či neúspěšně předstírali, byl postupně jako mozaika skládán obraz všech členů královského dvora.*“

Ofélii ztvárnila v alternaci Andrea Černá a Klára Kovaříková. Monice Švábové svěřil režisér postavu královny Gertrudy, Pavlu Pavlovskému roli bratrovražedného krále Claudia, Polonia ztvárnil Viktor Vrabec a jeho syna Laerta Martin Stránský.¹⁵⁶

Závěrečný souboj Hamleta s Laertem byl v plzeňské inscenaci secvičen pod odborným vedením Karla Basáka. Se závěrečným soubojem jsou spojené události, které přinesly smrt královně, Laertovi, Claudiovi i samotnému Hamletovi. Poslední slova v Burianově nastudování patřila Hamletovi, plzeňská inscenace tak byla zkrácena o Fortinbrasův výstup nad mrtvým tělem Hamleta. Hamletovou smrtí se uzavřel kruh událostí bez naznačení dalšího pokračování ve vývoji dánského království a následující vlády.¹⁵⁷

¹⁵⁵ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 163-164. ISBN: 80-86898-55-5.

¹⁵⁶ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Hamlet se navrátil za plzeňské hradby. *Plzeňský deník* (31.12.2001), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁵⁷ ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, s. 167. ISBN: 80-86898-55-5.

Podle rozhovoru dramaturgyně Marie Caltové s Janem Burianem, uveřejněném v programu, se režisér rozhodl vsadit na otevřenost hry, která by měla diváky inspirovat a provokovat. Inscenace měla téma dostatečně sdělit prostřednictvím herecké interpretace bez zvláštní modernizace a aktualizace představení.¹⁵⁸

Jana Paterová ve své recenzi napsala: „*Ve snaze postihnout složitost a rozporuplnost textu vzniká v plzeňské inscenaci pro každou postavu jakýsi svět sám o sobě, v němž divák těžko hledá vzájemné souvislosti. Ve skutečnosti mu zbývá jen slovní informace, protože v jednotlivých situacích je sice obsažena mnohost významů, ale ve zcela obecné podobě. Světla i hudba sice signalizují stále přítomnou neodvratnou katastrofu, ale konkrétní jednání herců tomu odpovídá jen vnějškově. Pohnutky jejich činů tak nejsou problematizovány, ale spíše místo jejich zviditelnění znejasňovány.*“

¹⁵⁸ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Hra bez odpovědí i bez otázek. *Divadelní noviny* (22.1.2002), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

6 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 2005 - 2010

Jan Burian v sezónách 2005/2006 až 2009/2010 režíroval celkem dvanáct inscenací. První inscenací tohoto období byla *Divoká kachna* Henrika Ibsena, která měla premiéru 17. prosince 2005. V téže sezóně Burian režíroval komedii *Měsíc nad Buffalem*, jejíž autorem je Ken Ludwig. Premiéra se odehrála 10. června 2006.

V následující sezóně Burian nastudoval *Cyrana z Bergeracu* Edmonda Rostanda, který bude dále více charakterizován a *Pohled k mostu* Artura Millera, který měl premiéru 2. června 2007.

V další sezóně Burian uvedl dvě činoherní inscenace a jednu operní. Čechovův *Strýček Váňa* bude dále popsán. Dále režíroval operu *Její Pastorkyňa*, jejímž autorem je Leoš Janáček. Premiéra se uskutečnila 29. března 2008. Na závěr sezóny nastudoval s činoherním souborem komedii *Řeči*, kterou napsal Neil Simon a premiéra se odehrála 14. června 2008.

V následujících dvou sezónách uvedl čtyři činoherní představení – *Odcházení* Václava Havla, *Romeo a Julie* Williama Shakespeara, Jiráskovu *Lucernu* a *Lva v zimě* Jamese Goldmana, které budou dále charakterizovány. A obnovil premiéru Bizetovy opery *Carmen*.¹⁵⁹

¹⁵⁹ *Almanach Divadla Josefa Kajetána Tyla – sezóny 2005/2006-2009/2010*. Plzeň: Divadlo Josefa Kajetána Tyla, nedat, s. 20-25.

6.1 CYRANO Z BERGERACU

Hra Edmonda Rostanda *Cyrano z Bergeracu* nebývá v českých divadlech příliš často uváděna vzhledem k tomu, že vyžaduje důkladnou přípravu a především charismatického a přesvědčivého herce v titulní roli.¹⁶⁰ V plzeňském divadle byla poprvé uvedena v roce 1902, necelých pět let po pařížské premiéře a tři roky po prvním českém uvedení v Národním divadle. Prvním charismatickým Cyranem v plzeňském divadle byl tehdy Vendelín Budil, kterému bylo už přes padesát let. Podobně jako prvnímu českému Cyranovi Jakubu Seifertovi. Vznikla tak inscenační tradice obsazování role Cyrana herci zralého věku.¹⁶¹ Plzeňský divák mohl vidět jako Cyrana Martina Hubu ze Slovenského národního divadla na Mezinárodním festivalu Divadlo v roce 2005.¹⁶²

Plzeňská inscenace *Cyrano z Bergeracu* měla v režii Jana Buriana premiéru 16. prosince 2006 na jevišti Velkého divadla. Do role Cyrana obsadil režisér charismatického dvašedesátiletého Pavla Pavlovského. Krásnou Roxanu si zahrála Andrea Černá a Cyranova soka Kristiána de Neuvillette Jan Maláč. V dalších rolích se představil Viktor Vrabec (hrabě de Guiche), Jakub Zindulka (Le Bret), Zdeněk Mucha (Ragueneau), Monika Švábová (Dueña), Martin Stránský (Ligniere) a další členové činoherního souboru.¹⁶³

Čeští režiséři většinou uvádějí Cyrana v překladu Jaroslava Vrchlického. Jan Burian dal přednost překladu, jehož autorem je Jindřich Pokorný. Jan Burian uvedl: „*kolem překladu Vrchlického je v Čechách takový mýtus*“. On se přiklání k překladu Pokorného, který je také vynikající a dle jeho slov je věcnější a srozumitelnější.

¹⁶⁰ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Cyranův štít čistý jako vánoční dárek. *Plzeňský deník* (27.12.2006.), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁶¹ *Divadlo žije! Cyrano z Bergeracu* [online]. 4.2.2007 [cit.26.2.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095352674-divadlo-zije/20754215443-divadlo-zije-ceske-sceny/obsah/35556-cyrano-z-bergeracu>

¹⁶² Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Cyranův štít čistý jako vánoční dárek. *Plzeňský deník* (27.12.2006.), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁶³ Divadelní program k inscenaci *Cyrano z Bergeracu*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2006.

Zdůraznil navíc, že Pokorný některá jazyková řešení od Vrchlického zachoval, zejména ta nejslavnější.¹⁶⁴

Plzeňský inscenace více než volbou překladu či obsazením titulní role překvapila délkou představení. Po úpravě textu se hra odehrála za necelé dvě hodiny. „*Upravili jsme ji k takové verzi, která zdůrazňuje osobní témata hlavních postav a kontext uvádí spíše v takových obrazech složených z jednotlivých dějových faktů, než že by se ty obrazy dopodrobna rozehrávaly, jak tomu bylo původně, když inscenace měla slavnou premiéru v Paříži,*“ dodal Jan Burian.¹⁶⁵ Redukce textu vyšla ze snahy přiblížit hru současnému divákovi. Cyrano by podle dramaturgyně Marie Caltové měl „*okouzlovat jiskřením ducha, schopností pohotově reagovat a pregnantně formulovat své myšlenky, v žádném případě by neměl působit jako mluvká opájející se svou výřečností*“.¹⁶⁶

Režijnímu záměru interpretovat hru Edmonda Rostanda co nejsrozumitelněji současným divákům přispěla jednoduchá scéna Karla Glogra, barevně i tvarově bohaté kostýmy Šárky Hejnové i hudba Petra Maláska. Atmosféru celé inscenace dokreslila skupina historického šermu Dominik pod vedením Karla Basáka.¹⁶⁷

Viktor Viktora hodnotil inscenaci Cyrano z Bergeracu velmi kladně. „*Pavel Pavlovský opět stvořil jednu ze svých bilancujících životních rolí. V pěti panoramatických aktech scénografa Karla Glogra, jimž vévodil sugestivní tábor kadetů při obléhání Arrasu a kde trochu pokulhávala chudoba balkonové scény, směřuje brilance básníka Cyrana, bezmoc a beznaděj jeho lásky, chvástavost jeho sebevědomí, hrdost jeho cti k vrcholné scéně závěru. Ta prozrazujíc bolest i rozkoš odříkané lásky pohne nitrem každého zaujatého diváka a je jednou z vrcholných scén uměleckého života P. Pavlovského. Ozva onoho závěrečného plamenného citu by plastičtěji modelovala i balkonovou scénu. Úchvatnou Roxanou byla představiteli hlavní role Andrea Černá.*

¹⁶⁴ Divadlo žije! Cyrano z Bergeracu [online]. 4.2.2007 [cit.26.2.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095352674-divadlo-zije/20754215443-divadlo-zije-ceske-sceny/obsah/35556-cyrano-z-bergeracu>

¹⁶⁵ Divadlo žije! Cyrano z Bergeracu [online]. 4.2.2007 [cit.26.2.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095352674-divadlo-zije/20754215443-divadlo-zije-ceske-sceny/obsah/35556-cyrano-z-bergeracu>

¹⁶⁶ Divadelní program k inscenaci Cyrano z Bergeracu. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2006.

¹⁶⁷ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Cyranův štít čistý jako vánoční dárek. *Plzeňský deník* (27.12.2006.), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

*V rostandovském duchu by se chtělo napsat, že do jejího alexandrinu zaznívalo slavičí klokotání milostného vzplanutí, kanul med vyznání lásky a dojímala vrcholná výsostnost závěrečného prozření. Dokonalý rostandovský kompars dotvořili bez výjimky Kristián Jana Maléře v naivitě kavalíra, vypínání úspěšného kohoutka, bezradnosti milence i statečnosti kadeta, chladný, více se zesměšňující než směšný hrabě Guiche Viktora Vrabce, zemitý Ragueneau Zdeňka Muchy, typ mušketýrského kapitána Josefa Nechutného a všichni ostatní. V přirozenosti i ucelenosti tří jednání, kde není snadné režijně zvládnout různorodé hemžení, se znovu potvrdila jednodušnost souboru v zásadě téměř mušketýrské – jeden za všechny... Soubor pod vedením režiséra J. Buriana vytvořil svou velkou inscenaci, která nalezla jeden z příkladů moderního respektu k dílu i tradici.*¹⁶⁸

¹⁶⁸ Archiv DJKT. VIKTOR, Viktora. Verš zvoní kordem i polibky. *Plzeňský deník* (11.1.2007), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

6.2 STRÝČEK VÁŇA

Strýček Váňa Antona Pavloviče Čechova v režii Jana Buriana měl premiéru na scéně Velkého divadla v Plzni dne 15. prosince 2007. Tato hra měla světovou premiéru v roce 1899 v Moskvě a necelé dva roky poté zazněla poprvé v češtině právě v plzeňském divadle. Na jeviště se v roce 2007 vrátila téměř po padesáti letech.¹⁶⁹

„Čechov je asi nejzásadnější dramatik moderní dramatické literatury dvacátého století. Jeho hry mají tu vlastnost, že všechno, co se v nich děje, nemá jeden význam a divák má možnost si uvědomit, že to, co dělá, má vždy smysl v několika rovinách. Každý čin má více dopadů, než je člověk schopen si uvědomit.“ Takový byl přístup režiséra k autorovi a zároveň z toho vycházel při inscenování *Strýčka Váni*. Ve své režii pracoval s několika vrstvami textu. Vedle dramatické linie textu pracoval Jan Burian s komediálními prvky a emocionální linkou. Komediální prvky se objevují v inscenaci v situacích, kdy si jednotlivé postavy něco sdělují a zároveň si vůbec nerozumí. Emocionální linka příběhu zachycuje rozpoložení jednotlivých postav, které si uvědomují konečnost svého bytí.¹⁷⁰

Čechovova dramata jsou zvláště v poslední době často vykládána odlišnými způsoby a z různých hledisek. Tato inscenace nepodává žádný jedinečný výklad, nabízí pohled do nitra životů postav, které se zabývají v dobovém kontextu zcela běžnými záležitostmi.¹⁷¹ „Režie obrací pozornost k věcem svrchovaně lidským. Režisér Jan Burian nic nevnáší zvenku, nic nepřidává, neposouvá, neproměňuje jinými scénickými prvky. Čte pozorně Čechovův dialog (s citlivými a logicky motivovanými škrty) vlastně jako zásadní instrukci, jak porozumět situacím a postavám.“¹⁷²

¹⁶⁹ *Divadlo žije! Strýček Váňa*. [online]. 20.1.2008 [cit.17.2.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095352674-divadlo-zije/20854215092-divadlo-zije-ceske-sceny/obsah/41320-strycek-vana>

¹⁷⁰ Archiv DJKT. ČEKANOVÁ, Markéta. Strýček Váňa, sázka na klasiku. *Mladá fronta DNES* (15.12.2007), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁷¹ Archiv DJKT. CÍSAŘ, Jan. Pozorně přečtený Čechov. *Lidové noviny* (1.2.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁷² Archiv DJKT. CÍSAŘ, Jan. Pozorně přečtený Čechov. *Lidové noviny* (1.2.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

O inscenaci Viktor Viktora napsal: „ *Jan Burian režijně rozehrál svou dokonalou znalost reálií i charakterů ruského prostředí. Do detailu propracovaná obsluha samovaru, konzumace zavařeniny a vodky, dokonalé postižení šíře proměnlivosti, nevypočitatelnosti, citovosti ruské povahy, sugestivní atmosféra bezútěšnosti a následující rezignace.*“¹⁷³ Tímto způsobem Burian vystihl Čechova i jeho dobu.

Tento příběh se nezakládá na velkém počtu postav. Dle slov Jana Buriana je *Strýček Váňa* nejkratší ze stěžejních her Antona Pavloviče Čechova, je dost koncentrovaný a nevyžaduje příliš velké herecké obsazení.¹⁷⁴ Jan Kerbr v Divadelních novinách uvedl, že „*mnohokrát interpretované čechovovské postavy jsou pojaty svěže, bez ruské rozbolestněnosti*“.¹⁷⁵

Do titulní role byl obsazen Antonín Procházka, který se objevuje často v komediálních žánrech. Svým pojetím a grimasami zvýraznil tragikomický styl inscenace. V roli Serebrjakova vystoupil Pavel Pavlovský. Spíše než starého a nemocného muže připomínal sebevědomého a důstojného člověka, který se vnitřně snaží vyrovnat se se stárnutím vedle mladé ženy.¹⁷⁶ Další významnou mužskou postavou je doktor Astrov, kterého ztvárnil Martin Stránský jako morouse. Složitě životní situace řeší popíjením vodky, stejně jako Serebrjakovova dcera Soňa v podání Štěpánky Křesťanové a jeho žena Jelena ztvárněná Andreou Černou. Obě ženské postavy bývají ztvárňovány melancholicky či tragicky, zatímco v této inscenaci jsou to postavy méně komplikované. Dobře typizované jsou vedlejší postavy jako lehce výstřední Váňova matka v podání Moniky Švábové, laskavá chůva ztvárněná Zorkou Kostkovou a usměvavý a pozitivní Tělegin, kterého představoval Zdeněk Mucha.¹⁷⁷

¹⁷³ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. A budeme trpělivě snášet, co nám osud přinese... *Plzeňský deník* (28.12.2007), fond osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁷⁴ Archiv DJKT. ČEKANOVÁ, Markéta. Strýček Váňa, sázka na klasiku. *Mladá fronta DNES*. (15.12.2007), fond osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁷⁵ Archiv DJKT. KERBR, Jan. Budeme pracovat. *Divadelní noviny* (5.2.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁷⁶ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. A budeme trpělivě snášet, co nám osud přinese... *Plzeňský deník* (28.12.2007), fond osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁷⁷ Archiv DJKT. KERBR, Jan. Budeme pracovat. *Divadelní noviny* (5.2.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Scéna Karla Glogra byla uzpůsobena klasickému pojetí ruské hry. Velký prostor plzeňského jeviště rozčlenil na několik částí. Pozadí, kde stály postele s kovovými konstrukcemi, bylo oddělené třemi schody od přední části, ve které se převážně odehrávaly dialogy. Ve středu jeviště stál často využívaný samovar a kolem několik proutěných i čalouněných křesel. Výrazným a nejednou využitým scénografickým prvkem byla houpačka, která pomyslně oddělovala prostor přední a zadní části. Tak vznikl prostor pro každodenní lidské bytí. „*V něm buduje Burian složité jemné předivo nostalgie, melancholie, hořkosti, trpkosti, humoru a lásky, která je v této inscenaci stále přítomnou životní silou plnou naděje i beznaděje*“¹⁷⁸

K návrhu scény se negativně vyjádřil Viktor Viktora. „*Byl to omyl. Její sešlost, šed', patrové kovové postele, nevládné zahradní prostředí, neútné interiéry, to vše skládané bez proměn snad chtělo naznačovat svět dohasínající noblesy ztrácející smysl, ale to jsou vyjadřovací prostředky, po nichž sahá módnost a ony ve své módnosti a snaze po alegoričnosti začínají být obehnané a polopatické.*“¹⁷⁹

Ve srovnání plzeňské inscenace Strýčka Váni s inscenací, která se na plzeňské scéně, tentokrát na Malé scéně Nového divadla, objevila v loňském roce v rámci 24. ročníku mezinárodního festivalu Divadlo, lze jasně odhalit režijní záměr Jana Buriana, který je výše zmíněn. V naprostém protikladu mohli plzeňští diváci zhlédnout hru, která měla snad jen stejný název a stejného autora. V HaDivadle se režie ujal Ivan Buraj a nastudoval inscenaci ve velmi moderním pojetí, v němž z ruského realismu nezbylo téměř nic. Strýček Váňa, oblečený buď do teplákové soupravy, nebo do montérek, pil víno a bral drogy. Podobně kulisy nepřipomínaly nic z ruského venkova na konci devatenáctého století. Přesto autorův obsah hry je čitelný v obou inscenacích.

¹⁷⁸ Archiv DJKT. CÍSAŘ, Jan. Pozorně přečtený Čechov. *Lidové noviny* (1.2.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁷⁹ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. A budeme trpělivě snášet, co nám osud přinese... *Plzeňský deník* (28.12.2007), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

6.3 ODCHÁZENÍ

Jan Burian získal *Odcházení* Václava Havla v témže roce, ve kterém měl světovou premiéru. Dle jeho slov četl knihu ihned, co ji autor dopsal a zveřejnil a požádal o souhlas s jejím provozováním. Autor měl pouze podmínku, že první provedení se bude konat v Praze. Více než rok předem tak byla naplánována premiéra *Odcházení* na 20. prosince 2008, pouze sedm měsíců od prvního uvedení v pražské Arše.¹⁸⁰

Hru *Odcházení* začal Václav Havel psát v létě roku 1989, po sedmnácti letech se k textu vrátil a následující rok ji dokončil. Jde o jeden z nejzávažnějších dramatikových textů. Viktor Viktora o něm napsal: „*Jestliže všechny předcházející viděly absurditu žitou prostým člověkem, Odcházení již je poučeno stykem s těmi, kdo se na její moci, vzniku, charakteru a uplatňování podílejí.*“¹⁸¹

Hlavní postavou hry *Odcházení* je odcházející kancléř Dr. Vilém Rieger, který představuje demokratického státníka, a ačkoli má své nedostatky, jde mu o velké ideje, jako jsou pravda, humanita a svoboda. Jeho nástupce Vlastík Klein naopak chápe stát jako jeden velký trh, ve kterém má monopolní postavení. Ideologická totalita, která znesvobodňovala člověka kvůli pomyslným hodnotám, je střídána totalitou, která zotročuje člověka kvůli hodnotám materiálním.¹⁸²

Stárnoucí kancléř Rieger musí opustit státní vilu a krásný sad. Jeho tajemníci balí věci, zatímco on se trápí ztrátou vlivu, je zahleděný do své vlastní minulosti a přemítá, jakou stopu v ní zanechal. Na jeho pozici nastupuje jeho protivník, náměstek a později i vicepředseda Vlastík Klein, který koupí kancléřskou vilu. V úmyslu má sad vykácet a vilu přeměnit na zábavní centrum z důvodu výdělečné činnosti. Riegrovi nabízí smlouvu, díky níž by se nemusel vystěhovat, avšak musel by veřejně podpořit novou

¹⁸⁰ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Jan Burian už počítá jen hodiny do sobotní premiéry *Odcházení*. *Plzeňský deník* (18.12.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁸¹ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. *Odcházím, zůstávám, přijdu...* *Plzeňský deník* (7.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁸² HOLUB, Jiří. *Havlovo dramatické navracení*. [online]. 23.12.2007 [cit.2.2.2017]. Dostupné z: <https://babylonrevue.cz/havlovo-dramaticke-navraceni/>

Kleinovu vládu.¹⁸³ Rieger nakonec prohraje i svůj mravní boj a přijme Kleinovu nabídku stát se poradcem jeho poradci Viktorovi.¹⁸⁴

Kolem Havlových her se vytvořil jakýsi mýtus nepřístupnosti, který se vytvořil zřejmě proto, že jeho hry ve skutečnosti příliš lidí nezná. Přitom podle slov Jana Buriana nejsou ničím nepřístupné. Vycházejí z reálného světa, který všelijak obracejí, ale neztrácejí nic ze své aktuálnosti. „*Ukazuje se, že to nejsou hry pouze o totalitě a nějakých společenských mechanismech, které nás drtí, ale že to jsou hry mířící k existenciálnímu obsahu, odrážející naši nejistotu ve stále komplikovanějším světě. Naše nejistota vychází mimojiné z pocitu, že nevíme, co které jevy kolem nás ve skutečnosti znamenají, co z nich je realita a co jenom její odraz.*“ Jan Burian soudí, že jedním z důvodů, proč *Odcházení* patří k atraktivnějším hrám Václava Havla, je jednoduše hodně postav, dále je dynamické a klade důraz na činoherní divadlo, tedy divadlo založené na textu. Objevuje se v něm řada detailů, které různě ozvláštňují, zpochybňují, vyvracejí a nazírají z jiných úhlů.¹⁸⁵ Dalším důvodem atraktivnosti tohoto představení je zřejmě spojitost osudu hlavní postavy díla s autorovým osudem.

Přesto autor jakoukoli autobiografii popírá. Souhlasí s tím i režisér Jan Burian. „*Václav Havel má pravdu, není to autobiografická hra. Diváci se o tom jistě sami přesvědčí. Vilém Rieger je někdo úplně jiný než Václav Havel. Ostatně autor zdůrazňuje, že Odcházení rozepsal už v osmdesátých letech, tedy v době, kdy ještě nebyl prezidentem, ba dokonce na to ani nepomyšlel,*“ vysvětlil Jan Burian. Není však možné, aby se autorovy zkušenosti v díle neodrážely. „*Proto tam vidíme naši realitu tak, jak ji prožíváme my i Václav Havel. Každou hru čteme prostřednictvím toho, co prožíváme a politiku z toho nelze vydělit. Odcházení je ale hlubší a míří k zásadnějším tématům, než je to, co se děje na naší politické scéně,*“ dodal Jan Burian.¹⁸⁶

¹⁸³ PEŇÁS, Jiří. Král odchází a jde sadem. [online]. 11.12.2007. [cit.2.2.2017]. Dostupné z:

http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/kral-odchazi-a-jde-sadem_34353.html?showTab=diskutovane

¹⁸⁴ HOLUB, Jiří. *Havlovo dramatické navracení*. [online]. 23.12.2007 [cit.2.2.2017]. Dostupné z: <https://babylonrevue.cz/havlovo-dramaticke-navraceni/>

¹⁸⁵ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Jan Burian už počítá jen hodiny do sobotní premiéry *Odcházení*. *Plzeňský deník* (18.12.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁸⁶ Archiv DJKT. ČEKANOVÁ, Markéta. Plzeň půjde po letech na Havla. *Mladá fronta DNES* (20.12.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Jeden ze zapeklitých momentů této hry vyřešil režisér Jan Burian velmi originálně. Autor v průběhu hry několikrát vstupuje do dění na jevišti tím, že dané situace komentuje. V Plzeňské inscenaci Václav Havel natočil své komentátorské vstupy a byl při nich promítán na plátěnou zadní stěnu elegantně chladné scény Karla Glogra. Přímé promluvy k hercům působily živě především proto, že na ně v rámci režijní koncepce herci zpětně živě reagovaly. Tento zážitek byl během premiéry umocněn tím, že autor skutečně seděl v lóži, ze které byl promítán na jeviště.¹⁸⁷

Jana Machalická režijní pojetí autorových vstupů zhodnotila ve své recenzi. „*V Odcházení odvedl solidní práci a zcela nově a vlastně i docela nečekaně vyřešil otázku autorových vstupů do hry. Použil plochu se vstupem do kancléřovy vily jako promítací plátno – nejprve se na něm odráží/promítá samo hlediště s diváky ševelicími před představením, pak pohled kamery zaostří na prázdnou lóži. Za chvíli v ní zasedne exprezident a dramatik jako deus ex machina bude hercům udělovat připomínky. Havel jako herec podává výborný výkon, je roztomile sebeironický a také – jak by ne – ví, o čem mluví, a umí to prodat. Je zde znejistělým božstvem shlížejícím na hemžení těch, které stvořil.*“¹⁸⁸

Inscenační hudba byla předepsána autorem – Beethovenova Óda na radost. Hudební skladatel Petr Kofroň ji však upravil v různých rytmech a důmyslných aranžích.¹⁸⁹

Do hlavní role bývalého kancléře Riegra obsadil Jan Burian Pavla Pavlovského, *který „s jiskrou s velmi dobrou řečovou a gestickou technikou ztvárňuje šarmantního ješitu, přičemž postava nepostrádá řadu sympatických rysů“*. Riegrovu přítelkyni Irenu si zahrála Monika Švábová a exkancléřovu matku Zorka Kostková. Riegrovy dcery Vlastu a Zuzanu představily Štěpánka Křest'ánová a Klára Kovaříková. Vlastíka Kleina spíše jako prvoplánového padoucha, nežli důstojného konkurenta ztvárnil Zdeněk Mucha.¹⁹⁰ Do dalších rolí obsadil režisér Kristýnu Hlaváčkovou (politoložka Bea),

¹⁸⁷ Archiv DJKT. KERBR, Jan. Óda v různých aranžích. *Divadelní noviny* (20.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁸⁸ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Když Havla hraje Havel. *Lidové noviny* (9.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁸⁹ Archiv DJKT. KERBR, Jan. Óda v různých aranžích. *Divadelní noviny* (20.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁹⁰ Archiv DJKT. KERBR, Jan. Óda v různých aranžích. *Divadelní noviny* (20.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Kateřina Vinická (Monika), Vilém Dubnička (Albín), Michal Štrych (Hanuš), Tomáš Stolařík (Viktor), Viktor Vrabec (Osvald) a další členové činoherního souboru.¹⁹¹

Marie Caltová označila v divadelních novinách Burianovo *Odcházení* za jednu z jeho nejpozoruhodnějších inscenací. Invenčně zkomponoval dotáčky komentářů, natočené samotným autorem. Burian vytěžil ze situací maximum humoru, přestože šlo o hořkou výpověď o morální devastaci naší společnosti.¹⁹²

„Burianova inscenace si drží svůj styl, kultivovaný realismus přiměřeně „protrhávají“ a dynamizují projekce, a to i hustý déšť a divoce se míhající rudé spirály v záběru. Také Petr Kofroň si zdařile pohrál s Ódou na radost. Jak je vidět, i v tradičně měšťanském divadle, jako je to plzeňské, které musí dramaturgii pečlivě vyvažovat, Havlovy hry dobře obstojí,“ uvedla Jana Machalická.¹⁹³

Václav Havel po premiéře *Odcházení* v Divadle J. K. Tyla řekl: *„Velice se mi plzeňská inscenace líbí, je v ní bezpočet zajímavých nápadů. Myslím, že situace ve hře byly opravdu pochopeny a bylo toho využito maximálním možným způsobem.“*¹⁹⁴

¹⁹¹ Divadelní program k inscenaci *Odcházení*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2008.

¹⁹² CALTOVÁ, Marie. *Činohra DJKT v letech 2006-2011*. [online]. 6.9.2011 [cit.2.2.2017]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/cinohra-djkt-vletech-2006%E2%80%932011>

¹⁹³ Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Když Havla hraje Havel. *Lidové noviny* (9.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁹⁴ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Václavu Havlovi se inscenace *Odcházení* líbila. *Plzeňský deník* (22.12.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

6.4 ROMEO A JULIE

Jan Burian nastudoval inscenaci *Romeo a Julie* s profesionálním divadlem již dvakrát. Hru poprvé režíroval v Divadle na Vinohradech sedmnáct let předtím, než ji uvedl na plzeňské scéně. Činoherní premiéra v Divadle J. K. Tyla se odehrála 25. dubna 2009.¹⁹⁵

Pro inscenaci si Burian zvolil starší a méně obvyklý překlad Josefa Topola, který s dramaturgyní zkrátily na dvě hodiny. S tím ovšem souvisí problém, který ve své recenzi popsala Jana Paterová. „*Pokud se text podrobí tak razantním škrtům, musí režisér velmi výrazně (to neznamená zjednodušeně) charakterizovat postavy a určit jejich vzájemné vztahy.*“¹⁹⁶

„*Principál plzeňského divadla vystavěl tragédii veronských milenců jako inscenační monument. A ty on umí znamenitě. Topolovy verše zná ale prostorem jeviště a hlediště civilně, bez patosu, tedy životně,*“ hodnotil Jiří P. Kříž.¹⁹⁷

Dále se ve své kritice pozastavil nad složením činoherního souboru v Plzni, který nemá optimální věkové složení na titul *Romeo a Julie*. „*Romeo, Mercurio, Benvolio nebo Tybalt jsou vlastně hejskové.*“ Přestože jsou Jan Malěř, Martin Stránský, Zdeněk Rohlíček a Jakub Zindulka starší než postavy, které představují, „*nutno ale podotknout, že všichni naplňují charaktery postav velice dobře.*“¹⁹⁸ Další recenzenti hodnotili herecké výkony spíše negativně. Vyzdvihují pouze herecký výkon Martina Stránského v roli Markucia, Pavla Pavlovského v roli bratra Lorenza a Zorku kostkovou jako Juliinu chůvu. Především herecké výkony titulních postav se neseťkaly s pozitivní kritikou. „*Hlavní hrdinové v podání Jana Malěře a Kristýny Hlaváčkové se sice snaží, ale pravdiví nejsou. Dlužno říci, že situaci jim celkové pojetí nijak neusnadňuje, neboť*

¹⁹⁵ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Pro soubor chloubu, pro diváka svátek. *Plzeňský deník* (25.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁹⁶ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. O lásce bez lásky. *Divadelní noviny* (23.6.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁹⁷ Archiv DJKT. KRÍŽ, Jan. Tragédie veronských milenců jako inscenační monument. *Právo* (20.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

¹⁹⁸ Archiv DJKT. KRÍŽ, Jan. Tragédie veronských milenců jako inscenační monument. *Právo* (20.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

*publikum vnímá spíše neustálý úprk herců, než jejich slova.*¹⁹⁹ Do role rodičů hlavních postav obsadil režisér tyto herce: Monteky ztvárnil Josef Nechutný s Evou Rovenskou a Kapulety Zdeněk Mucha s Monikou Švábovou.²⁰⁰

Po výtvarné i režijní stránce nebyla inscenace příliš výrazná. Scéna Karla Glogra byla velmi jednoduchá, až prázdná. Inscenace se odehrávala na otevřené scéně s centrálním schodištěm, které se jen minimálně obměňovalo. Vytvořil tak vlastně amfiteátr, který umožnil hercům dynamický pohyb a šermířské scény. Pro vytvoření hrobky Kapuletů či Juliina balkonu využil scénograf posuvné stoly jeviště.²⁰¹

Kostýmy Dany Svobodové byly poměrně nesourodé, některé byly dobové, jiné spíše současné. V dalších se mísily dobové prvky s okovanými botami, dlouhým tygřím pláštěm či kulichem na hlavě. Tato koncepce měla zřejmě podle kostýmní výtvarnice vyjadřovat nadčasovost příběhu.²⁰²

Velmi efektní byly soubojové scény, které nastudoval opět Karel Basák se skupinou scénického šermu Dominik. Zcela precizní byly všechny šermířské scény, jejich choreografie, výkony šermířů i samotných herců, např. souboj Merkucia s Tybaltem.²⁰³

„Shrňme-li zmíněné postřehy k nové inscenaci, návrat se veronským milencům nezdařil tak, jak si tvůrci inscenace jistě představovali a jejich úsilí zúročil jen částečně. Ačkoliv se jedná o představení v podstatě klasicky koncipované, respektující Shakespeara, přece zůstane dramatikovi dlužno. Je to představení, které nenadchne, neoslňuje, na druhou stranu ale ani neurazí. Při troše dobré vůle a jistě dávce soustředění v něm divák Shakespeara přece jen najde a ocení jej potleskem,“ napsala na závěr recenze Gabriela Špalková.²⁰⁴

¹⁹⁹ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Návrat se milencům nezdařil. *Mladá fronta DNES* (28.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁰⁰ *Romeo a Julie* [online]. 2009 [cit.25.2.2017]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/romeo-a-julie-william-shakespeare-2009>

²⁰¹ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. O lásce bez lásky. *Divadelní noviny* (23.6.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁰² Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Návrat se milencům nezdařil. *Mladá fronta DNES* (28.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁰³ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Návrat se milencům nezdařil. *Mladá fronta DNES* (28.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁰⁴ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Návrat se milencům nezdařil. *Mladá fronta DNES* (28.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

6.5 LUCERNA

Téhož roku se Jan Burian ujal režie nejhranější a nejuznávanější hry Aloise Jiráska. *Lucerna* se na plzeňské jeviště vrátila po dvaadvaceti letech 19. prosince 2009. Poprvé ji v plzeňském divadle uvedl ředitel Vendelín Budil necelý měsíc po úspěšné premiéře v Národním divadle v roce 1905.²⁰⁵

Podle Jana Buriana je *Lucerna* velmi zvláštní fenomén českého divadla a kultury vůbec. „*Velmi mě zajímalo, co v Lucerně je, že přitahuje diváky po celé generace. A myslím, že jsem na to přišel. Vyjadřuje základní existenciální postoj specifický pro český národ. Nikdy jsme nevládli příliš dlouho sami, žili jsme v multikulturním prostředí a svoji identitu jsme museli hledat sami v sobě, svých mýtech, tradicích a své duši spíše než v síle a vlivu národa na světové dění,*“ domnívá se režisér.²⁰⁶

Významnou část inscenace tvoří scéna Karla Glogla, který vytvořil kulisy tak, že spíše naznačují, než vytvářejí ději rámec. Pohádkovost navozovaly především barevné fábovy hustě zavěšené nad scénou. Z nich také scénograf vytvořil ústřední motiv hry – lípu. „*Toto ztvárnění není tak docela marné, má zřejmě vytvářet neurčité obrysy všeho, co reálné postavy z masa a kostí obklopuje,*“ ve své recenzi napsala Gabriela Špalková. Vytýkán byl výtvarníkovi malý dřevěný, ale příliš klenutý mostek, jehož překonávání hercům činilo často potíže. V souladu s pohádkovou scénou byly kostýmy Dany Svobodové, které výborně vystihovaly všechny postavy. Atmosféru dotvářela scénická hudba Petra Maláska.²⁰⁷

„*Lucerna vznikla jak z autentických zážitků, tak z inspirace historickými dokumenty. Klíčové byly pro autora vzpomínky z dětství,*“ popsala zrod Jiráskovy hry Marie Caltová. V Burianově inscenaci ztvárnila Kněžnu Andrea Černá, Mlynáře Martin Stránský, Haničku Kristýna Hlaváčková, Babičku Zorka Kostková a Vrchního Zdeněk Mucha. Lidové postavy dvojice Kláska a Kláskové vytvořili Josef Nechutný a Jana

²⁰⁵ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Rozsvítí Jiráskovu *Lucernu*. *Mladá fronta DNES* (19.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁰⁶ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Rozsvítí Jiráskovu *Lucernu*. *Mladá fronta DNES* (19.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁰⁷ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. *Lucerna – klasika, která potěší*. *Mladá fronta DNES* (21.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Kubátová. Pohádkové bytosti – vodníka Ivana ztvárnil Pavel Pavlovský a mladého Michala Zdeněk Rohlíček.²⁰⁸ V dalších rolích se představili Jan Malěř (Zajíček), Michal Štěrba (Braha), Viktor Vrabec (Zima), Jakub Zindulka (Sejtko), Michal Štrych (Pan Franc), Miloslav Krejsa (Mušketýr), Antonín Kaška (Kroužilka), Miloslav Popěk (Votruba) a externisté.²⁰⁹

„Nová plzeňská Lucerna je především pohádková. O to je cennější, že se z ní nevytratila nadčasovost. Symboly vážnější i ty ironické. Tedy nejen obraz lidí, kteří si dokáží uchovat svoji vnitřní svobodu a nezlomnou vůli. Lidí, kteří neztrácejí naději. Najdeme tam i satirický obrázek žebříčku mocných. I komické poklonkování před vrchností. I nedostatek vůle bojovat za správnou věc,“ zhodnotila na závěr recenze Gabriela Špalková.²¹⁰

Režisér opět vsadil na tradiční formu inscenace a vytvořil ji s poctivou profesionalitou. *„Průzračný příběh hráli plzeňští bez profesionálních prohřešků, rodinné publikum bylo velmi spokojené. Šlo o poklidný výlet do dávných dob se vším všudy.“* dodal Jan Kerbr.²¹¹

²⁰⁸ Archiv DJKT. DVORŇÁK, Petr. Divadlo věří v hodnoty Lucerny. *Plzeňský deník* (18.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

²⁰⁹ Divadelní program k inscenaci *Lucerna*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2009.

²¹⁰ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Lucerna – klasika, která potěší. *Mladá fronta DNES* (21.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²¹¹ Archiv DJKT. KERBR, Jan. Idyla mezi barevnými stuhami. *Divadelní noviny* (23.2.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

6.6 LEV V ZIMĚ

Poprvé na scéně Divadla J. K. Tyla uvedl soubor činohry slavnou historickou hru amerického dramatika a scénáristy Jamese Goldmana *Lev v zimě*. Premiéra se odehrála 1. května 2010 na jevišti Velkého divadla v režii Jana Buriana a v překladu Oty Ornesta.²¹² *Lev v zimě* byl ve světové premiéře uveden v New Yorku roku 1966, v české premiéře v roce 1989 v Národním divadle.²¹³

Jaroslava Světlíková o hře *Lev v zimě* napsala: „*Není divu, že se hra stala ozdobou repertoáru ambiciózních divadel i testem kvality souborů. Strhující příběh mistrovsky rozehrané partie o moc se odehrává na malém prostoru pro sedm osudů, které jsou jako kameny na šachovnici posunovány největšími hráči.*“²¹⁴

„*Lev v zimě má asi všechny parametry toho, čemu se říká well-done play – dobře udělaná hra. Výrazné, odlišné silné postavy, které projdou dramatickým vývojem, mnohé na sebe prozradí a často překvapují.*“ řekl o hře Jamese Goldmana režisér Jan Burian. „*Hra má však, podle mého soudu, ještě jednu podstatnou a inspirativní kvalitu, kterou předjímá něco, co se děje v dnešní době ještě více, nebo je zřetelnější a patrnější. O hře totiž ještě můžeme říci, že tu jsou, jak se mezi divadelníky říká, tzv. herecké příležitosti. „Herecké hrani“, smím-li užít tohoto výrazu, tu však není jen součtem replik vhodných k předvedení toho, co umíme, ale veskrze soudobým tématem zpracovaným s výjimečnou předvídavostí.*“ dodal režisér.²¹⁵

Scénická podoba inscenace je dílem tradičního týmu Jana Buriana – autorem scény je Karel Glögr, kostýmy navrhla Dana Svobodová a scénickou hudbu složil Petr Malásek.²¹⁶ Karel Glögr vytvořil jednoduchou elegantní scénu s velkým rámem kolem jeviště, který navozuje dojem, že se inscenace odehrává v obraze „z něžž postavy

²¹² Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. *Lev v zimě poprvé na scéně plzeňského divadla. Mladá fronta DNES* (30.4.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²¹³ Archiv DJKT. DVORÁK, Petr. *Lev v zimě a zároveň v máji. Plzeňský deník* (30.4.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²¹⁴ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. *Hra o osudy jako partie na šachovnici. Plzeňský deník* (31.5.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²¹⁵ Divadelní program k inscenaci *Lev v zimě*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2010.

²¹⁶ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. *Lev v zimě poprvé na scéně plzeňského divadla. Mladá fronta DNES* (30.4.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

vycházejí, před nímž rozehrávají své slovní přestřelky a hru nervů a do něj odcházejí“ poznamenala Gabriela Špalková. Přesto do scénické výpravy vložil výtvarník něco, co se nesetkalo s pozitivními ohlasy – nevkusný vánoční stromeček, ověšený rudými koulemi a řetězy, který v elegantní inscenaci působil jako pěst na oko. „*Nejen svojí opelichanou nevkusností, ale ve hře důsledně zasazené do konkrétního roku včetně všech detailů už pouhou svojí existencí.*“ Vzhledem k tomu, že se takový vánoční stromek v našich kulturních oblastech začal šířit o několik století později.²¹⁷

„*Kostýmy Dany Svobodové nejen navozují věrohodnost doby výběrem ušlechtilých materiálů a pečlivým zpracováním, ale „oblékají“ charakter svého nositele: monumentálně vznosnou Eleonoru, královsky dominantního Jindřicha, rytířského Richarda, ambiciózního Bohumíra i bezradného Jana,*“ napsala Jaroslava Světlíková.²¹⁸

Do hlavních rolí krále Jindřicha II. a jeho ženy Eleonory obsadil režisér Pavla Pavlovského a Moniku Švábovou. Jejich syny Richarda Lví srdce, Bohumíra a Jana ztvárnili Martin Stránský, Jan Malěř a Zdeněk Rohlíček. V roli francouzského krále Filipa se představil Jakub Zindulka a Jindřichovu milenkou, francouzskou princeznu Alici ztvárnila Štěpánka Křesťanová.²¹⁹

„*Aktéři se k sobě chovají s krutou otevřeností, nerespektují mravní ani lidské principy, jedinou hnací silou je jim touha po moci. Urážejí se, odhalují, uzavírají krátkodechá spojení... Snad se ocitáme v dnešní době. Jan Burian postavil své režijní pojetí na působivém kontrastu konce 12. století v kostýmech i interiéru dokonale rekonstruujících raný středověk a na myšlení a chování našeho novověku. (...) Jak režijní pojetí, tak herecká interpretace rozšířily Goldmanův text do rozměrů skutečného dramatického plátna, které zaslouží obdivný pohled diváků,*“ o inscenaci napsal Viktor Viktora.²²⁰

²¹⁷ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Lev v zimě přináší mrazivé napětí. *Mladá fronta DNES* (10.5.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²¹⁸ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Hra o osudy jako partie na šachovnici. *Plzeňský deník* (31.5.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²¹⁹ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Lev v zimě poprvé na scéně plzeňského divadla. *Mladá fronta DNES* (30.4.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²²⁰ Archiv DJKT. VIKTOR, Viktor. Lev si vánočně hrál se lvíčky. *Plzeňský deník* (11.5.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

7 JAN BURIAN V DIVADLE J. K. TYLA V LETECH 2010 - 2013

Jan Burian v sezónách 2010/2011 až 2012/2013 režíroval celkem šest inscenací. Prvním režijním počinem tohoto období byla inscenace *Přišel na večeri*, kterou napsal Georgie Simon Kaufman. Premiéra se odehrála 18. prosince 2010. V téže sezóně uvedl na klubové scéně *Enigmatické variace* Erica Emmanuela Schmitta, které budou dále více popsány.

V následující sezóně Burian nastudoval Shakespearova *Macbetha*, který bude dále též blíže charakterizován. Dále režíroval Molièrova *Lakomce*, jehož premiéra se uskutečnila 28. dubna 2012.

V poslední sezóně, kterou Burian strávil v Divadle J. K. Tyla, režíroval jedno činoherní a jedno operní představení. S činoherním souborem nastudoval *Sestup Orfeův*, který bude dále zmíněn. Úplně posledním režijním počinem Jana Buriana byla opera *Tosca*, kterou napsal Giacomo Puccini. Premiéra se odehrála 6. dubna 2013.²²¹

²²¹ Archiv DJKT. Jan Burian – režie činohry, seznam inscenací. fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

7.1 ENIGMATICKÉ VARIACE

Enigmatické variace jsou dílem francouzského dramatika Erica Emmanuela Schmitta, který patří k nejhranějším současným autorům. Jeho *Enigmatické variace* se dají označit za psychologickou detektivku. Premiéra této inscenace se odehrála 10. června 2011 na klubové scéně Divadla J. K. Tyla.²²² V roce 2014 se přesunula na Malou scénu Nového divadla v Plzni, kde se stále hraje. V současné době je to jediná inscenace v Divadle J. K. Tyla, kterou režíroval Jan Burian.

Jan Burian se jako režisér vrátil na plzeňskou klubovou scénu s touto inscenací po více než dvaceti letech. Naposledy v Klubu Komorního divadla režíroval Steigerwaldovu *Tatarskou pouť*, uvedenou ještě před převratem. „*A tak se do klubu těším. Je to mimořádně příjemná práce, Schmittova hra je pro mě samého zajímavá tím, že se jedná o současného autora, který se dokáže dlouhodobě soustředit na podstatná duchovní témata,*“ dodal Burian.²²³

Hra je inspirována stejnojmennou skladbou, kterou složil Edward Elgar. Celkem čtrnáct variací obměňuje údajně známé téma, které je třeba uhodnout. Každá z variací charakterizovala někoho ze skladatelových přátel či příbuzných. Tím dal skladatel řadu podnětů pro interpretaci, které se v přeneseném významu chopil i Eric Emmanuel Schmitt. Hudba Edwarda Elgara je ústředním nejen hudebním, ale i tématickým motivem inscenace. „*Navíc pozorný divák napočítá čtrnáct překvapujících zlomů v ději – Elgar zkomponoval čtrnáct variací. Brilantním a závažným dialogům odpovídá brilantní kompozice.*“²²⁴

Hra *Enigmatické variace* je napsána pouze pro dva herce, kteří ztvárňují dva zcela odlišné muže – slavného spisovatele Abela Znorka a novináře Erika Larsena. Martin Stránský představuje slavného spisovatele a nositele Nobelovy ceny, který již několik let žije izolovaně od vnějšího světa. Jan Malěř ztvárňuje introvertního a precitlivělého

²²² Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Dialog na opuštěném ostrově. *Divadelní noviny* (1.11.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²²³ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Enigmatické variace, interview o lásce i bolesti. *Mladá fronta DNES* (11.6.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²²⁴ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Enigmata a dilemata lidské duše na jevišti. *Plzeňský deník* (24.6.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

novináře, kterého zcela výjimečně spisovatel přijal na opuštěném ostrově za účelem interview, kde se celý děj odehrává.²²⁵

„Režisér Jan Burian od začátku spoléhá více na psychologickou rovinu textu než na tu detektivní a dělá dobře. Věří totiž záhadám lidské duše, jejichž odhalování nenásilně graduje tak věrohodně, že překonává i žánrovou konstrukci.“²²⁶ Zároveň je režie spíše nenápadná, bez scénických efektů. V celé inscenaci se v projevu sází více na slovo než na akci. K tomu účelu jednoduchou scénu i kostýmy vytvořila Dana Svobodová. Děj se odehrává v domě Abela Znorka v pokoji, ve kterém se nachází pouze dvě kožená křesla a několik dřevěných stolků, židlí a dřevěný věšák. V tmavém prostředí klubové scény nebyly využity žádné další kulisy a jen minimum rekvizit.

Gabriela Špalková o inscenaci a hereckém projevu napsala: „Klobouk dolů před výkonem obou a režijním vedením. Jedinečná mimika, gesta, uměřenost projevu, to vše vypočítané pro intimní prostor scény. Martin Stránský a Jan Malěř hrají sami dva téměř hodinu a půl. Bez pauzy. Bez sebemenšího zaváhání. Bez sebemenších známek únavy. Nenechají vydechnout sebe ani diváky. Dva skvělí proti i spoluhráči, jejichž role se nečekaně mění, přibližují, narážejí na sebe i splývají.“²²⁷

V inscenaci *Enigmatické variace* režisér Jan Burian projevil cit i pro prostor klubové scény. Měl k dispozici jeden z nejlepších současných textů. Od začátku dokázal prostřednictvím hereckých výkonů navodit napjatou atmosféru, ve které postupně gradoval děj za pomoci odkrývání stále nových faktů. Režisér dokázal využít všechny situace, které mohou diváka naprosto překvapit.²²⁸

²²⁵ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Dialog na opuštěném ostrově. *Divadelní noviny* (1.11.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²²⁶ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Dialog na opuštěném ostrově. *Divadelní noviny* (1.11.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²²⁷ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Enigmatické variace, to je herecký koncert Malěře a Stránského. *Mladá fronta DNES* (30.6.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²²⁸ Archiv DJKT. KOČÍ, Dušan. Pozvání do divadla: Enigmatické variace. *Knižní novinky* (7.11.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

7.2 MACBETH

Macbeth byl uveden na jevišti Velkého divadla v režii Jana Buriana 17. prosince 2011. V plzeňském divadle byla hra poprvé uvedena v roce 1867 ještě pod názvem *Proroctví tří čarodějnic* v režii ředitele Pavla Švandy ze Semčic, v roce 1903 se režie ujal ředitel Vendelín Budil, v roce 1949 ředitel Zdeněk Hofbauer *Macbetha* nejen režíroval, ale současně si zahrál i titulní roli. Poslední inscenaci režíroval Václav Špidla v roce 1962. Jan Burian je tedy již čtvrtým ředitelem plzeňské scény, který s činoherním souborem nastudoval Shakespearovu hru *Macbeth*. Pro svou inscenaci si zvolil překlad Martina Hilského.²²⁹

Scénu, kterou vytvořil Karel Glogr, uzavíral půlkruh tmavých stěn pokrytých matnými zrcadly s několika vchody. Uprostřed scény stála pozlacená thonetka jako symbol královského trůnu. Celá scéna působila velmi tmavě a stísněně. Nad jevištěm se spouštěly reflektory poskládané do tvaru čtverce, které pronikavě ozařovaly dramatické situace ponurého příběhu.²³⁰ Chmurnost celého příběhu je umocněna i vyjádřením lesa, kdy každý z herců nese jeden suchý strom, což v celkovém dojmu na diváka působí pesimisticky.

Kostýmy Dany Svobodové měly v podstatě civilní a současnou podobu. Většina postav byla oblečena do černé barvy a jejich kostýmy tvořily kožené kabáty, saka, košile, korzety apod. Výjimku tvořily dvě Macbethovy oběti – Lady Macduff a její syn, které byly oblečeny do čistě bílé barvy. Tři čarodějnice také barevně vybočovaly z temné atmosféry hry, byly oděné do výstředních kostýmů alžbětinské éry v bronzové, stříbrné a červené barvě.²³¹ Trochu nepatřičně v celkovém pojetí kostýmů působil oblek vrátného, který kromě tmavé gumové zástěry měl zářivě žluté holinky a stejně barevné gumové rukavice.

²²⁹ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Nad Macbethem slunce nevychází. *Plzeňský deník* (27.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²³⁰ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Efemérnost moci a slávy. *Divadelní noviny* (7.2.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²³¹ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Strhující Macbeth v podání strhujícího Martina Stránského. *Mladá fronta DNES* (20.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

„Tento prostor, navozující hned zkraje atmosféru krvavé tragédie, nevyužívá režisér Jan Burian k politické hře o zločinu a trestu. Naopak – soustřeďuje se především na postižení vnitřního rozporu ústředního hrdiny, který váhá mezi snahou naplnit své ambice za každou cenu a výčitkami svědomí.“ Režisér vědomě potlačil roli čarodějnic, které ho k ničemu nenabádají. Skoro by se dalo říci, že jejich fantaskní podoba by mohla existovat jen v Macbethově podvědomí. „Oznamují věci budoucí, ale jako by vlastně vyjadřovaly Macbethova nepřiznaná přání. Tato inscenace je velmi důsledná, tím větší nároky však klade na další postavy, které hlavního hrdinu obklopují.“²³²

V titulní roli se představil Martin Stránský, jehož herecký výkon popsala v Divadelních novinách Jana Paterová: „Herec dokáže přesně střídat polohy introvertní s pompézní halasností, dává nahlédnout ve vzrušených, emocionálně vypjatých momentech do Macbethovy duše, nebojuje ani tolik se svými soupeři jako sám se sebou. (...) Stránského výkon je navíc technicky dokonalý, splňuje parametry tzv. velkého divadla, i když pojednává o subtilnostech lidské duše. Taková je ostatně celá Burianova inscenace, velmi promyšlená i efektní, přitom ve zdánlivé strohosti bez scénických zbytečností velká, a emocionálně působivá podívaná.“²³³

Ačkoli Štěpánka Křesťanová v roli Lady Macbeth podala úctyhodný výkon, postavu pojala více civilně a zcela odlišně, než jak přistupují k Shakespearovi ostatní. „Do postavy promítá i herecké prvky z jiných žánrů, v nichž ji publikum obvykle vídá.“²³⁴ Z toho důvodu vyvolala u několika recenzentů spíše negativní ohlasy, které upozorňovaly především na její komediální herecký talent, který ve vážné roli neměl zcela uplatnění.

²³² Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Efeméřnost moci a slávy. *Divadelní noviny* (7.2.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²³³ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Efeméřnost moci a slávy. *Divadelní noviny* (7.2.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²³⁴ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Strhující Macbeth v podání strhujícího Martina Stránského. *Mladá fronta DNES* (20.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Do role Macbethova protivníka byl v plzeňské inscenaci obsazen Pavel Pavlovský. Petr Pavlovský ve své kritice napsal, že není důležité, aby se shodoval předpokládaný věk postavy s věkem herce. „*Konečně Macduff, thén z Fifu, má být otec dvou malých dětí a ohnivý voják, tedy mladý muž maximálně středního věku, a nikomu nevadí, že jej zde hraje herec sedmašedesátiletý.*“²³⁵

Závěrečný souboj dvou hlavních hrdinů byl pouze naznačen. Režijním záměrem nebylo detailně předvádět souboj hrdinů, ale podpořit divákovu fantazii. Na diváka takové zpracování působí více ponuře, než kdyby se souboj odehrál na jevišti.

Do dalších rolí obsadil Burian Viktora Vrabce (Duncan), Jana Maléře (Malcolm), Zdeňka Rohlíčka (Donalbain), Zdeňka Muchu (Banquo), Andreu Černou (Lady Macduff). Trojici čarodějnic představily Zorka Kostková, Kamila Kikinčuková a Jana Kubátová.²³⁶

Gabriela Špalková o celkovém dojmu z inscenace napsala: „*Přinesla vesměs výborné herecké výkony, a tak byť temná, má vývoj, gradaci a jasně čitelnou dějovou linku, divák stačí vstřebat geniální Shakespearův text, a nedívá se tudíž na Macbetha jen jako na horor či detektivku v přímém přenosu. Ale jako na drama o morálním úpadku, vnitřní síle, ošidné předurčenosti.*“²³⁷

²³⁵ Archiv DJKT. PAVLOVSKÝ, Petr. Osamělá thonetka v Plzni. *Lidové noviny* (30.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²³⁶ Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Nad Macbethem slunce nevychází. *Plzeňský deník* (27.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²³⁷ Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Strhující Macbeth v podání strhujícího Martina Stránského. *Mladá fronta DNES* (20.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

7.3 SESTUP ORFEŮV

Sestup Orfeův měl premiéru 15. prosince 2012 na jevišti Velkého divadla v Plzni. Drama odehrávající se v drsném prostředí puritánského amerického jihu napsal v padesátých letech minulého století dramatik, prozaik a básník Tennessee Williams. Inscenaci režíroval Jan Burian jako jednu z posledních v plzeňském divadle.²³⁸

Režisér Jan Burian s dramaturgyní Marií Caltovou zásadně zkrátily trochu rozvláčný text T. Williamse v překladu Jana Grossmana a Jiřího Koláře, a dodali mu „*dynamiku a údernost*“²³⁹

„Prostředí malého jižanského městečka, kde se příběh odehrává, spíše než podsvětí připomíná peklo. Toto peklo vytvářejí lidé svou nenávistí, necitelností, surovostí, omezeností, pokrytectvím a lhostejností. Na druhé straně stojí ti, kteří se brání stát se součástí něčeho, co je jim cizí, co sami necítí. Chybují, prožívají protichůdné emoce, ale touží prolomit klec samoty. Upínají se k něčemu, co život obohacuje. Touží po štěstí, po životním naplnění, kráse a lásce,“ vyjádřila se ke hře dramaturgyně Marie Caltová.²⁴⁰

Režisér se zřejmě vědomě soustředil na ústřední dvojici Vala a Lady, pro kterou ostatní vytvořili spíše jakési pozadí.²⁴¹ Lady Torrancovou ztvárnila Andrea Černá a potulného kytaristu Vala Xaviera Petr Konáš. K obsazení této dvojice režisér podotkl: *„Hra skýtá mimořádně velkou dramatickou roli pro Andreu Černou, která – jak dokládá její nominace na Cenu Thálie – se stává jednou z nejvýraznějších představitelk složitých ženských postav.“*²⁴² V první části inscenace ani Lady a Val nevytvořily tak výrazné postavy, jak by se mohlo od postupného vývoje jejich osudového vztahu čekat. Naopak

²³⁸ Archiv DJKT. FABIÁNOVÁ, Pavla. Divadlo J. K. Tyla představilo premiéru hry Sestup Orfeův. *Plzeňský deník* (8.1.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²³⁹ Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Vyvede Orfeus svou Euridiku z pekla nenávisti? *Plzeňský deník* (20.12.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁴⁰ Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Sestup Orfeův se snaží prolomit klec samoty. *Domažlický deník* (13.12.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁴¹ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Valova hadí bunda. *Divadelní noviny* (19.2.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁴² *Moderní americká klasika – Sestup Orfeův*. [online]. 17.12.2012 [cit.25.2.2017]. Dostupné z: <http://www.scena.cz/index.php?o=1&d=1&r=2&c=18143>

v druhé části převažovala emocionální rovina a tam se ukázala kvalita obou herců. „Černá milostným citem přímo rozkvétá, Konáš přestane pouze zaujímat chlapácké pózy a otevře se ke skutečně niternému, mužnému projevu. Až třaskavou výbušností pak má v sobě scéna, kdy Lady prosí na kolenou Vala, aby ji neopouštěl. Herečka naplňuje postavu zoufalstvím i přímo drásavým pocitem osobního zmaru.“²⁴³

Kromě ústřední dvojice byla významnou postavou také Karola Cutrerová v podání Markéty Frösslové. Do dalších rolí obsadil Burian Štěpánku Křest'ánovou (Dolly Hammová), Janu Kubátovou (Beulah Binningsová), Jana Malěře (David Cutrere), Josefa Nechutného (James Binnings), Jakuba Zindulku (Jack Hamma), Zorku Kostkovou (Vilemína Talbottová), Zdeňka Muchu (Šerif Talbott), Pavla Pavlovského (Jabe Torrance), Miloslava Krejsu (Strejda Pohoda) a Kamilu Šmejkalovou (Ošetřovatelka).²⁴⁴

Scéna Karla Glogra působí chladně a neuspořádaně. Je to rozlehlá plocha, která „symbolicky podtrhuje odcizenost lidských vztahů, ale je velmi nevýhodná pro vytvoření dusné atmosféry v sobě uzavřeného konzervativního a rasistického jižanského městečka“. Cukrárnu, kterou Lady otevírá na počest svého otce a navzdory celému městečku, scénograf naznačil jen svítícím neonovým rámem. Se světelným designem souvisí také hra stínů, která byla v inscenaci často využita.²⁴⁵ Nejvýznamnějším kostýmním kusem, který pro tuto inscenaci vytvořila Dana Svobodová, byla hadí bunda jako symbol svobody.

Podle Vlasty Fabiánové Jan Burian představení zrežiroval excelentně. Na závěr své recenze přidala Burianova slova „*Tato Williamsova hra je stále živá a podmanivá hlavně tím, že její postavy jsou schopny nalézat naději a bojovat o vlastní důstojnost i v té nejsložitější situaci.*“²⁴⁶

²⁴³ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Valova hadí bunda. *Divadelní noviny* (19.2.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁴⁴ *Sestup Orfeův* [online]. 2012 [cit.26.2.2017]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/sestup-orfeuv-tennessee-williams-2012>

²⁴⁵ Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Valova hadí bunda. *Divadelní noviny* (19.2.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

²⁴⁶ Archiv DJKT. FABIÁNOVÁ, Pavla. Divadlo J. K. Tyla představilo premiéru hry *Sestup Orfeův*. *Plzeňský deník* (8.1.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

ZÁVĚR

Dlouholeté působení Jana Buriana v Divadle J. K. Tyla v Plzni je bezesporu významným obdobím v celé historii plzeňského divadla. Pracoval se specifičností plzeňského regionálního divadla, které má zcela jiné podmínky a především jiné diváky než divadla pražská. Přispěl k chodu divadla jako režisér, umělecký šéf i ředitel. Vážil si tradice plzeňského divadla, na kterou se snažil navázat a znal velmi dobře plzeňské diváky, pro které svá představení tvořil.

Uměleckým přínosem Burianovy režie je jeho neokázalý civilní přístup, nepodbízení se divákovi lacinými tématy, ale zpřístupnění i hluboce intelektuálních děl. Pro své režijní záměry si Burian vybíral dramaticky silné příběhy a snažil se o psychologické vyjádření hloubky postav. To se mu dařilo především při režii her Antona Pavloviče Čechova. Značnou část své tvorby věnoval režii inscenací ruských autorů, přestože přiblížení ruské mentality českému divákovi není jednoduchý úkol. Burian to velmi dobře zvládl díky logickému zjednodušení textu, tak aby byl srozumitelný a věcný.

I v klasických dramatech režírovaných Janem Burianem se projevuje jeho snaha o zpřítomnění, přiblížení divákovi historického tématu současnosti. Děj je divákovi prezentován nadčasovou formou, a to jak velice soudobým jevištním projevem všech protagonistů, tak scénografií, kostýmy i současnou scénickou hudbou. V Burianově podání se nejedná o ojedinělé a převratně dramatické ztvárnění, ale o důstojnou prezentaci hry široké divácké veřejnosti. I průměrně vzdělaný divák tak ví, že se jedná o dílo historické, ale dotýká se ho svou nadčasovostí a přináší mu současná témata k zamýšlení.

Z děl současných autorů se Jan Burian zaměřoval především na českou tvorbu, plzeňskými diváky nejvíce žádanou, tedy tvorbu Václava Havla a Pavla Kohouta. Zároveň se snažil o interpretaci děl současných světových autorů, jejichž inscenace u nás ještě nebyly vůbec nebo jen minimálně realizovány. I v interpretaci inscenací současných autorů se podařilo Janu Burianovi vytvořit představení pro diváka srozumitelné. K oblíbeným světovým dramatikům, jichž hry Burian uváděl, patřili Ray Cooney a Neil Simon, kteří psali realistické komedie o průměrných lidech.

Zajímavou a rozporuplnou částí Burianovy režie jsou opery. Snažil se o moderní pojetí, což bylo některými kritiky označováno jako nevhodné a překomplikované. K pozitivní stránce oper patří, že Jan Burian vybíral do rolí pěvecky velice kvalitní umělce a režijně je vedl, aby si počínali jako zkušení divadelní herci i ve svém výrazu, pohybu a celkovém ztvárnění role. Vyhýbal se v operních inscenacích jinak běžnému statickému seskupování interpretů a sborů na jevišti a zaměřil se na vyjádření dynamiky děje. Nebál se ani obsazení velkého neprofesionálního dětského sboru, který operní dílo velmi oživil a zlidštil, což bylo plzeňským publikem výborně přijato.

Dalším nesporným Burianovým přínosem pro plzeňské divadlo je udržení vysoké divácké návštěvnosti a zájmu obyvatel regionu o divadlo. Jan Burian netvořil pro hrstku intelektuálů nebo vyhraněné publikum, ale pro Plzeňany. Pro lidi různého věku, vzdělání a profesí. Snažil se udržet divadlo jako historicky zakořeněné kulturní centrum města, kam se budou jeho diváci stále vracet. Věděl, že konzervativního plzeňského diváka nemůže odradit příliš radikálním a moderním způsobem režie a současně ani znechutit rigidním a neaktuálním přístupem. To udělalo z Jana Buriana režiséra výrazně nevybočujícího, ale aktuálního a diváky úspěšného.

K naplnění myšlenky civilního divadla si Burian vybíral spolupracovníky. Velmi významná je spolupráce se scénografem Karlem Glogrem, který připravil scény všech Burianových plzeňských režii. Jeho scéna vychází z jednoduchosti a plně využívá jevištní techniku. Je postavena na kontrastu a náznacích. Glogrova výprava působí nadčasově i v historických hrách.

Ve velké míře spolupracoval s hudebníkem Petrem Kofroněm, který dokáže hudbou výborně podtrhnout atmosféru inscenace a přitom nepůsobí agresivně a rušivě. Scénická hudba podbarvuje děj, že si ji divák často ani neuvědomuje, přidává na hloubce lyrickým scénám a ve vypjatých scénách je tak hlučná, že dokáže přehlušit i řinčení souboje.

V oblasti dramaturgie Jan Burian nejvíce spolupracoval s Marií Caltovou. Jedná se o plzeňskou rodačku z plzeňské divadelnické rodiny. Byla důležitým článkem Burianova týmu pro svou znalost plzeňského divadelního spektra. Významně spolupracovala na výběru titulů a konečné podobě textu.

Výběr herců měl Jan Burian usnadněný stabilitou činoherního souboru. Plzeňští herci bývají v angažmá i několik desetiletí. Vztahy v souboru jsou už od dob Vendelína Budila založeny na spolupráci a nikoli na prosazování individuality, jak tomu bývá v moderních divadlech. Po celé angažmá Jan Burian pracoval s charismatickým Pavlem Pavlovským, energickou Monikou Švábovou, rozvážným Zdeňkem Muchou, tvůrčím Antonínem Procházkou, přívětivou Zorkou Kostkovou, temperamentní Janou Kubátovou a komediálním Pavlem Kikinčukem.

V době působení Jana Buriana do plzeňského divadla nastoupili herci Andrea Černá, Zdeněk Rohlíček, Jan Malěř, Štěpánka Křesťanová a Martin Stránský, který za roli Eddieho v Burianově inscenaci Pohled z mostu získal v roce 2007 cenu Vendelína Budila a současně nominaci na cenu Thálie.

Zodpovědný přístup Jana Buriana k plzeňskému divadlu se projevil i v dalších jeho činnostech, které byly pro plzeňské divadlo také velmi důležité. Především k funkci ředitele, kterou zastával osmnáct let a kdy se osvědčil jako velmi dobrý manažer. K práci ředitele přistupoval kompetentně a kvalifikovaně. Podařilo se mu zachovat všechny žánrové soubory a manažersky řídit divadlo, udržet kvalitní profesionály na všech pracovních úrovních a zajistit finanční prostředky pro chod celé organizace, a to všechno při udržení vysoké divácké návštěvnosti divadla. Každý rok bylo prodáno víc lístků do divadla, než je obyvatel města.

Dalším manažerským počinem Jana Buriana pro celé město a region je stavba Nového divadla. Jediného nového divadla, které bylo v posledních letech v naší republice postaveno. Prosazení stavby divadla v hodnotě téměř jedné miliardy korun vyžadovalo od Jana Buriana zejména schopnost obhájit potřebu další plzeňské divadelní scény. Jan Burian se podílel na výběru architektonického návrhu a i zde dokázal prosadit podobu moderní betonové stavby šedé barvy, výborně technicky vybavené, která se v interiéru i exteriéru nápadně podobá průmyslové stavbě. Ale svou neokázalostí a fádností je až pokorná ke svému hlavnímu poslání, a to dát prostor hercům a především divákům, jejich myšlenkám, fantazii a niterním zážitkům.

Diplomová práce se zabývá tvorbou Jana Buriana v kontextu plzeňského prostředí. Nehodnotí Jana Buriana v porovnání s režiséry, kteří tvořili v jiném divadelním

prostředí. Z pohledu české divadelní tvorby se Jan Burian nezapsal od učebnic divadelní vědy jako objevitel nových režijních přístupů, ale zcela jistě se do dějin plzeňského divadla zapsal jako muž, který udržel fungování kvalitního divadla a zachoval zájem diváků i v dobách, které divadelní tvorbě nepřály.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Almanach Divadla Josefa Kajetána Tyla – sezóny 2005/2006-2009/2010. Plzeň: Divadlo Josefa Kajetána Tyla, nedat.

CALTOVÁ, Marie. *Sametová revoluce v plzeňském divadle.* In: Divadlo J. K. Tyla. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1991.

ČERNÝ, František. *Divadlo v bariérách normalizace (1968-1989).* 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2008, ISBN: 978-80-7008-215-7.

Divadlo J. K. Tyla: 1990 – 1995. 1. vyd. Plzeň: Granát, 1995, ISBN: 80-900716-8-6

Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni 1995-2000. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2000.

ŠKANDEROVÁ, Ivona. *Vrcholná období recepce her Williama Shakespeara na plzeňských scénách.* 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2005, ISBN: 80-86898-55-5.

VIKTORA, Viktor. *Činohra v Divadle J. K. Tyla v letech 1965-2015.* In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015, ISBN:978-80-260-8647-5.

VIKTORA, Viktor. *Dějiny Divadla J. K. Tyla – počátky divadelní tradice v Plzni.* In: Divadlo Josefa Kajetána Tyla: 1965-2015. 1. vyd. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla, 2015. ISBN:978-80-260-8647-5.

WEIMANN, Mojmír. *Pět let v životě divadla.* In: Divadlo J. K. Tyla 1990 – 1995. 1. vyd. Horní Bříza: Granát, 1995. ISBN: 80-900716-8-6.

Seznam použitých internetových zdrojů

CALTOVÁ, Marie. *Činohra DJKT v letech 2006-2011*. [online]. 6.9.2011 [cit.2.2.2017]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/cinohra-djkt-vletech-2006%E2%80%932011>

ČERNÝ, Ondřej et al. *Transformace divadelního systému v České republice* [online]. 2004 [cit.5.3.2017]. Dostupné z: <http://host.divadlo.cz/box/>

Činohra – uvádíme Federico Gracka lorca Krvavá svatba. [online]. [cit.27.2.2017]. Dostupné z: <http://www.martinstransky.wz.cz/clanky/052.jpg>

Divadlo žije! Cyrano z Bergeracu. [online]. 4.2.2007 [cit.26.2.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095352674-divadlo-zije/20754215443-divadlo-zije-ceske-sceny/obsah/35556-cyrano-z-bergeracu>

Divadlo žije! Strýček Váňa. [online]. 20.1.2008 [cit.17.2.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095352674-divadlo-zije/20854215092-divadlo-zije-ceske-sceny/obsah/41320-strycek-vana>

HOLUB, Jiří. *Havlovo dramatické navracení*. [online]. 23.12.2007 [cit.2.2.2017]. Dostupné z: <https://babylonrevue.cz/havlovo-dramaticke-navraceni/>

Moderní americká klasika – Sestup Orfeův. [online]. 17.12.2012 [cit.25.2.2017]. Dostupné z: <http://www.scena.cz/index.php?o=1&d=1&r=2&c=18143>

Moravské divadlo Olomouc: Historie souboru činohra. [online]. [cit.2.3.2017]. Dostupné z: <http://www.moravskedivadlo.cz/cinohra/historie/>

Nová scéna. [online]. © 2015 [cit.2.3.2017]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/nova-scena>

PEŇÁS, Jiří. *Král odchází a jde sadem*. [online]. 11.12.2007. [cit.2.2.2017]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/kral-odchazi-a-jde-sadem_34353.html?showTab=diskutovane

Romeo a Julie. [online]. 2009 [cit.25.2.2017]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/romeo-a-julie-william-shakespeare-2009>

RŮŽIČKA, Daniel. *Rok 1989: Sametová revoluce. Situace v Československé televizi – uslyšíme pravdu z vysílání ČST?* [online]. © 1999 - 2017 [cit. 22.2.2017]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/1989/1989_sp_11_cst_01_01.php

Sestup Orfeův [online]. 2012 [cit.26.2.2017]. Dostupné z: <https://www.djkt.eu/sestup-orfeuv-tennessee-williams-2012>

SLADKÝ, Vítězslav. *Ředitel Divadla J. K. Tyla v Plzni Jan Burian slaví padesátiny*. [online]. 5.3.2009 [cit.21.2.2017]. Dostupné z: <http://www.musical-opereta.cz/reditel-divadla-j-k-tyla-v-plzni-jan-burian-slavi-padesatiny/>

SPÁČILOVÁ, Mirka. *Svůj vstup do strany se snažím napravit, říká ředitel ND Jan Burian*. [online]. 5.8.2013 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.idnes.cz/rozhovor-s-janem-burianem-094-/divadlo.aspx?c=A130805_130813_divadlo_ts

STÝSKAL, Jiří et al. *Česká divadelní encyklopedie: Moravské divadlo*. [online]. 2000 [cit.2.3.2017]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/%C4%8Cesk%C3%A9_divadlo_v_Olomouci

TICHÝ, PETR. *O trpkých odchodech a triumfálních návratech* [online]. 27.2.2009 [cit.27.2.2017]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/recenze/o-trpkych-odchodech-a-triumfalnich-navratech>

VELÍŠEK, Martin. *Havlovo pokoušení – z ilegálních kazet poprvé ve vysílání rozhlasu*. [online]. 30.9.2016 [cit.27.2.2017]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/stream/_zprava/havlovo-pokouseni-z-ilegalnich-kazet-poprve-ve-vysilani-rozhlasu--1655004

Virtuální studovna Divadelního ústavu. [online]. Dostupné z: <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>

Seznam použitých archivních pramenů – Archiv Divadla J. K. Tyla

Archiv DJKT. BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Pohádka v příběhu zůstala. *Plzeňský deník* (26.10.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. BURIAN, Jan. Othello očima režiséra Jana Buriana. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. Burian jmenován ředitelem DJKT. *Plzeňský deník* (7.4.1995). fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

Archiv DJKT. CALTOVÁ, Marie. Ruské publikum se seznamuje v Nulách s českou historií. *Plzeňský deník* (9.1.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. CÍSAŘ, Jan. Pozorně přečtený Čechov. *Lidové noviny* (1.2.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ČEKANOVÁ, Markéta. Plzeň půjde po letech na Havla. *Mladá fronta DNES* (20.12.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ČEKANOVÁ, Markéta. Strýček Váňa, sázka na klasiku. *Mladá fronta DNES*. (15.12.2007), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Aby výjimečných představení byla alespoň polovina. *Plzeňský deník* (25.6.1996), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Divadlo věří v hodnoty Lucerny. *Plzeňský deník* (18.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Hamlet se hraje o smyslu života. *Plzeňský deník* (14.12.2001), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Lev v zimě a zároveň v máji. *Plzeňský deník* (30.4.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Jan Burian už počítá jen hodiny do sobotní premiéry *Odcházení*. *Plzeňský deník* (18.12.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Mimořádný i skromný, říkají o Havlovi divadelníci. *Plzeňský deník* (5.10.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Pokusme se pochopit vlastní osud a nic nezatajujme. *Plzeňský deník* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Ředitele a režiséra Divadla J. K. Tyla v Plzni Jana Buriana těší, že diváky zajímají inscenace o tom, platí-li v tomto světě ještě vůbec nějaký řád. *Plzeňský deník* (19.5.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Sestup Orfeův se snaží prolomit klec samoty. *Domažlický deník* (13.12.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. DVOŘÁK, Petr. Václavu Havlovi se inscenace *Odcházení* líbila. *Plzeňský deník* (22.12.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ERML, Richard. Pavel Kohout: Nuly. *Reflex* (30.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ERML, Richard. Zfackovaný Keržencevův bratránek. *Divadelní noviny* (2.3.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. FABIÁNOVÁ, Pavla. Divadlo J. K. Tyla představilo premiéru hry *Sestup Orfeův*. *Plzeňský deník* (8.1.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. FIALA, Jaroslav. Netradiční nastudování Dvořákovy *Rusalky*. *Plzeňský deník* (16.10-1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. HEJZLAR, Tomáš. Sžiravá scénická kritika české současnosti. *Haló noviny* (28.11.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. HEJZLAR, Tomáš. V Plzni chystají světovou premiéru. *Haló noviny* (4.10.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. HERMAN, Josef. Jak se daří Rusalkám? *Týden* (19.10.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ICHOVÁ, Eva. I nesmrtelné modly nosily trenýrky. *Lidové noviny* (4.4.2002), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. Jan Burian novým ředitelem v Plzni. (1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

Archiv DJKT. Jan Burian – režie činohry, seznam inscenací. fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B - 47/D.

Archiv DJKT. KERBR, Jan. Budeme pracovat. *Divadelní noviny* (5.2.2008), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. KERBR, Jan. Idyla mezi barevnými stuhami. *Divadelní noviny* (23.2.2010). fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. KERBR, Jan. Óda v různých aranžích. *Divadelní noviny* (20.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. KOČÍ, Dušan. Pozvání do divadla: Enigmatické variace. *Knižní novinky* (7.11.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. KODLOVÁ, Alena. I rozum může zradit. *Pravda* (26.10.1990), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. KODLOVÁ, Alena. Průměrný divák neexistuje, jako neexistuje průměrný člověk. *Plzeňský deník* (12.5.1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign B – 47/D.

Archiv DJKT. KOHOUT, Pavel. Chcete mě??? *Divadelní noviny* (2.5.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. KOLÁŘ, Jan. Plzeňský vzkaz na Vinohrady: Nuly nejsou špatná hra. *Divadelní noviny* (27.12.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. Komise chce v čele divadla stávajícího ředitele Buriana. *Právo* (21.9.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. KŘÍŽ, Jan. Tragédie veronských milenců jako inscenační monument. *Právo* (20.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. LACINOVÁ, Gabriela. Publikum tleskalo Krvavé svatbě. *Plzeňský deník* (1.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. MAIXNEROVÁ, Tereza. Mírnou převahu má zatím ředitel Burian. *Plzeňský deník* (13.5.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Kohoutovy Nuly jsou hra o lidech a pro lidi. *Lidové noviny* (21.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Když Havla hraje Havel. *Lidové noviny* (9.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Plzeňský Richard III. se odehrává v akčně zrychleném tempu. *Lidové noviny* (29.12.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. Nuly si žádají od herců velký osobní vklad. *Lidové noviny* (16.11.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. MACHALICKÁ, Jana. V Rusku se divadlo bere absolutně vážně. *Lidové noviny* (16.1.2003), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. Othello viděný dnešními očima. *Plzeňský deník* (17.2.1995), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Dialog na opuštěném ostrově. *Divadelní noviny* (1.11.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Efemérnost moci a slávy. *Divadelní noviny* (7.2.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Hra bez odpovědí i bez otázek. *Divadelní noviny* (22.1.2002), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. O lásce bez lásky. *Divadelní noviny* (23.6.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. PATEROVÁ, Jana. Valova hadí bunda. *Divadelní noviny* (19.2.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. PAVLOVSKÝ, Petr. Osamělá thonetka v Plzni. *Lidové noviny* (30.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. Představujeme – Jan Burian. *Tvorba*. (4.2.1987), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ROČÁKOVÁ-RYBÁŘOVÁ, Lilka. Diváci mají právo zhlédnout Rusalku Dvořákovu a Kvapilovu. *Plzeňský deník* (6.11.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SÁDLÍK, Jan. Nová činohra o lásce výzvou pro diváky. *Plzeňský deník* (15.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Bez roucha na prázdniny. *Plzeňský deník* (29.6.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Cyranův štít čistý jako vánoční dárek. *Plzeňský deník* (27.12.2006.), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Hamlet se navrátil za plzeňské hradby. *Plzeňský deník* (31.12.2001), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Hra o osudy jako partie na šachovnici. *Plzeňský deník* (31.5.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Nad Macbethem slunce nevyháží. *Plzeňský deník* (27.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Pro soubor chlouba, pro diváka svátek. *Plzeňský deník* (25.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Smutný klaun Pavla Kikinčuka. *Plzeňský deník* (22.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. SVĚTLÍKOVÁ, Jaroslava. Tragédie nenaplněné lásky. *Plzeňský deník* (30.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Enigmatické variace, interview o lásce i bolesti. *Mladá fronta DNES* (11.6.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Enigmatické variace, to je herecký koncert Malěře a Stránského. *Mladá fronta DNES* (30.6.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Lev v zimě poprvé na scéně plzeňského divadla. *Mladá fronta DNES* (30.4.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Lev v zimě přináší mrazivé napětí. *Mladá fronta DNES* (10.5.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Lucerna – klasika, která potěší. *Mladá fronta DNES* (21.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Návrat se milencům nezdařil. *Mladá fronta DNES* (28.5.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Rozsvítí Jiráskovu Lucernu. *Mladá fronta DNES* (19.12.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. ŠPALKOVÁ, Gabriela. Strhující Macbeth v podání strhujícího Martina Stránského. *Mladá fronta DNES* (20.12.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. Toalety na scéně Velkého divadla. *Plzeňský deník* (25.9.2000), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. A budeme trpělivě snášet, co nám osud přinese... *Plzeňský deník* (28.12.2007), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktora. Bez roucha – divadlo tentokrát v nedbalkách. *Plzeňský deník* (26.6.1998), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Enigmata a dilemata lidské duše na jevišti. *Plzeňský deník* (24.6.2011), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Garciova tragédie krve a vášně předala poselství. *Plzeňský deník* (5.12.1997), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Jan Burian se po osmnácti letech loučí s Plzní. *Plzeňský deník* (27.7.2013), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTOR, Viktora. Lev si vánočně hrál se lvíčaty. *Plzeňský deník* (11.5.2010), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Odcházím, zůstávám, přijdu... *Plzeňský deník* (7.1.2009), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Shakespearův Richard III. promluvil v burianovském lesku. *Plzeňský deník* (22.12.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Slušnost sklízí od lumpů věčně ústrky. *Plzeňský deník* (21.12.2001), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Ten, který chtěl nalézt lásku. *Plzeňský deník* (5.2.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTOR, Viktora. Verš zvoní kordem i polibky. *Plzeňský deník* (11.1.2007), fond osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. VIKTORA, Viktor. Vyvede Orfeus svou Euridiku z pekla nenávisti? *Plzeňský deník* (20.12.2012), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Archiv DJKT. Znovunalezení Andrejeva. *Hospodářské noviny*. (10.10.1999), fond Osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D.

Seznam použitých článků

BURIAN, Jan. Kdybych se měl pořád rozčilovat, už jsem deset let po smrti. *Plzeňák*, Roč. 2, č. 9 (5.5.2010), str. 3 a 7.

BURIAN, Jan. Richard III. aneb Hra, o kterou si řekla doba. *Divadlo J. K. Tyla*, č. 12 (1999), s. 3-6.

SÁDLÍK, Jan. Komédie bez roucha srší vtípem. *Plzeňský deník*, Roč. 7 (23.6.1998), s. 15.

Seznam použitých divadelních programů

Divadelní program k inscenaci *Cyrano z Bergeracu*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2006.

Divadelní program k inscenaci *Lev v zimě*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2010.

Divadelní program k inscenaci *Lucerna*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2009.

Divadelní program k inscenaci *Odcházení*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 2008.

Divadelní program k inscenaci *Pokoušení*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 1990.

Divadelní program k inscenaci *Rusalka*. Plzeň: Divadlo J. K. Tyla. 1998.

SEZNAM PŘÍLOH

TABULKOVÉ PŘÍLOHY

Tabulka 1 - Přehled režii Jana Buriana v Divadle J. K. Tyla v Plzni I
Zdroj: Archiv Divadla J. K. Tyla, fond osobnosti, složka Jana Buriana, sign. B – 47/D

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Obrázek 1 – Jan Burian (2010)	IX
Obrázek 2 - Záběr z inscenace <i>Pokoušení</i>	X
Obrázek 3 – Záběr z inscenace <i>Pokoušení</i>	X
Obrázek 4 – Záběr z inscenace <i>Othello</i> (Barbora Munzarová a Zdeněk Mucha).....	XI
Obrázek 5 – Záběr z inscenace <i>Othello</i> (Pavel Pavlovský a Zdeněk Mucha)	XI
Obrázek 6 – Záběr z inscenace <i>Krvavá svatba</i>	XII
Obrázek 7 – Záběr z inscenace <i>Krvavá svatba</i>	XII
Obrázek 8 – Záběr z inscenace <i>Bez roucha</i> (Pavel Kikinčuk, Jana Kubátová, Martin Stránský, Zorka Kostková)	XIII
Obrázek 9 – Záběr z inscenace <i>Bez roucha</i>	XIII
Obrázek 10 – Záběr z inscenace <i>Rusalka</i> (Jitka Svobodová)	XIV
Obrázek 11 – Záběr z inscenace <i>Rusalka</i> (Jana Tetourová a Ivana Šaková).....	XIV
Obrázek 12 – Záběr z inscenace <i>Ten, který dostává políčky</i> (Pavel Kikinčuk, Andrea Černá).....	XV
Obrázek 13 – Záběr z inscenace <i>Ten, který dostává políčky</i> (Štěpánka Křest'ánová, Pavel Kikinčuk, Josef Nechutný).....	XV
Obrázek 14 – Záběr z inscenace <i>Richard III.</i> (Monika Švábová a Pavel Pavlovský) .	XVI

Obrázek 15 – Záběr z inscenace <i>Richard III.</i> (Pavel Pavlovský)	XVI
Obrázek 16 – Čtená zkouška inscenace <i>Nuly</i> (Jan Burian, Pavel Kohout, Marie Caltová)	XVII
Obrázek 17 – Záběr z inscenace <i>Nuly</i> (Zorka Kostková, Pavel Pavlovský, Jana Kubátová, Viktor Vrabec).....	XVII
Obrázek 18 – Záběr z inscenace <i>Nuly</i> (Martin Stránský, Antonín Procházka, Vilém Dubnička).....	XVIII
Obrázek 19 – Záběr z inscenace <i>Hamlet</i> (Viktor Limr a Andrea Černá)	XIX
Obrázek 20 – Záběr z inscenace <i>Hamlet</i> (Vilém Dubnička, Jakub Zindulka, Pavel Pavlovský a Monika Švábová)	XIX
Obrázek 21 – Záběr z inscenace <i>Hamlet</i> (Monika Švábová a Viktor Limr)	XX
Obrázek 22 – Záběr z inscenace <i>Cyrano z Bergeracu</i> (Pavel Pavlovský).....	XXI
Obrázek 23 – Záběr ze inscenace <i>Cyrano z Bergeracu</i>	XXI
Obrázek 24 – Záběr z inscenace <i>Strýček Váňa</i> (Andrea Černá a Antonín Procházka)	XXII
Obrázek 25 – Záběr z inscenace <i>Strýček Váňa</i> (Štěpánka Křest'anová, Andrea Černá, Martin Stránský)	XXII
Obrázek 26 – Záběr z inscenace <i>Odcházení</i>	XXIII
Obrázek 27 – Záběr z inscenace <i>Odcházení</i> (Pavel Pavlovský).....	XXIII
Obrázek 28 – Záběr z inscenace <i>Romeo a Julie</i> (Jan Malěj a Kristýna Hlaváčková)	XXIV
Obrázek 29 – Záběr z inscenace <i>Romeo a Julie</i>	XXIV
Obrázek 30 – Záběr z inscenace <i>Lucerna</i> (Pavel Pavlovský a Zdeněk Rohlíček)	XXV

Obrázek 31 – Záběr z inscenace <i>Lucerna</i> (Martin Stránský a Andrea Černá)	XXV
Obrázek 32 – Záběr z inscenace <i>Lev v zimě</i> (Monika Šváblová a Pavel Pavlovský)	XXVI
Obrázek 33 – Záběr z inscenace <i>Lev v zimě</i> (Monika Šváblová, Pavel Pavlovský a Štěpánka Křesťanová).....	XXVI
Obrázek 34 – Záznam z inscenace <i>Enigmatické variace</i> (Jan Maléř a Martin Stránský)	XXVII
Obrázek 35 – Čtená zkouška inscenace <i>Enigmatické variace</i> (Martin Stránský, Jan Burian, Jan Maléř)	XXVII
Obrázek 36 – Záběr z inscenace <i>Macbeth</i> (Martin Stránský a Štěpánka Křesťanová)	XXVIII
Obrázek 37 – Záběr z inscenace <i>Macbeth</i> (Zorka Kostková, Kamila Kikinčuková a Jana Kubátová)	XXVIII
Obrázek 38 – Záběr z inscenace <i>Macbeth</i>	XXIX
Obrázek 39 – Záběr z inscenace <i>Macbeth</i> (Martin Stránský a Pavel Pavlovský)	XXIX
Obrázek 40 – Záznam z inscenace <i>Sestup Orfeův</i> (Petr Konáš a Andrea Černá).....	XXX
Obrázek 41 – Záběr z inscenace <i>Sestup Orfeův</i> (Pavel Pavlovský, Andrea Černá a Petr Konáš).....	XXX

Zdroj: Archiv Divadla J. K. Tyla

PŘÍLOHY

TABULKOVÉ PŘÍLOHY

Tabulka 1 - Přehled režii Jana Buriana v Divadle J. K. Tyla v Plzni

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
<i>Lavička</i> Alexandr Isaakovič Gelman Činohra Československá premiéra 8. 11. 1986 Režie - jako host	Jiří Kahánek	Karel Glogr	Zita Miklošová	Marie Caltová
<i>Poslední</i> Maxim Gorkij Činohra Premiéra - 31. 10. 1987	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
<i>Král Jelenem</i> Carlo Gozzi Činohra Premiéra - 14. 2. 1988	Miroslav Pudlák	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
<i>Podivné dueto</i> Neil Simon Činohra Československá premiéra - 26. 6. 1988	Jiří Kahánek	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
<i>Adam a Eva</i> Michail Bulgakov Činohra Československá premiéra - 23. 10. 1988	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
<i>Kde kukačka hnízdo má</i> Dale Wasserman, předloha Ken Kesey Činohra Premiéra - 26. 2. 1989	Miroslav Pudlák	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
<i>Tatarská pouť</i> Karel Steigerwald Činohra - klubové představení Premiéra - 22. 4. 1989	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
<i>Eviny sny</i> Alexandr Kazancev Činohra Československá premiéra - 29. 10. 1989	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Johana Kudláčková
<i>Yerma</i> Federico García Lorca Činohra Premiéra - 24. 3. 1990	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Johana Kudláčková
<i>Pokoušení</i> Václav Havel Činohra Československá premiéra - 27. 10. 1990	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Johana Kudláčková
<i>Racek</i> Anton Pavlovič Čechov Činohra Premiéra - 2. 3. 1991	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
<i>Tanec na konci léta</i> Brian Friel Činohra Premiéra - 26. 2. 1994 Režie jako host	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová
<i>Othello</i> William Shakespeare Činohra Premiéra - 18. 2. 1995 Režie jako host	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
<i>Peklo v hotelu Westminster</i> Ray Cooney Činohra Premiéra - 24. 6. 1995	Josef Němejc	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová
<i>Jindřich IV.</i> Luigi Pirandello Činohra Premiéra - 25. 11. 1995	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová
<i>Maryša</i> Alois a Vilém Mrštíkovi Činohra Premiéra - 23. 3. 1996	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová
<i>Dar Gorgony</i> Peter Shaffer Činohra Premiéra - 23. 11. 1996	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Johana Kudláčková
<i>Dvouplošník v hotelu Westminster</i> Ray Cooney Činohra Česká premiéra - 21. 6. 1997	Josef Němejc	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová
<i>Krvavá svatba</i> Federico García Lorca Činohra + balet + sbory opery Premiéra - 30. 11. 1997	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
<i>Bez roucha</i> Michael Frayn Činohra Premiéra - 20. 6. 1998	Josef Němejc	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová
<i>Rusalka</i> Antonín Dvořák, Jaroslav Kvapil Opera Premiéra - 10. 10. 1998	Antonín Dvořák	Karel Glogr	Dana Svobodová	Zbyněk Brabec

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
<i>Ten, který dostává políčky</i> Leonid Andrejev Činohra Premiéra - 30. 1. 1999		Karel Glogr	Lenka Rašková	Kristýna Tycová
<i>Trouba na večěři</i> Francis Veber Činohra Premiéra - 26. 6. 1999		Karel Glogr	Dana Hávová	Kristina Tycová
<i>Richard III.</i> William Shakespeare Činohra Premiéra - 18. 12. 1999	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
<i>Vlkodlak</i> Roger Vitrac Činohra Premiéra - 25. 3. 2000		Karel Glogr	Karel Glogr	Kristina Tycová
<i>Carmen</i> Georges Bizet Opera Premiéra - 17. 6. 2000	Georges Bizet	Karel Glogr	Dana Svobodová	Zbyněk Brabec
<i>Nuly</i> Pavel Kohout Činohra Česká premiéra - 18. 11. 2000		Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
<i>Smrt obchodního cestujícího</i> Artur Miller Činohra Premiéra - 31. 3. 2001	Jiří Stivín	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kuldáčková
<i>Hamlet</i> William Shakespeare Činohra Premiéra - 15. 12. 2001	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Hávová	Marie Caltová

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
Čechov na Jaltě John Driver Činohra Premiéra - 22. 6. 2002	Kryštof Marek	Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
Utrejch a staré krajky Joseph Kesselring Činohra Premiéra - 26. 4. 2003		Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
Cesta dlouhým dnem do noci Eugene O'Neill Činohra Premiéra - 13. 12. 2003	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
Lucerna Vítězslav Novák Opera Premiéra - 27. 3. 2004	Vítězslav Novák	Karel Glogr	Karel Glogr	Zbyněk Brabec
Arturovo bolero Pavel Kohout činohra česká premiéra - 19. 6. 2004		Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
Král Lear William Shakespeare Činohra Premiéra - 18. 12. 2004	Petr Kofroň	Karel Glogr	Ivana Brádková	Marie Caltová
Trubadúr Giuseppe Verdi Opera v italském originále Premiéra - 5. 3. 2005	Giuseppe Verdi	Karel Glogr	Dana Svobodová	Zbyněk Brabec
Prachy? Prachy! Ray Cooney Činohra Premiéra - 21. 5. 2005		Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
<i>Divoká Kachna</i> Henrik Ibsen Činohra Premiéra - 17. 12. 2005		Karel Glogr	Karel Glogr	Johana Kudláčková
<i>Měsíc nad Buffalem</i> Ken Ludwig Činohra Premiéra - 10. 6. 2006		Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
<i>Cyrano z Bergeracu</i> Edmond Rostand Činohra Premiéra - 16. 12. 2006	Petr Malásek	Karel Glogr	Šárka Hejnová	Marie Caltová
<i>Pohled z mostu</i> Artur Miller Činohra Premiéra - 2. 6. 2007	Petr Malásek	Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
<i>Strýček Váňa</i> Anton Pavlovič Čechov činohra Premiéra - 15. 12. 2007	Petr Malásek	Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
<i>Její pastorkyňa</i> Leoš Janáček Opera Premiéra - 29. 3. 2008	Leoš Janáček	Karel Glogr	Dana Svobodová	Zbyněk Brabec
<i>Řeči</i> Neil Simon Činohra Premiéra - 14. 6. 2008		Karel Glogr	Karel Glogr	Irena Hamzová Pulicarová

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
<i>Carmen</i> Georges Bizet Opera Obnovená premiéra - 11. 10. 2008 Nastudováno s Plzeňským dětským sborem	Georges Bizet	Karel Glogr	Dana Svobodová	Zbyněk Brabec
<i>Odcházení</i> Václav Havel Činohra Premiéra - 20. 12. 2008	Petr Kofroň	Karel Glogr	Karel Glogr	Marie Caltová
<i>Romeo a Julie</i> William Shakespeare Činohra - tragédie Premiéra - 25. 4. 2009	Petr Malásek	Karel Glogr	Dana Svobodová	Marie Caltová
<i>Lucerna</i> Alois Jirásek Činohra Premiéra - 19. 12. 2009	Petr Malásek	Karel Glogr	Dana Svobodová	Marie Caltová
<i>Lev v zimě</i> James Goldman Činohra Premiéra - 1. 5. 2010	Petr Malásek	Karel Glogr	Dana Svobodová	Marie Caltová
<i>Přišel na večeri</i> George Simon Kaufman Činohra Premiéra - 18. 12. 2010	Výběr	Karel Glogr	Dana Svobodová	Marie Caltová
<i>Enigmatické variace</i> Eric - Emmanuel Schmitt Činohra Premiéra - 10. 6. 2011			Dana Svobodová	Irena Hamzová Pulicarová

Název / autor/ premiéra	Hudba	Scéna	Kostýmy	Dramaturg
<i>Macbeth</i> William Shakespeare Činohra - tragédie Premiéra - 17. 12. 2011	Petr Kofroň	Karel Glogr	Dana Svobodová	Marie Caltová
<i>Lakomec</i> Moliere Činohra Premiéra - 28. 4. 2012	Petr Malásek	Karel Glogr	Dana Svobodová	Marie Caltová
<i>Sestup Orfeův</i> Tennessee Williams Činohra Premiéra - 15. 12. 2012	Petr Malásek	Karel Glogr	Dana Haklová Svobodová	Marie Caltová
<i>Tosca</i> Giacomo Puccini Opera Nastudováno v italštině s Plzeňským dětským sborem Premiéra - 6. 4. 2013	Giacomo Puccini	Karel Glogr	Dana Haklová Svobodová	Zbyněk Brabec

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Jan Burian

Obrázek 1 – Jan Burian (2010)

Pokoušení (1990)

Obrázek 2 - Záběr z inscenace *Pokoušení*

Obrázek 3 – Záběr z inscenace *Pokoušení*

Othello (1995)

Obrázek 4 – Záběr z inscenace *Othello* (Barbora Munzarová a Zdeněk Mucha)

Obrázek 5 – Záběr z inscenace *Othello* (Pavel Pavlovský a Zdeněk Mucha)

Krvavá svatba (1997)

Obrázek 6 – Záběr z inscenace *Krvavá svatba*

Obrázek 7 – Záběr z inscenace *Krvavá svatba*

Bez roucha (1998)

Obrázek 8 – Záběr z inscenace *Bez roucha* (Pavel Kikinčuk, Jana Kubátová, Martin Stránský, Zorka Kostková)

Obrázek 9 – Záběr z inscenace *Bez roucha*

Rusalka (1998)

Obrázek 10 – Záběr z inscenace *Rusalka* (Jitka Svobodová)

Obrázek 11 – Záběr z inscenace *Rusalka* (Jana Tetourová a Ivana Šaková)

Ten, který dostává políčky (1999)

Obrázek 12 – Záběr z inscenace *Ten, který dostává políčky* (Pavel Kikinčuk, Andrea Černá)

Obrázek 13 – Záběr z inscenace *Ten, který dostává políčky* (Štěpánka Křesťanová, Pavel Kikinčuk, Josef Nechutný)

Richard III. (1999)

Obrázek 14 – Záběr z inscenace *Richard III.* (Monika Švábová a Pavel Pavlovský)

Obrázek 15 – Záběr z inscenace *Richard III.* (Pavel Pavlovský)

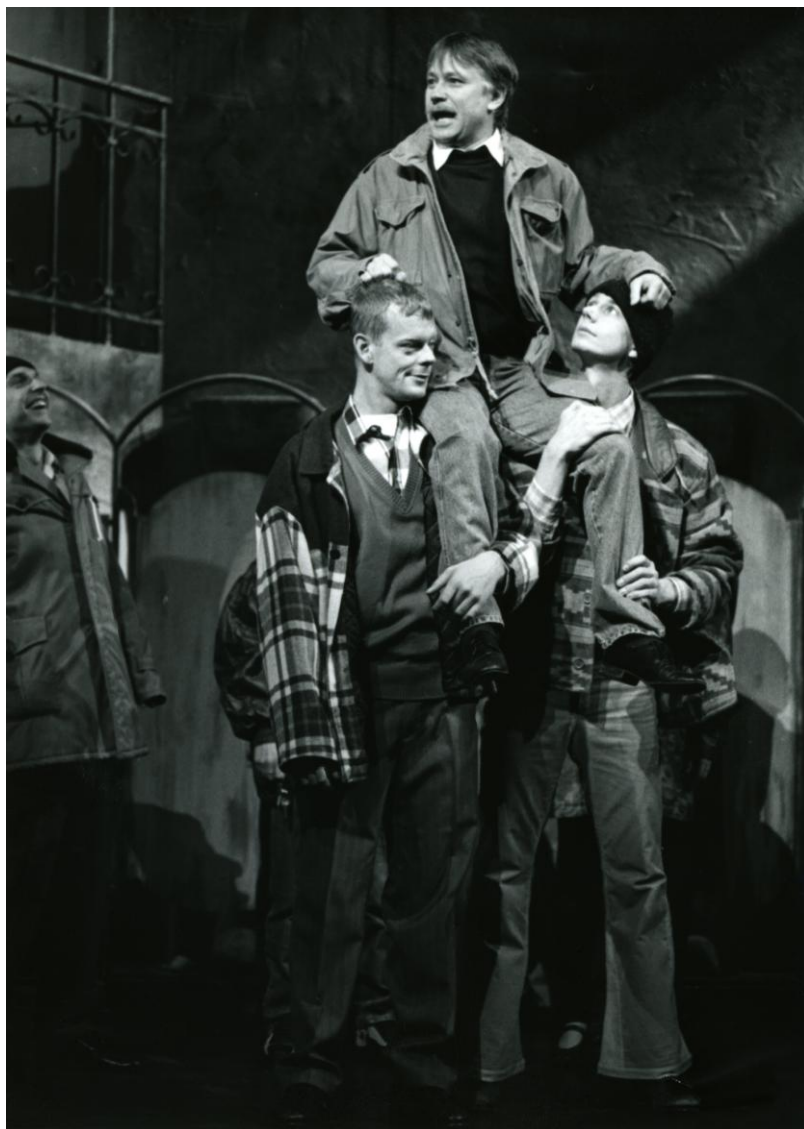
Nuly (2000)

Obrázek 16 – Čtená zkouška inscenace *Nuly* (Jan Burian, Pavel Kohout, Marie Caltová)

Obrázek 17 – Záběr z inscenace *Nuly* (Zorka Kostková, Pavel Pavlovský, Jana Kubátová, Viktor Vrabec)

Obrázek 18 – Záběr z inscenace *Nuly* (Martin Stránský, Antonín Procházka, Vilém Dubnička)

Hamlet (2001)

Obrázek 19 – Záběr z inscenace *Hamlet* (Viktor Limr a Andrea Černá)

Obrázek 20 – Záběr z inscenace *Hamlet* (Vilém Dubnička, Jakub Zindulka, Pavel Pavlovský a Monika Švábová)

Obrázek 21 – Záběr z inscenace *Hamlet* (Monika Švábová a Viktor Limr)

Cyrano z Bergeracu (2006)

Obrázek 22 – Záběr z inscenace *Cyrano z Bergeracu* (Pavel Pavlovský)

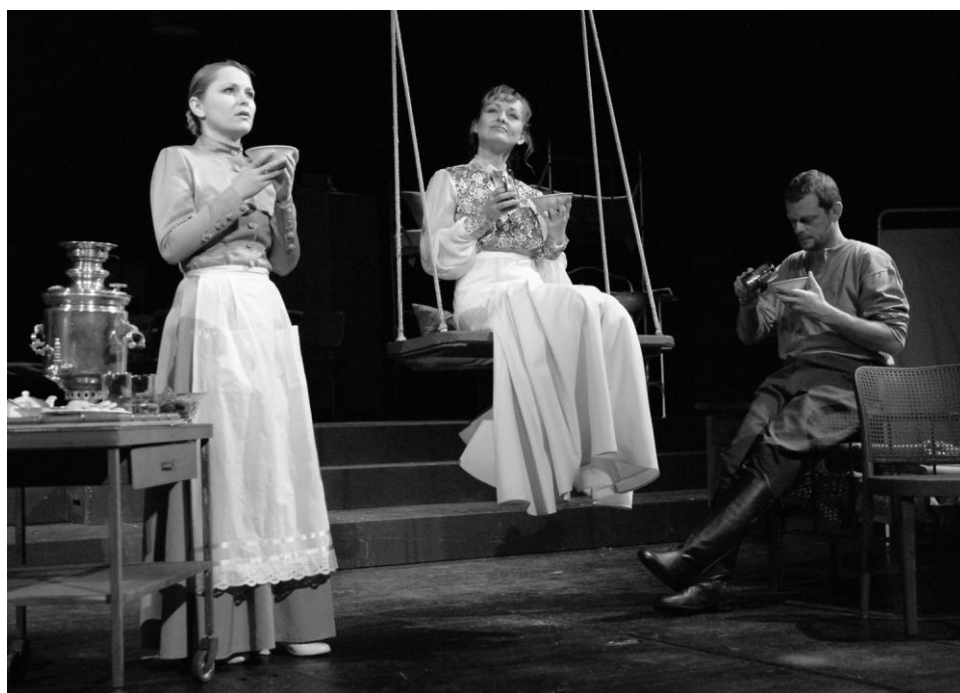

Obrázek 23 – Záběr ze inscenace *Cyrano z Bergeracu*

Strýček Váňa (2007)

Obrázek 24 – Záběr z inscenace *Strýček Váňa* (Andrea Černá a Antonín Procházka)

Obrázek 25 – Záběr z inscenace *Strýček Váňa* (Štěpánka Křesťanová, Andrea Černá, Martin Stránský)

Odcházení (2008)

*Obrázek 26 – Záběr z inscenace **Odcházení***

*Obrázek 27 – Záběr z inscenace **Odcházení** (Pavel Pavlovský)*

Romeo a Julie (2009)

Obrázek 28 – Záběr z inscenace *Romeo a Julie* (Jan Malěř a Kristýna Hlaváčková)

Obrázek 29 – Záběr z inscenace *Romeo a Julie*

Lucerna (2009)

Obrázek 30 – Záběr z inscenace *Lucerna* (Pavel Pavlovský a Zdeněk Rohlíček)

Obrázek 31 – Záběr z inscenace *Lucerna* (Martin Stránský a Andrea Černá)

Lev v zimě (2010)

Obrázek 32 – Záběr z inscenace *Lev v zimě* (Monika Šváblová a Pavel Pavlovský)

Obrázek 33 – Záběr z inscenace *Lev v zimě* (Monika Šváblová, Pavel Pavlovský a Štěpánka Křesťanová)

Enigmatické variace (2011)

Obrázek 34 – Záznam z inscenace *Enigmatické variace* (Jan Malěj a Martin Stránský)

Obrázek 35 – Čtená zkouška inscenace *Enigmatické variace* (Martin Stránský, Jan Burian, Jan Malěj)

Macbeth (2011)

Obrázek 36 – Záběr z inscenace *Macbeth* (Martin Stránský a Štěpánka Křest'ánová)

Obrázek 37 – Záběr z inscenace *Macbeth*
(Zorka Kostková, Kamila Kikinčuková a Jana Kubátová)

Obrázek 38 – Záběr z inscenace *Macbeth*

Obrázek 39 – Záběr z inscenace *Macbeth* (Martin Stránský a Pavel Pavlovský)

Sestup Orfeův (2012)

Obrázek 40 – Záznam z inscenace *Sestup Orfeův* (Petr Konáš a Andrea Černá)

Obrázek 41 – Záběr z inscenace *Sestup Orfeův* (Pavel Pavlovský, Andrea Černá a Petr Konáš)

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Aneta Waldsteinová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Prezenční

Název práce: Režijní tvorba Jana Buriana v Divadle J. K. Tyla v Plzni

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 76

Celkový počet stran příloh: 30

Počet titulů českých použitých zdrojů: 9

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 19

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Petr Kaňka